

**UNIVERSAL CAPITAL BANK A.D.,
PODGORICA**

**IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA
31. DECEMBAR 2019. GODINE**

S A D R Ź A J

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1-4
Pojedinačni bilans uspjeha	5
Pojedinačni bilans stanja	6
Pojedinačni iskaz o promjenama na kapitalu	7
Pojedinačni izvještaj o ukupnom ostalom rezultatu	8
Pojedinačni iskaz o tokovima gotovine	9
Napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje	10 – 92
Godisnji izvještaj menadžmenta	93 - 122

Društvo za reviziju Crowe MNE d.o.o. Podgorica

Žiro račun: 520-34559-91; Reg. broj: 5-0803037/1 PIB: 03152324; PDV: 30/31-17725-0
Vučedolska 7, 81 000 Podgorica

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**Akcionarima Universal Capital Bank AD Podgorica****Mišljenje**

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Universal Capital Bank AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od pojedinačnog bilansa stanja na dan 31. decembra 2019. godine, pojedinačnog bilansa uspjeha, pojedinačnog iskaza o promjenama na kapitalu i pojedinačnog iskaza o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena uz pojedinačne finansijske iskaze, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja (u daljem tekstu: „finansijski iskazi“).

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembar 2019. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Osnove za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije (ISA) primjenjivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Nezavisni smo od Banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih iskaza tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
1. Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke	
Na dan 31. decembra 2019. godine, bruto vrijednost datih kredita i potraživanja iznosila je EUR 92.564 hiljada (31. decembra 2018.: EUR 92.874 hiljada), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti iznosio EUR 2.971 hiljada na dan 31. decembra 2019. godine (31. decembra 2018.: EUR 1.709 hiljada).	Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja industrije, ispitali smo troškove obezvređenja datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke, i procijenili primijenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizijskog pitanja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
1. Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke	
Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke smatra se ključnim revizorskim pitanjem, s obzirom da određivanje iznosa rezervacija za umanjenje vrijednosti zahtjeva značajnu procjenu od strane rukovodstva koja se odnosi na određivanje trenutka priznavanja umanjenja vrijednosti kao i iznosa umanjenja vrijednosti. Najznačajnija rasuđivanja se odnose na: • Pretpostavke koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta. • Pravovremena identifikacija izloženosti sa značajnim povećanjem izloženosti kreditnom riziku i kreditnom obezvređenju. • Vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti po kreditima. Rukovodstvo je objelodanilo dodatne informacije o troškovima umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke u napomenama 3.8.8, 4, 5.2, 7 i 14 uz finansijske iskaze.	Naše testiranje je obuhvatilo sljedeće elemente: • Procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta. • Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji potkrepljuju pretpostavke korišćene u modelima očekivanog kreditnog gubitka koji su primijenjeni u alokaciji faza (eng. stage), pretpostavke koje se primjenjuju da bi se dobila dvanaestomjesečna i cjeloživotna vjerovatnoća neispunjavanja obaveza (PD) i metode primijenjene za dobijanje vjerovatnoće gubitaka po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja. • Procjena ključnih kontrola nad pravovremenom identifikacijom izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti umanjenih vrijednosti kredita. • Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza o blagovremenoj identifikaciji izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti po osnovu obezvređenja kredita. • Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji podržavaju odgovarajuće određivanje pretpostavki za troškove obezvređenja datih kredita i potraživanja, uključujući vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita. • Procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke. • Evaluacija primjenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji. • Uključili smo naše IT stručnjake i stručnjake za kreditni rizik u oblastima koje su zahtijevale specifičnu ekspertizu. • Procjenu tačnosti i potpunosti objelodanjivanja u finansijskim izvještajima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odgovornost rukovodstva i lica ovlaštenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Lica odgovorna za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje.

Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usljed prevare ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevare je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što prevara može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke.
- Vršimo ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanu objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)

Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije. Takođe, obezbeđujemo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koja se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i gdje je to primjenjivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih licima ovlašćenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih iskaza tekućeg perioda i shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Izvještaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i objavljivanje godišnjeg izvještaja menadžmenta.

Naše mišljenje o finansijskim iskazima ne obuhvata godišnji izvještaj menadžmenta i osim u onoj mjeri u kojoj je izričito navedeno u našem izvještaju, ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi sa revizijom finansijskih iskaza naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i tako razmotrimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta materijalno nekonzistentan sa finansijskim iskazima ili sa našim znanjem stečenim tokom revizije ili se na drugačiji način čini da su materijalno pogrešno prikazani.

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori razmotrili smo da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13 i 14 ovog Zakona.

Isključivo na osnovu rada obavljenog tokom revizije finansijskih iskaza i procedura navedenih gore, po našem mišljenju:

- Informacije prezentirane u godišnjem izvještaju menadžmenta za finansijsku godinu za koju su pripremljeni finansijski iskazi su konzistentne sa finansijskim iskazima;
- Godišnji izvještaj menadžmenta je sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13, i 14. Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori.

Dodatno, u svijetlu znanja i razumijevanja Banke i njenog okruženja dobijenog tokom revizije, od nas se zahtijeva da izvijestimo da li su identifikovani materijalno značajno pogrešni prikazi u godišnjem izvještaju menadžmenta. U tom smislu nemamo ništa da izvijestimo.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Đorđe Dimić.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica

28. maj 2020. godine

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor

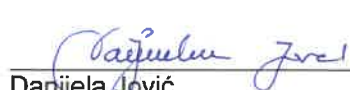
(Licenca broj 072 izdata 9. marta 2017. godine)

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2019.
(u hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 6a	4.570	3.941
Rashodi kamata i slični rashodi	3.1, 6b	(1.165)	(1.327)
NETO PRIHODI OD KAMATA		3.405	2.614
Prihodi od naknada i provizija	3.2, 8a	7.097	3.443
Rashodi naknada i provizija	3.2, 8b	(2.579)	(2.061)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA		4.518	1.382
Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		30	197
Neto gubitak od finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	3.3	(36)	(175)
Neto dobiti od kursnih razlika	3.4	2.323	422
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		(32)	17
Ostali prihodi	11	88	14
Troškovi zaposlenih	3.13, 9	(1.644)	(1.450)
Troškovi amortizacije	3.10, 10b	(398)	(371)
Opšti i administrativni troškovi	10a	(1.506)	(1.203)
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspeha	3.8.8, 7	(3.155)	(247)
Troškovi rezervisanja	3.11	-	-
Ostali rashodi		(56)	(87)
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		3.537	1.113
Porez na dobit	3.6, 12	(296)	(73)
NETO PROFIT		3.241	1.040

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 31. marta 2020. godine:

Danijela Jović
Glavni izvršni direktor

Miloš Pavlović
Izvršni direktor

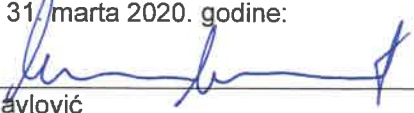

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija i računovodstva

POJEDINAČNI BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2019. GODINE
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>31. decembra 2019.</u>	<u>31. decembra 2018.</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.7, 13	91.764	93.503
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti			
- krediti i potraživanja od banaka	3.8, 14a	13.725	17.113
- krediti i potraživanja od klijenata	3.8, 14b	89.593	91.165
- ostala finansijska sredstva		12	10
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat			
- hartije od vrijednosti	3.8, 15	109.703	54.235
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja			
- hartije od vrijednosti		272	-
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	3.8.3.6	54	1
Investicione nekretnine		159	163
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.9, 3.10., 16	3.259	3.320
Nematerijalna sredstva	3.9, 3.10., 17	502	685
Tekuća poreska sredstva		-	3
Odložena poreska sredstva	3.6, 12	150	37
Ostala sredstva	3.12, 18	7.984	6.593
UKUPNA SREDSTVA		317.177	266.828
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.8		
- depoziti klijenata	19a	285.395	245.015
- krediti banaka i centralnih banaka		-	-
- krediti klijenata koji nijesu banke	3.14, 19b	3.882	5.175
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	3.8.3.6	275	158
Rezerve		330	135
Tekuće poreske obaveze	3.6	404	64
Odložene poreske obaveze	3.6, 12	212	61
Ostale obaveze	20	7.480	1.722
Subordinisani dug	21	1.002	5.031
UKUPNE OBAVEZE		298.980	257.361
KAPITAL			
Aksijski kapital	22	12.122	8.098
Neraspoređena dobit		1.661	621
Dobit tekuće godine		3.241	1.040
Ostale rezerve		1.173	(292)
UKUPAN KAPITAL		18.197	9.467
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		317.177	266.828
VANBILANSNA EVIDENCIJA			
	24	214.057	157.499

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja
 Potpisano u ime Universal Capital bank A.D., Podgorica, dana 31. marta 2020. godine:

 Danijela Jović
 Glavni izvršni direktor

 Miloš Pavlović
 Izvršni direktor

 Lana Kalezić
 Rukovodilac Službe finansija i računovodstva

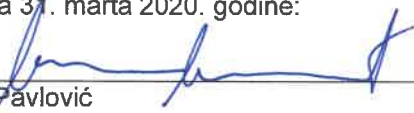
**POJEDINAČNI ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU ZAVRŠENU
31. DECEMBRA 2019.
(u hiljadama EUR)**

	Akcijski kapital	Neraspoređe- na dobit/ (gubitak)	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 01. januara 2018. godine	8.098	(272)	1.045	8.871
Prenos	-	893	(893)	-
Rezultat perioda	-	1.040	-	1.040
Efekti promjena fer vrijednost trajnog uloga	-	-	(332)	(332)
Efekti promjena fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat, neto	-	-	(112)	(112)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	8.098	1.661	(292)	9.467
Emisija akcija	4.024	-	-	4.024
Rezultat perioda	-	3.241	-	3.241
Efekti promjena fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupan ostali rezultat, neto	-	-	1.465	1.465
Stanje, 31. decembar 2019. godine	12.122	4.902	1.173	18.197

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D., Podgorica, dana 31. marta 2020. godine:

Danijela Jović
Glavni izvršni direktor

Miloš Pavlović
Izvršni direktor

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija i računovodstva

**POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU ZA GODINE ZAVRŠENE
31. DECEMBRA 2019. I 31. DECEMBRA 2018.**

(u hiljadama EUR)

	2019.	2018.
DOBIT PERIODA	3.241	1.040
Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobit ili gubitak		
Efekti promjene vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	1.610	(488)
Porez koji se odnosi na ukupan ostali rezultat perioda	(145)	44
Ukupan ostali rezultat perioda	1.465	(444)
UKUPAN REZULTAT PERIODA	4.706	596

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D. Podgorica, dana 31. marta 2020. godine:

Danijela Jović
Glavni izvršni direktor

Miloš Pavlović
Izvršni direktor

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija i računovodstva

**POJEDINAČNI ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE ZA GODINU ZAVRŠENU
31. DECEMBRA 2019.**

(U hiljadama EUR)

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	4.394	3.593
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(1.080)	(1.321)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	6.863	3.418
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(2.579)	(2.062)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(3.073)	(2.846)
Odlivi po osnovu kredita i ostale aktive	(2.052)	(30.528)
Prilivi po osnovu depozita	46.536	42.606
Plaćeni porezi	(43)	(36)
Ostali prilivi	(77)	(257)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	48.889	12.567
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina, postrojenja i opreme	(171)	(112)
Kupovina nematerijalnih sredstava	(71)	(222)
Državni zapisi i obveznice	(54.430)	(31.527)
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	-	-
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(54.672)	(31.861)
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Smanjenje pozajmljenih sredstava	(1.291)	(2.602)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	(1.291)	(2.602)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	2.323	247
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(4.751)	(21.649)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	109.822	131.471
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 13)	105.071	109.822

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Potpisano u ime Universal Capital Bank A.D., Podgorica, dana 31. marta 2020. godine:

Danijela Jović
Glavni izvršni direktor

Miloš Pavlović
Izvršni direktor

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija i računovodstva

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE**

Universal Capital Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je osnovana 18. oktobra 2007. godine pod nazivom First Financial Bank A.D., Podgorica. Odluka o promjeni naziva Banke donešena je na sjednici Skupštine akcionara održanoj 30. maja 2014. godine, dok je 4. juna 2014. godine izvršena registracija promjene podataka.

Sjedište Banke je u Podgorici, Ulica Stanka Dragojevića bb.

Banka je od Centralne banke Crne Gore dobila odobrenje za rad (Rješenje broj 0101-2933/3-2 od 12. jula 2007. godine), dok je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 472 (Rješenje broj 02/3-33/2-07 od 31. oktobra 2007. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja bankarske poslove, odnosno poslove primanja novčanih depozita i odobravanja kredita za sopstveni račun.

Pored navedenih poslova, Banka može obavljati i sljedeće poslove:

1. Izdavanje garancije i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza;
2. Kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeting i dr.);
3. Izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata;
4. Platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet;
5. Finansijski lizing;
6. Poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti;
7. Trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta: stranim sredstvima plaćanja uključujući mjenjačke poslove finansijskim derivatima;
8. Depo poslove;
9. Izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;
10. Iznajmljivanje sefova;
11. Poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove Banke, poslove neposredno povezane sa poslovima Banke u skladu sa Statutom.

Banka može uz prethodno odobrenje Centralne banke, obavljati i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banku čine centrala u Podgorici, filijale u Miločeru i Podgorici i Predstavništvo Banke u Dubaiu.

Banka ima 70 zaposlenih radnika (31. decembra 2018. godine: 58 zaposlena).

Banka ima zavisno društvo Universal Capital Development d.o.o., Podgorica sa 100% vlasničkog kapitala. Osnovna djelatnost tog društva je kupovina i prodaja vlastitih nepokretnosti.

Članovi Odbora direktora Banke na dan 31. decembra 2019. godine su:

<u>Ime prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Božo Milatović	Predsjednik Odbora direktora
Louis Joseph Freeh	Član Odbora direktora
Miloš Pavlović	Član Odbora direktora
Alfredo Longo	Član Odbora direktora
Georgios Lychnos	Član Odbora direktora

Menadžment Banke na dan 31. decembra 2019. godine su:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Danijela Jović	Glavni izvršni direktor
Miloš Pavlović	Izvršni direktor

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE (nastavak)**

Članovi Odbora za reviziju na dan 31. decembra 2019. godine su:

Ime i prezime	Funkcija
Goran Bencun	Predsjednik
Sonja Burzan	Zamjenik predsjednika
Lazar Mišurović	Član

Članovi Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom na dan 31. decembra 2019. godine su:

Ime i prezime	Funkcija
Danijela Jović	Glavni izvršni direktor
Miloš Pavlović	Izvršni direktor
Mirza Redžepagić	Rukovodilac službe upravljanja sredstvima
Vesna Durković	Rukovodilac službe za nadzor, upravljanje i izvještavanje o rizicima
Vanja Bojanović	Rukovodilac službe prodaje-corporate

Na dan 31. decembra 2019. godine Interni revizor Banke je Edin Šehović.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja**

Banka sastavlja pojedinačne finansijske izvještaje (u daljem tekstu: „finansijski izvještaji“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Sl. list CG", br. 052/16), Zakonom o bankama ("Sl. list CG", br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) i ostalim podzakonskim aktima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Priloženi finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke i formatu prezentacije finansijskih izvještaja razlikuju od zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembra 2019. godine.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, pravna lica sastavljaju finansijske izvještaje po MRS, odnosno po MSFI koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i koji moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12, i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih izvještaja Banke, priloženi finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)****2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja (nastavak)**

Ovi finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Banke. U skladu sa članom 134 Zakona o bankama Crne Gore („Sl.list Crne Gore“ br. 17/08, 44/10, 40/11, 73/17) u konsolidovane finansijske izvještaje bankarske grupe ne uključuju se podređeni članovi bankarske grupe čiji je bilans stanja manji od 1% bilansa stanja nadređenog člana grupe. Pošto Banka, na 31.12.2019. godine, pod kontrolom ima jedan podređeni entitet, i ispunjava uslov iz člana 134 Zakona o bankama, Banka ne sastavlja konsolidovane finansijske izvještaje, koristeći pravo na izuzeće od konsolidacije.

Banka je, prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja, primjenjivala računovodstvene politike objelodanjene u Napomeni 3.

2.2 Pravila procjenjivanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrijednosti, osim za sljedeće pozicije, koje se vrednuju po fer vrijednosti:

- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha,
- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat,
- finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski izvještaji u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su rezultat redovnih provjera. Ukoliko se putem provjere utvrdi da je došlo do promjene u procijenjenoj vrijednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim izvještajima u periodu kada je došlo do promjene u procjeni, ukoliko promjena u procjeni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promjene u procjeni u narednim obračunskim periodima, ukoliko promjena u procjeni utiče na tekući i buduće obračunske periode.

U Napomeni 4 su date informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5 Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima

Novi i dopunjeni standardi i tumačenja

Izuzev za izmjene navedene u nastavku, računovodstvene politike su konzistentno primjenjivane u svim obračunskim periodima prikazanim u ovim finansijskim izvještajima.

- *MSFI 16 Lizing*

MSFI 16 postavlja principe za priznavanje, odmjeravanje, prezentaciju i objelodanjivanje zajmova za obje ugovorne strane, tj. zajmoprimaoca i zajmodavca. Novi standard zahtijeva od zajmoprimaoca da prizna većinu ugovora o zajmu u svojim finansijskim izvještajima. Zajmoprimaoci imaju jedinstveni računovodstveni model za sve ugovore o zajmu, sa pojedinim izuzecima. Računovodstveni tretman kod zajmodavca je u suštini ostao nepromijenjen.

U Crnoj Gori primjena MSFI 16 odložena je za 01. januar 2020. godine, Obavještenjem Centralne banke Crne Gore broj 03-105-1/2019 od 9. januara 2019. godine. Rukovodstvo Banke očekuje efekte implementacije MSFI 16 na finansijske izvještaje Banke od oko EUR 290 hiljada u bilansu stanja (priznavanje ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu, odnosno odgovarajuće obaveze na poziciji pasive), dok efekat na bilans uspjeha nije materijalno značajan.

- *MSFI 9: Opcije prijevremene otplate sa kompenzacijom (Izmjene i dopune)*

Izmjene i dopune su na snazi od 1. januara 2019. godine i omogućavaju odmjeravanje po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit onih finansijskih sredstava sa ugovornim klauzulama koje omogućavaju jednoj od ugovornih strana da plati ili primi određenu razumnu kompenzaciju (naknadu) za prijevremeni raskid ugovora. Navedene izmjene i dopune nisu imale materijalno značajnog efekta na finansijske izvještaje Banke.

- *MRS 28: Dugoročni ulogi u zavisnim društvima i zajedničkim poduhvatima (Izmjene i dopune)*

Izmjene i dopune su na snazi od 1. januara 2019. godine i odnose se na pitanje da li je odmjeravanje, konkretno zahtjev za obezvrjeđenjem dugoročnih uloga u zavisnim društvima i zajedničkim poduhvatima, koji u suštini čine dio neto investicije u zavisna društva ili zajedničke poduhvate, u opsegu MSFI 9, MRS 28 ili kombinaciji oba standarda. Izmjene i dopune donose razjašnjenje da entitet primjenjuje MSFI 9 umjesto primjene MRS 28 za one dugoročne uloge za koje se ne koristi metod kapitala. Prilikom primjene MSFI 9, entitet ne uzima u obzir prilagođavanja knjigovodstvene vrijednosti dugoročnog uloga koja su posljedica primjene MRS 28. Navedene izmjene i dopune nisu imale materijalno značajnog efekta na finansijske izvještaje Banke.

- *IFRIC tumačenje 23: Neizvjesnost u pogledu tretmana poreza na dobit*

Tumačenje se odnosi na računovodstveni tretman poreza na dobit u slučajevima kada postoji neizvjesnost koja utiče na primjenu MRS 12. Tumačenje daje smjernice o uzimanju u obzir neizvjesnosti u pogledu tretmana poreza pojedinačno ili zajedno, o pregledu od strane poreskih organa, o odgovarajućem metodu iskazivanja neizvjesnosti i računovodstva za promjene u činjenicama i okolnostima. Navedene izmjene i dopune nisu imale materijalno značajnog efekta na finansijske izvještaje Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5 Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

Novi i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)

- *MRS 19: Izmjene plana, uštede i poravnanja (Izmjene i dopune)*

Izmjene i dopune zahtijevaju od entiteta da koristi ažurirane aktuarske pretpostavke kako bi se odredio trošak trenutnih usluga i neto kamata za ostatak godišnjeg izvještajnog perioda posle nastanka izmjene plana, ušteda ili poravnanja. Izmjene i dopune takođe razjašnjavaju efekte računovodstvenog tretmana izmjena plana, ušteda i poravnanja na zahtjeve određivanja gornje granice priznavanja sredstava. Navedene izmjene i dopune nisu imale materijalno značajnog efekta na finansijske izvještaje Banke.

- *Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je izdao Godišnja poboljšanja MSFI: ciklus 2015-2017, što predstavlja zbirku izmjena i dopuna MSFI. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte implementacije na finansijske izvještaje Banke.*
 - *MSFI 3 Poslovne kombinacije i MSFI 11 Zajednički poduhvati:* Izmjene i dopune MSFI 3 pojašnjavaju da, kada entitet ostvari kontrolu nad poslovanjem koje predstavlja zajedničku operaciju, tada se vrši ponovno odmjeravanje prethodnog interesa u tom poslovanju. Izmjene i dopune MSFI 11 pojašnjavaju da, kada entitet ostvari kontrolu nad poslovanjem koje predstavlja zajedničku operaciju, tada se ne vrši ponovno odmjeravanje prethodnog interesa u tom poslovanju.
 - *MRS 12: Porez na dobit:* Izmjene i dopune pojašnjavaju da bi posljedice u vezi sa porezom na dobit plaćanja finansijskih instrumenata klasifikovanih kao vlasnički udjeli trebalo da budu priznate u skladu sa tim gdje su prethodne transakcije ili događaji koji su generisali raspodjelivu dobit bile priznate.
 - *MRS 23: Troškovi pozajmljivanja:* Izmjene i dopune pojašnjavaju paragraf 14 standarda, u dijelu kada je kvalifikovano sredstvo spremno za namijenjeno korišćenje ili prodaju, i dio pozajmljenih sredstava koje se odnose na to sredstvo ostaje neizmiren, u tom slučaju se pozajmljena sredstva uključuju u opšte pozajmice entiteta.

Standardi koji su izdati ali nijesu još uvijek na snazi i nijesu u ranoj primjeni:

- *Izmjene i dopune MSFI 10 Konsolidovani finansijski izvještaji i MRS 28 Dugoročni ulogi u zavisnim društvima i zajedničkim poduhvatima: Prodaja ili doprinos u imovini između Investitora i njegovih zavisnih društava ili zajedničkih poduhvata*

Izmjene i dopune se odnose na identifikovanu nekonzistentnost između zahtjeva MSFI 10 i zahtjeva MRS 28 u tretmanu prodaje ili doprinosa u imovini između investitora i njegovih zavisnih društava ili zajedničkih poduhvata. Glavna posljedica izmjena i dopuna je da se pun iznos dobitka ili gubitka priznaje kada transakcija uključuje poslovanje (bilo da se odvija u zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak priznaje se kada transakcija uključuje sredstva koja ne čine poslovanje, čak i ako sredstva pripadaju zavisnom društvu. U decembru 2015. IASB je pomjerio datum stupanja na snagu izmjena i dopuna na neodređeno, u zavisnosti od istraživačkog projekta o računovodstvenom metodu kapitala. Izmjene i dopune još uvijek nijesu usvojene od EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte implementacije na finansijske izvještaje Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5 Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

Standardi koji su izdati ali nijesu još uvijek na snazi i nijesu u ranoj primjeni (nastavak):

- *Konceptualni okvir MSFI*

IASB je izdao revidirani Konceptualni okvir finansijskog izvještavanja 29. marta 2018. Konceptualni okvir postavlja sveobuhvatni okvir koncepata za finansijsko izvještavanje, postavljanje standarda, smjernice za pripremanje konzistentnih računovodstvenih politika i pomoć ostalima u naporima razumijevanja i interpretacije standarda. IASB je takođe izdao poseban prateći dokument, *Izmjene i dopune referencama Konceptualnog okvira IFRS*, koji postavlja izmjene i dopune standardima na koje su revizije Okvira imale uticaj. Cilj je podrška tranziciji na revidirani Konceptualni okvir za društva koja koriste Konceptualni okvir u slučaju kada ne postoji primjenjivi MSFI za određenu transakciju. Datum stupanja na snagu je 1. januar 2020. godine. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte implementacije na finansijske izvještaje Banke.

- *MSFI 3: Poslovne kombinacije (Izmjene i dopune)*

IASB je izdao izmjene i dopune u definiciji poslovanja koje za cilj imaju rešavanje poteškoća koje nastaju kada entitet određuje da li je stečeno poslovanje ili grupa sredstava. Izmjene i dopune stupaju na snagu za sve periode koje počinju nakon 1. januara 2020. za poslovne kombinacije kod kojih je datum sticanja u prvom godišnjem periodu nakon tog datuma, ili za sticanje sredstava koje se dese na ili nakog tog datuma. Ranija primjena je dozvoljena. Izmjene i dopune još uvijek nijesu usvojene od EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte implementacije na finansijske izvještaje Banke.

- *MRS 1: Prezentacija finansijskih izvještaja i MRS 8: Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške: Definicija materijalnog značaja (Izmjene i dopune)*

Izmjene i dopune stupaju na snagu 1. januara 2020. sa dozvoljenom ranijom primjenom. Pojašnjava se definicija materijalnog značaja i njen način primjene. Nova definicija određuje da je „informacija materijalno značajna ukoliko je razmno očekivati da bi njeno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili prikrivanje uticalo na odluke primarnih korisnika finansijskih izvještaja opšte namjene, prilikom donošenja odluka na osnovu finansijskih izvještaja koji obezbjeđuju finansijske informacije o posebnom izvještajnom entitetu“. Dodatno, objašnjenja koja prate definiciju su poboljšana. Izmjene i dopune takođe obezbjeđuju konzistentnu primjenu definicije materijalnog značaja kroz sve MSFI standarde. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte implementacije na finansijske izvještaje Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)****2.5 Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)*****Standardi koji su izdati ali nijesu još uvijek na snazi i nijesu u ranoj primjeni (nastavak):***

- *Reforma benchmark-a kamatne stope – MSFI 9, MRS 39 i MSFI 7 (Izmjene i dopune)*

Izmjene i dopune stupaju na snagu za periode nakon 1. januara 2020. godine. Retrospektivna primjena je obavezna. Ranija primjena je dozvoljena. U septembru 2019. IASB je izdao izmjene i dopune MSFI 9, MRS 39 i MSFI 7 koje su zaključak prve faze rada na odgovoru efektima IBOR (Interbank Offered Rates) reforme na finansijsko izvještavanje. Druga faza će se fokusirati na pitanja koja mogu da utiču na finansijsko izvještavanje kada se postojeći benchmark kamatne stope mijenja nerizičnom kamatnom stopom (RFR – risk free interest rate). Objavljene izmjene i dopune se bave pitanjima koja utiču na period prije zamjene postojećeg benchmark-a kamatne stope alternativnom kamatnom stopom i bavi se implikacijama za specifične zahtjeve računovodstva zaštite od rizika (hedžing) u MFSI 9 i MRS 39 koja zahtijevaju analizu „okrenutu ka budućnosti“. Izmjene i dopune obezbjeđuju privremene olakšice, primjenjive na sve odnose računovodstva zaštite od rizika koji su pod direktnim uticajem reforme benchmark-a kamatne stope, omogućavajući nastavljane računovodstva zaštite od rizika u periodu neizvjesnosti prije zamjene postojeće kamatne stope alternativnom nerizičnom stopom. Dodatno, izmjene i dopune MSFI 7 odnose se na dodatna objelodanjivanja u vezi sa neizvješnošću koja proističe iz reforme benchmark-a kamatne stope. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte implementacije na finansijske izvještaje Banke.

- *MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja: Klasifikacija obaveza kao kratkoročnih ili dugoročnih (Izmjene i dopune)*

Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje izvještajne periode nakon 1. januara 2022. godine, sa dozvoljenom ranijom primjenom. Cilj je promocija konzistentnosti u primjeni zahtjeva na način da se pomogne društvima u određivanju da li, u bilansu stanja, dug i ostale obaveze sa neodređenom datumom dospjeća treba klasifikovati kao kratkoročne ili dugoročne. Izmjene i dopune utiču na prezentaciju obaveza u bilansu stanja i ne mijenjaju postojeće zahtjeve u vezi sa odmjeravanjem ili trenutnom priznavanja bilo kog sredstva, obaveze, prihoda ili rashoda, niti u vezi sa objelodanjivanjima informacija o tim stavkama. Takođe, izmjene i dopune pojašnjavaju zahtjeve klasifikacije za dug koji se može konvertovati u kapital društva izdavanjem sopstvenih vlasničkih instrumenata. Izmjene i dopune još uvijek nijesu usvojene od EU. Rukovodstvo Banke ne očekuje materijalno značajne efekte implementacije na finansijske izvještaje Banke.

2.6. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.7. Usaglašenost potraživanja i obaveza

U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Banka je izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa povjeriocima i dužnicima Banke na dan 31.12.2019. godine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**

Osnovne računovodstvene politike primjenjene kod sastavljanja računovodstvenih izvještaja za 2019. godinu navedene su dalje u tekstu.

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata

Prihodi i rashodi kamata se iskazuju u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa predstavlja stopu koja tačno diskontuje buduće prilive i odlive tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta na:

- Bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva ili
- Amortizovanu vrijednost finansijske obaveze.

Pri obračunu efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, izuzev za kupljena ili odobrena kreditno-obezvrijeđena sredstva, Banka pri procjeni budućih novčanih tokova uzima u obzir sve ugovorene uslove, ali ne i očekivane kreditne gubitke (ECL – expected credit losses). Za kupljena ili odobrena kreditno-obezvrijeđena finansijska sredstva, kreditnim rizikom usklađena efektivna kamatna stopa se obračunava uz uzimanje u obzir očekivanih novčanih tokova, uključujući ECL.

Pri obračunu efektivne kamatne stope uzimaju se u obzir transakcioni troškovi i sve naplaćene ili plaćene naknade, koje su dio efektivne kamatne stope. Transakcioni troškovi su troškovi koji se mogu direktno pripisati emitovanju ili otuđenju nekog finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Amortizovana vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze predstavlja iznos po kome su finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza vrednovani u trenutku inicijalnog priznavanja umanjenja za otplate glavnice i uvećana ili umanjena za kumulativnu amortizaciju, obračunatu korišćenjem efektivne kamatne stope, razlike između inicijalnog iznosa i iznosa na dospelju, i za finansijska sredstva, korigovana za očekivani kreditni gubitak.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva je amortizovana vrijednost finansijskog sredstva prije umanjenja za očekivani kreditni gubitak.

Efektivna kamatna stopa za finansijska sredstva i obaveze se obračunava pri inicijalnom priznavanju finansijskog sredstva ili obaveze. Pri kalkulaciji prihoda i rashoda kamata, efektivna kamatna stopa se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstava (ukoliko sredstvo nije kreditno-obezvrijeđeno) ili amortizovanu vrijednost obaveza. Za finansijske instrumente sa promenljivom kamatnom stopom, efektivna kamatna stopa se mijenja usled periodičnih procjena tokova gotovine, kako bi reflektovala tržišno kretanje kamatnih stopa.

Za finansijska sredstva koja su postala kreditno-obezvrijeđena nakon inicijalnog priznavanja, prihod od kamata se obračunava primjenom metode efektivne kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Ukoliko finansijsko sredstvo nije više kreditno-obezvrijeđeno, obračun prihoda od kamata se ponovo vrši na bruto bazi tj. kamata se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva.

Za finansijska sredstva koja su kreditno-obezvrijeđena u trenutku inicijalnog priznavanja, prihod od kamate se obračunava primjenom kreditno-prilagođene kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Obračun prihoda od kamata se ne vraća na bruto osnovicu ni kada se kreditni rizik poboljša.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze su uključeni u obračun prihoda i rashoda od kamata uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Zatezna kamata i ostali prihodi i ostali rashodi vezani za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija**

Prihodi od naknada i provizija obuhvataju naknade koje Banka obračunava i naplaćuje za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu, poslove garancija i akreditiva, kao i drugih usluga. Prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada je usluga izvršena.

Rashodi naknada i provizija uglavnom se odnose na naknade za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je usluga izvršena.

3.3. Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja

Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza namenjenih trgovanju, uključujući i sve realizovane i nerealizovane promjene fer vrijednosti.

3.4. Preračunavanje deviznih iznosa

Transakcije u stranim valutama su preračunate na dan transakcije. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR korišćenjem srednjeg kursa preuzetog sa kursne liste CBCG koja je važila na taj dan. Za valute koje se ne nalaze na ovoj listi, koristi se kurs sa međubankarskog tržišta deviza. Identičan je tretman preuzetih i potencijalnih obaveza u stranoj valuti.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici od kursnih razlika.

3.5. Lizing

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se lizingom, na Banku, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizilaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasifikuje kao operativni lizing. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga. Kada se operativni zakup okonča prije isteka perioda zakupa, sve isplate koje zahtijeva zakupodavac na ime kazne se priznaju kao trošak u periodu u kome se desio prestanak zakupa.

3.6. Porezi i doprinosi**Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”, br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.6. Porezi i doprinosi (nastavak)****Porez na dobit (nastavak)***Tekući porez na dobit (nastavak)*

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva u blagajni (EUR i devizna), novčana sredstva u trezoru (EUR i devizna), sredstva kod Centralne banke Crne Gore, uključujući i obaveznu rezervu i sredstva na računima kod drugih banaka u zemlji i inostranstvu, kao i ostala visoko likvidna finansijska aktiva sa dospeljećem do tri mjeseca.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti u bilansu stanja.

3.8 Finansijski instrumenti**3.8.1 Priznavanje**

Kupovina ili prodaja finansijskog sredstva ili obaveze se evidentira korišćenjem računovodstvenog obuhvatanja na datum saldiranja transakcije.

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrijednosti koja uključuje transakcione troškove kod svih finansijskih sredstava ili obaveza osim onih koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.9 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.2 Klasifikacija**

Banka klasifikuje svu svoju finansijsku imovinu na osnovu poslovnog modela za upravljanje imovinom i ugovornih odredbi imovine.

Banka finansijska sredstva klasifikuje u sljedeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanom trošku (AC),
- Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI),
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (obavezno po FVTPL) i
- Finansijska sredstva koja se opciono vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (opciono po FVTPL).

Finansijske obaveze se mjere po amortizovanom trošku, osim za obaveze koje se drže radi trgovanja ili se radi o derivativnim instrumentima, gdje se primjenjuje određivanje fer vrijednosti. U ovom slučaju, promjene fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha.

3.8.3 Finansijska imovina i obaveze**3.8.3.1 Plasmani banaka, krediti i avansi dati kupcima, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku**

Banka mjeri plasmane banaka, kredite i avanse date kupcima i ostala finansijska ulaganja po amortizovanom trošku ukoliko su oba od sljedećih uslova ispunjena:

- Finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela sa ciljem da se finansijsko sredstvo drži u svrhu prikupljanja ugovorenih novčanih tokova;
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju na određene datume novčane tokove koji su isključivo isplate glavnice i kamate (SPPI) na iznos neotplaćene glavnice.

3.8.3.2 Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje odražava kako ona upravlja grupama finansijskih sredstava kako bi dostigla svoj poslovni cilj.

Poslovni model Banke se ne ocjenjuje na osnovu svakog pojedinačnog instrumenta, već na višem nivou grupisanih portfolia i zasniva se na posmatranim faktorima kao što su:

- Kako su učinak rada poslovnog modela i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela ocijenjeni i kako se izvještavaju ključnom osoblju rukovodstva;
- Rizici koji utiču na učinkovitost rada poslovnog modela (kao i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela) i naročito kako se upravlja tim rizicima;
- Kako se određuju naknade prema rukovodiocima (na primjer, da li je naknada zasnovana na fer vrijednosti sredstva kojim se upravlja ili na osnovu prikupljenih ugovorenih novčanih tokova);
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su takođe važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela je zasnovana na razumnim očekivanim scenarijima bez uzimanja "najgoreg slučaja" ili "stresnog slučaja" u obzir. Ukoliko su novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizovani na drugačiji način od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju preostalih finansijskih sredstava koja se nalaze u poslovnom modelu, ali uzima u obzir ove informacije kada procjenjuje novonastala ili tek kupljena finansijska sredstva.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.3 *Finansijska imovina i obaveze(nastavak)*****3.8.3.3 SPPI test**

Drugi korak u procesu klasifikovanja je da Banka procjenjuje ugovorne uslove finansiranja za identifikaciju da li ispunjavaju SPPI test.

'Glavnica' u svrhu ovog testa definiše se kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se mijenjati tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoje otplate glavnice ili amortizacija premije/diskonta).

Najznačajniji elementi kamate u okviru aranžmana za kreditiranje su obično uzimanje u obzir vremenske vrijednosti novca i kreditnog rizika. Da bi se izvršila SPPI ocjena, Banka primjenjuje procjenu i razmatra relevantne faktore kao što je valuta u kojoj je denominirana finansijska imovina, i period za koji je kamatna stopa određena.

Nasuprot tome, ugovorni uslovi koji uvode minimiziranu izloženost rizicima ili nestalnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nisu povezani sa osnovnim aranžmanom za kreditiranje, ne dovode do ugovornih novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos. U takvim slučajevima, finansijsko sredstvo se mora mjeriti po FVPL.

3.8.3.4 Dužnički instrumenti koji se vrednuju po FVOCI

Banka po MSFI 9 primjenjuje kategoriju dužničkih instrumenata mjerenih po FVOCI kada su oba sljedeća uslova ispunjena:

- Instrument se drži u okviru poslovnog modela, čiji cilj se postiže prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine;
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva prolaze SPPI test.

Dužnički instrumenti po FVOCI se naknadno mjere po fer vrijednosti sa dobitima i gubicima koji nastaju zbog promjena u fer vrijednosti priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (OCI). Prihodi od kamata i dobiti i gubici od kursnih razlika priznaju se u bilansu uspjeha na isti način kao i za finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku. Prilikom prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici koji su prethodno priznati u OCI, reklasifikuju se iz OCI u bilans uspjeha.

3.8.3.5 Vlasnički instrumenti koji se vrednuju po FVOCI

Po inicijalnom priznavanju, Banka može da izabere da neopozivo klasifikuje neke vlasničke instrumente kao vlasničke instrumente po FVOCI kada ispunjavaju definiciju kapitala po MRS 32 Finansijski instrumenti: Prezentacija i ne drže se kao namijenjeni za trgovanje. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument-po-instrument.

Dobici i gubici na ovim vlasničkim instrumentima se ne reklasifikuju u profit. Dividende se priznaju u bilansu uspjeha kao i drugi operativni prihodi kada se utvrdi pravo na isplatu, osim kada Banka ima koristi od takvih prihoda kao povrat dijela troškova instrumenta, u tom slučaju se takvi dobiti evidentiraju u OCI. Vlasnički instrumenti po FVOCI nisu predmet procjene umanjenja vrijednosti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti(nastavak)****3.8.3 Finansijska imovina i obaveze(nastavak)****3.8.3.6 Finansijska imovina i finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha**

Finansijska imovina i finansijske obaveze u ovoj kategoriji sadrže za trgovanje ili su određene od strane rukovodstva prilikom inicijalnog priznavanja ili se obavezno moraju mjeriti po fer vrijednosti prema MSFI 9. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument-po-instrument, kada je ispunjen jedan od sledećih kriterijuma:

- Klasifikacija eliminiše ili značajno smanjuje nekonzistentan tretman koji bi inače nastao od mjerenja imovine ili obaveza ili priznavanja dobitaka ili gubitaka na njima na drugačijoj osnovi ili
- Obaveze (i imovina do 1. januara 2018. godine prema MRS 39) su dio grupe finansijskih obaveza (ili finansijske imovine, ili oba po MRS 39), kojima se upravlja i njihov rad ocjenjuje prema fer vrijednosti, u skladu sa dokumentovanim upravljanjem rizikom ili investicionom strategijom ili
- Obaveze (i sredstva do 1. januara 2018. godine prema MRS 39) koji sadrže jedan ili više ugrađenih derivata, osim ako ne modifikuju znatno novčane tokove koji bi inače bili zahtjevani prema ugovoru, ili je jasno sa malo ili bez analize kada se sličan instrument prvo razmatra, jasno da je odvajanje ugrađenog derivata ili više njih zabranjeno.

Finansijska imovina i finansijske obaveze po FVTPL evidentiraju se u bilansu stanja po fer vrijednosti. Promjene fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha, izuzev kretanja fer vrijednosti obaveza po FVTPL zbog promjena u sopstvenom kreditnom riziku Banke. Takve promjene fer vrijednosti evidentiraju se u sopstvenoj kreditnoj rezervi kroz OCI i ne reklasificiraju se u bilans uspjeha. Kamata zarađena ili nastala na instrumentima po FVTPL je obračunata u prihodima od kamata ili troškovima kamate, odnosno, koristeći EKS, uzimajući u obzir bilo koji diskont/premiju i kvalifikovane troškove transakcije koji su sastavni dio instrumenta. Prihod od dividendi od vlasničkih instrumenata po FVTPL se evidentira u bilansu uspjeha kao ostali operativni prihodi kada je utvrđeno pravo na isplatu.

Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika

Efekti svođenja na fer vrijednost derivativnih finansijskih instrumenata evidentiraju se u bilansu uspjeha na datum izvještavanja.

3.8.3.7 Finansijske garancije, akreditivi i neiskorištene obaveze po kreditima

Banka izdaje finansijske garancije, akreditive i kreditne obaveze.

Finansijske garancije se inicijalno priznaju u finansijskim izvještajima (u okviru rezervisanja) po fer vrijednosti, pri čemu je primljena premija. Poslije inicijalnog priznavanja, obaveza Banke po svakoj garanciji se mjeri kao veće od početnog priznatog iznosa umanjenog za kumulativnu amortizaciju priznate u bilansu uspjeha, i prema MSFI 9 - ECL rezervisanje kao što je navedeno u Napomeni 3.8.8. Primljena premija se priznaje u bilansu uspjeha u neto prihodima od provizija i naknada ravnomjerno tokom životnog vijeka garancije.

Neiskorištene obaveze po kreditima i akreditivi su obaveze po kojima je, tokom trajanja obaveze, Banka dužna da klijentu obezbijedi kredit sa unaprijed određenim uslovima. Slično ugovorima, i za finansijske garancije, rezervisanja se kreiraju ako je u pitanju onerozni ugovor, ali od 1. januara 2018. godine, ovi ugovori su u okviru zahtjeva ECL-a.

3.8.3.8 Krediti i potraživanja

Kreditni odobreni od strane Banke evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.3.8 Krediti i potraživanja (nastavak)**

Kreditni su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana uvećanog za iznose dospjelih kamata, umanjenog za otplaćenu glavnice i plaćene kamate i obezvrjeđenje vrijednosti koje je zasnovano na procjeni konkretno identifikovanih rizika za pojedine plasmane i rizika za koje iskustvo ukazuje da su sadržani u kreditnom portfoliju.

3.8.4 Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza

Banka reklasifikuje svoja finansijska sredstva nakon njihovog inicijalnog priznanja, u slučajevima promjene poslovnog modela, i u izuzetnim okolnostima kada Banka stiže, otuđuje ili prekida poslovnu liniju. Finansijske obaveze se nikada ne reklasifikuju. Banka nije reklasifikovala bilo koje od svojih finansijskih sredstava u 2019. godini.

3.8.5 Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza

Banka prestaje priznavati finansijsko sredstvo, kao što je kredit, kada se pregovaraju uslovi i odredbe do te mjere da, u suštini, on postaje novi kredit, uz razliku priznatu kao dobit ili gubitak od prestanka priznavanja, u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran. Novopriznati krediti se klasifikuju kao Stage 1 za potrebe mjerenja ECL-a, osim ako novi kredit nije obezvrjeđen na datum inicijalnog priznavanja (u daljem tekstu: „POCI“, Purchased or Originated as Credit-Impaired).

Prilikom procjene da li prestati sa priznavanjem kredita ili ne, između ostalog, Banka razmatra sljedeće faktore:

- Promjena valute kredita
- Uvođenje kapitala
- Promjena u ugovornoj stranci
- Ako je modifikacija takva da instrument više ne ispunjava SPPI kriterijume.

Ako izmjena ne rezultira u novčanim tokovima koji su bitno različiti, modifikacija ne dovodi do prestanka priznavanja. Na osnovu promjene u novčanim tokovima diskontovanim po originalnom EKS-u, Banka evidentira dobitak ili gubitak zbog modifikacije u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena, to jest kada je dug isplaćen, storniran ili istekao.

3.8.6 Otpis

Finansijska imovina otpisuje se djelimično ili u cjelosti samo ako Banka odustane od naplate. Ako je iznos koji treba otpisati veći od akumuliranih rezervisanja za kreditne gubitke, razlika se najprije obračunava kao dodatno obezvrjeđenje koje se onda sučeljava sa bruto knjigovodstvenom vrijednošću. Bilo koja naknadna naplata umanjuje troškove za kreditne gubitke.

3.8.7 Forborne i modifikovani krediti

Banka ponekad prihvata izmjene prvobitnih uslova kredita kao odgovor na finansijske poteškoće dužnika, umjesto da uzme u posjed ili na drugi način izvrši naplatu kolaterala. Banka smatra kredit forborne kada su takve izmjene rezultat trenutnih ili očekivanih finansijskih poteškoća dužnika, a Banka se ne bi složila sa tim izmjenama u slučaju da je dužnik finansijski stabilan. Indikatori finansijskih poteškoća uključuju neizmirene obaveze po kovenantima, ili značajne zabrinutosti od strane Sektora za kreditne rizike. Forborne može uključivati produženje roka otplate i saglasnost sa novim uslovima kredita.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.7 Forborne i modifikovani krediti (nastavak)**

Nakon ponovnog pregovaranja o uslovima, svako umanjenje vrijednosti se mjeri pomoću originalne EKS izračunate prije izmjene uslova. Politika Banke je da prati forborne kredite da bi se osiguralo da će buduća plaćanja i dalje biti vjerovatna. Odluke o prestanku priznavanja koje rezultiraju klasifikacijom u POCI ili reklasifikaciji u Stage 2 i Stage 3 utvrđuju se od slučaja do slučaja. Ukoliko se ovim procesima utvrdi gubitak po kreditu, njime se upravlja i objelodanjuje se kao obezvređeno Stage 3 forborne sredstvo dok se ne naplati ili otpiše.

Nakon što se sredstvo klasifikuje kao forborne, ostaje forborne najmanje 24 mjeseca probnog perioda. Da bi se kredit reklasifikovao iz forborne kategorije, klijent mora ispuniti navedene kriterije:

- svi njegovi zajmovi se moraju smatrati performing;
- prošao je probni period od dvije godine od datuma kada je forborne ugovor performing;
- redovna plaćanja veća od beznačajnog iznosa glavnice ili kamate se vrše najmanje pola probnog perioda;
- korisnik nema nijedan ugovor sa kojim kasni više od 30 dana.

3.8.8 Obezvjeđenje vrijednosti finansijske imovine

U skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), Banka je dužna da najmanje tromjesečno procjenjuje kvalitet aktive, utvrđuje da li postoji objektivni dokaz o obezvređenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki i da obračunava adekvatni iznos tog obezvređenja, odnosno vjerovatnog gubitka, kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, u skladu sa pomenutom Odlukom.

Za svrhe procjene obezvređenja finansijskih sredstava i obračuna obezvređenja, Banka primjenjuje Metodologiju za procjenu obezvređenja i očekivanog gubitka po MSFI 9.

Osnovni principi primjene MSFI 9

Prilikom procjene vrijednosti obezvređenja finansijskih sredstava, Banka polazi od zahtjeva standarda MSFI 9, i to:

- (i) Procjena obezvređenja se bazira na očekivanim gubicima, umjesto na nastalim gubicima.
- (ii) Očekivani gubici se rade na dvanaestomjesečnom nivou i za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta instrumenata i u sebi sadrže vjerovatnoćom ponderisane procjene;
- (iii) Obezvređenje se priznaje kako na pojedinačnoj tako i na grupnoj (portfolio) osnovi;
- (iv) Obračun obezvređenja za klijente u default-u se bazira na procjeni očekivanih budućih novčanih tokova finansijskog sredstva;
- (v) Novčani tokovi finansijskog sredstva koje se vrednuje po amortizovanoj vrijednosti se diskontuju korišćenjem ugovorene efektivne kamatne stope, osim za POCI aktivu;
- (vi) Vjerovatnoćom ponderisana scenarija za obračun očekivanog gubitka – znači da se u svim fazama obračuna očekivanih gubitaka mora ugraditi i vjerovatnoćom ponderisani scenario obračuna u minimalno dva tj. tri različita scenarija. Samim tim, za svaku izloženost postoji neka (pa čak i marginalno mala) vjerovatnoća nastanka gubitka;
- (vii) Neophodno adekvatno modeliranje risk parametara (EAD – izloženosti, PD – vjerovatnoća defaulta, LGD - gubitak po defaultu, CCF – faktor kreditne konverzije).
- (viii) Neophodno modeliranje očekivanja budućih kretanja (forward-looking) – prilikom određivanja risk parametara neophodno je uzeti u obzir i kako buduće kretanje makroekonomskih varijabli utiče na kretanje risk parametara Banke;
- (ix) Obračun kamatnog prihoda na nekvalitetnu aktivu vrši se na amortizovanu vrijednost.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezbjeđenje vrijednosti finansijske imovine (nastavak)***Uključivanje budućih informacija*

S obzirom da je Banka do sada koristila konstantne vrijednosti risk parametara, nije bilo moguće dovesti u vezu kretanje promjene vrijednosti risk parametara i makroekonomskih kretanja, te se stoga oslanja na ekspertsku procjenu uticaja. Iako makroekonomski pokazatelji mogu različito uticati na risk parametre u obračunu dvanaestomjesečnih i za period vijeka trajanja finansijskih instrumenta očekivanih gubitaka, te da je matematički formula proizvod risk faktora, Banka vrši prilagođavanje jednog risk parametra tj. vjerovatnoće neispunjavanja obaveza (PD-a) sa jednim sveobuhvatnim makroekonomskim pokazateljem tj. očekivanjem uticaja BDP-a).

S obzirom da se prilikom obračuna očekivanih gubitaka uzima u obzir vjerovatnoćom ponderisan rezultat, Banka radi procjenu po tri scenarija: realni, optimistični i pesimistični, kojima dodjeljuje vjerovatnoću u procentu. Zbir vjerovatnoća tri navedena scenarija jednak je 100%. Kao dio ekspertске procjene, svakom scenariju se dodjeljuje vrijednost relativnog promjene risk parametra na nivou vijeka trajanja finansijskog instrumenta, pri čemu se pomjeranje PD-a vrši isključivo pod uslovom negativnih očekivanja vezano za kretanje BDP-a. Konačno relativno pomjeranje krive vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili tačke PD-a je jednako proizvodu vjerovatnoćom ponderisanog uticaja.

Pojedinačno značajno potraživanje

Pojedinačno značajnim potraživanjem smatra se ukupna bruto izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od EUR 50.000 u segmentu poslovanja sa pravnim licima, fizičkim licima i samostalnim preduzetnicima.

Status neispunjenja obaveza tj. statusa default-a

Default status je status koji se dodjeljuje potraživanjima, ukoliko je ispunjen jedan od sljedećih kriterijuma:

- postoji kašnjenje u otplati duže od 90 dana;
- postoje drugi kvalitativni faktori koji ukazuju na objektivni dokaz obezvjeđenja – procjena neizvjesnosti za ispunjavanja obaveza dužnika;
- restrukturiranje koje je označeno kao non-performing;
- stečaj ili likvidacija;
- POCI;
- otpis potraživanja.

Status defaulta ima klijent koji je po bonitetu ocijenjen kao D i E tj. kada su sve njegove izloženosti klasifikovane u Stage 3.

Izloženosti niskog kreditnog rizika

U skladu sa odrednicama MSFI 9 standarda, kreditni rizik finansijskog instrumenta smatra se niskim ako je nizak rizik neispunjenja obaveza finansijskog instrumenta, ako je dužnik sasvim sposoban u kratkom roku ispuniti svoje ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova, te ako nepovoljne promjene privrednih i poslovnih uslova dugoročno mogu, no ne moraju nužno umanjiti sposobnost dužnika da ispunji svoje ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezbjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)***Izloženosti niskog kreditnog rizika (nastavak)*

Finansijski se instrumenti ne smatraju instrumentima niskog kreditnog rizika kada se rizik od gubitka na osnovu tih instrumenata smatra niskim samo zbog vrijednosti ili osiguranja kao obezbjeđenja. Finansijski instrumenti ne moraju dobiti eksternu ocjenu da bi se smatrali instrumentima niskog kreditnog rizika, ali se moraju smatrati instrumentima niskog kreditnog rizika sa stanovišta tržišnog učesnika uzimajući u obzir sve uslove finansijskog instrumenta.

Kako Banka tokom istorije nije zabilježila kreditne gubitke koji proističu iz plasiranih depozita i kredita ili bilo kojih drugih plasmana ili izloženosti prema domaćim ili stranim bankama (finansijskim institucijama) kao ni izloženosti u hartije od vrijednosti, navedene izloženosti se mogu smatrati finansijskom imovinom niskog rizika.

*Klasifikacija i prelasci po Stage/ovima***(i) Klasifikacija u Stage 1**

Prilikom inicijalnog priznavanja sva finansijska aktiva koja spada u djelokrug MSFI 9 (osim POCI aktive) je alocirana u Stage-u 1 i zahtijeva obračun 12-to mjesečnih očekivanih gubitaka.

(ii) Prelazak u Stage 2

Značajan porast kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje za izloženosti koje nisu dio portfolija niskog kreditnog rizika vodi prelazak u Stage 2 prema kriterijima boniteta i kašnjenja klijenta.

Izlazak iz Stage 2 tj. povratak u Stage 1 za pravna, fizička lica i S.M.E. (kod kojih je pomjeranje uslovljeno danima kašnjenja) je za klijente A, B i C moguć ukoliko klijent na kraju obračunskog perioda ispunjava uslov za pripadnost Stage/u 1.

Izuzetak od prethodnog stava odnosi se na performing-restrukturiranja za koja je potreban istek probnog perioda od 12 mjeseci od datuma restrukturiranja, pod uslovom da na kraju izvještajnih perioda u probnom periodu nema kašnjenja većih od 30 dana;

Banka takođe može i na osnovu individualne odluke i procjene povećanja kreditnog rizika, određene izloženosti svrstati u Stage 2.

S obzirom da se rejting hartija od vrijednosti prati po skali, pad ispod boniteta B2 (Moody's) ili B (S&P) se smatra uslovom za prelazak u Stage 2. Svaka HoV se posmatra na individualnom nivou.

(iii) Prelazak u Stage 3

Kriterijumi za alokaciju klijenta u Stage 3 su objektivni dokazi o umanjuju vrijednosti, a prema definiciji to su:

1. postoji kašnjenje u otplati duže od 90 dana,
2. postoje drugi kvalitativni faktori koji ukazuju na objektivni dokaz obezvjeđenja – procjena neizvjesnosti za ispunjavanja obaveza dužnika,
3. restrukturiranje označeno kao non-performing,
4. raskinuti ugovori, stečaj ili likvidacija, POCI
5. klijenti sa trenutnim bonitetom D ili E.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezbjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)**Klasifikacija i prelasci po Stage/ovima (nastavak)

Prelazak izloženosti iz Stage 3 u Stage 2 i iz Stage 2 u Stage 1 je moguć samo fazno i to:

- uslov za prelaz iz stage 3 u stage 2 je moguć nakon isteka roka od 3 mjeseca pod uslovom da na kraju izvještajnih perioda u toku probnog perioda nisu zabilježena kašnjenja veća od 90 dana, ukoliko je uslov za stage 3 bilo kašnjenje veće od 90 dana, odnosno da su ispunjeni uslovi pripadnosti Stage-u 2;
- Izlazak iz Stage 2 tj. povratak u Stage 1 za pravna, fizička lica i S.M.E. (kod kojih je pomjeranje uslovljeno danima kašnjenja) je za klijente A, B i C moguć ukoliko klijent na kraju obračunskog perioda ispunjava uslov za pripadnost Stage-u 1.

Izuzetak od prethodnog perioda odnosi se na non -performing kredite za koje je potreban istek probnog perioda od 12 mjeseci od datuma restrukturiranja, pod uslovom na kraju izvještajnih perioda u probnom periodu nema kašnjenja većih od 90 dana kao i POCI imovina koja se uvijek posmatra na nivou očekivanih gubitaka na nivou vijeka trajanja finansijskog instrumenta.

S obzirom da se rejting hartija od vrijednosti prati po skali, pad ispod boniteta B3 (Moody's) ili B-(S&P) se smatra uslovom za prelazak u Stage 3.

Pripadnost stage-u kod klijenata sa većim brojem pojedinačnih izloženosti opredjeljuje ona sa najvećim kašnjenjem u otplati.

POCI imovina

Za POCI imovinu, očekivani kreditni gubici se uvijek procjenjuju na nivou vijeka trajanja datog finansijskog instrumenta, i ne mogu se procjenjivati na nivou dvanaestomjesečnih očekivanih gubitaka. Finansijska imovina koja se nalazi u Stage 3 i na kojoj se radi restrukturiranje ili promjena uslova, je označena kao POCI imovina.

Principi obezvrjeđenja bilansne aktive i vanbilansnih stavki

Banka vrši identifikovanje stavki bilansne aktive i očekivanog gubitka po osnovu rizičnih stavki i obračunava adekvatan iznos tog obezvrjeđenja, odnosno očekivanog gubitka, na :

- Pojedinačnoj osnovi materijalno značajnih potraživanja u statusu neispunjavanja obaveza tj. defaultu;
- Grupnoj osnovi (grupna procjena za potraživanja koja nijesu pojedinačno značajna u defaultu);
- Grupnoj osnovi (grupna procjena pojedinačno značajnih stavki koje nijesu u defaultu).

(i) Pojedinačna osnova procjene očekivanih gubitaka

Procjena očekivanih gubitaka na pojedinačnoj osnovi odnosi se na izloženosti prema klijentima čija izloženost prelazi prag materijalnosti i koji su u statusu neispunjenja obaveza tj. defaulta. Procjena očekivanih gubitaka na pojedinačnoj osnovi se radi na osnovu procjene očekivanih novčanih tokova iz otplate kredita ili iz kolateralu. Očekivana scenarija se rade u tri scenarija sa različitom vjerovatnoćom. Iznos obezvrjeđenja predstavlja diskontovanu vrijednost novčanih tokova kroz scenarije naplate ponderisane njihovom vjerovatnoćom.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezbvjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)**

- Procjena novčanih tokova iz otplate kredita

Procjena novčanih tokova iz nastavka otplate kredita se vrši na osnovu procjene za svakog klijenta individualno u skladu sa očekivanim novčanim tokovima (bilo na osnovu pretpostavki iz prethodnog perioda ili usmenog/pismenog dogovora sa klijentom). Očekivani novčani tokovi su rezultat vjerovatnoćom ponderisanog rezultata, kako je to objašnjeno u prethodnom tekstu – dio uključivanje budućih informacija.

- Procjena novčanih tokova iz kolaterala

U skladu sa politikom Banke o prihvatljivosti i efektivne vrijednosti kolaterala, procjena novčanih tokova koja se očekuje realizacijom kolaterala se, takođe, bazira na principu vjerovatnoćom ponderisanih rezultata. Očekivana efektivna vrijednost kolaterala se posmatra kroz scenarija očekivanja naplate te se diskontuje originalnom efektivnom kamatnom stopom na dan izvještavanja. Obračun obezbvjeđenja se posmatra na neto principu, što je detaljno objašnjeno u poglavlju Pojedinačni obračun obezbvjeđenja.

Procjena očekivanih gubitaka na grupnoj osnovi se radi za svu ostalu finansijsku imovinu koja nije predmet pojedinačne procjene i za koju nije utvrđeno obezbvjeđenje. Procjena očekivanih gubitaka na grupnoj osnovi se radi prema stage/ovima definisanim ovom Metodologijom i to:

- za Stage 1 na nivou dvanaestomjesečnih gubitaka;
- za Stage 2 na nivou očekivanih gubitaka u vijeku trajanja;
- za Stage 3 na nivou očekivanih gubitaka u vijeku trajanja za koje je vjerovatnoća ulaska u status neispunjenja obaveza jednaka 1.

Procjena očekivanih kreditnih gubitaka se radi kvartalno.

Grupna procjena očekivanih gubitaka se radi prema grupama sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika, uzimajući u obzir trenutnu veličinu i strukturu kreditnog portfolija Banke.

Risk parametri u obračunu očekivanih gubitaka

- Obračun 12-to mjesecnog PD i PD za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta (PD - Probability of Default)

Dvanaestomjesečni PD

PD se direktno računa iz matrica migracije (koje sadrže vjerovatnoću prelaska između dva statusa u određenom vremenskom periodu) praćenjem u svim segmentima za izloženosti koje nisu u defaultu tokom dvanaest mjeseci i odražava procenat izloženosti koji je prešao u status defaulta tokom tog perioda. Dobijene vrijednosti PD-a se koristi kao osnova obračuna za sve segmente portfolija.

Vjerovatnoća neizvršenja može varirati u različitim životnim fazama kredita, pa je sa aspekta vjerovatnoće migracije, bitno sve stadijume trajanja kredita uzeti u obzir. Promjene vremenskih perioda za potrebe obračuna PD, mogu se utvrditi množenjem matrica odgovarajućim brojem puta, kako bi se procijenio odgovarajući vremenski horizont. PD za period od 12 mjeseci dobija se računanjem broja migracija na početku i na kraju perioda.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8 Obezbjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)

Na osnovu broja dana kašnjenja, Banka klasifikuje sljedeće grupe (buckete), i to:

Bucket	Kreditno stanje	Dani kašnjenja
1	Obezbjeđenje prije default-a	0 - 30 dana
2	Obezbjeđenje prije default-a	31 - 60 dana
3	Obezbjeđenje prije default-a	61 - 90 dana
4	Obezbjeđenje poslije default-a	90+ dana

Dvanaestomjesečni parametar rizičnosti PD u i-tom statusu i godini t definisan je kao:

$$PD_i(t) = \frac{N_{[t-1, t)}^{i \rightarrow \text{default}}}{N_{t-1}^i}$$

gdje je:

$N_{[t-1, t)}^{i \rightarrow \text{default}}$ - broj prelaza iz stanja 'i' u stanje 'default' za vremenski period [t-1, t)

N_{t-1}^i - broj plasmana u i-tom stanju, mjereno u godini (t-1).

Za obračunavanje PD za retail portfolio, migracione matrice se baziraju na nivou partije. Za corporate portfolio migracione matrice se baziraju na nivou klijenta.

Za obračunavanje dvanaestomjesečnih gubitaka koristi se PD dobijen na osnovu dvanaestomjesečnih matrica korigovan za makroekonomsko prilagođavanje ponderisano vjerovatnoćom kako je to opisano u uvodu – uključivanje informacija „okrenutih budućnosti“.

PD vijeka trajanja finansijskog instrumenta

Prilikom obračuna vrijednosti PD-a za vijek trajanja finansijskog instrumenta, koristi se isti format matrica koji se koristi za obračun dvanaestomjesečnih vrijednosti PD-a.

Korak 1:

Polazeći od vrijednosti PD na dvanaestomjesečnom nivou prema matrici migracije, Banka množenjem matrica obračunava kumulativnu vjerovatnoću PD za ročnosti do 5 godina, od kada dalje do maksimalne ročnosti finansijskih instrumenata u portfolio podrazumijeva konstantne vrijednosti kumulativne vjerovatnoće po bucketima.

Množenje migracionih matrica bazira na pristupu Markovljevih lanaca i računa se putem formule:

$$T_t = T_{t-1} \times T = \dots = T^t,$$

gdje je:

T - jednogodišnja migraciona matrica.

*Napomena: Množenje matrica nema osobinu komutativnosti i je označeno znakom 'x'.

Korak 2:

Na osnovu dobijenih kumulativnih vrijednosti PD-a za različite ročnosti i buckete, Banka će obračunati uslovne vjerovatnoće PD-a za iste ročnosti i buckete (pretpostavka, da je određena izloženost prešla u default u godini n, pod pretpostavkom da je „preživjela“ do godine n-1).

Prelazak iz kumulativne na uslovnu vjerovatnoću se dobija Bayesovim pristupom:

$$PD_{\text{uslovni}}(t) = \frac{PD_{\text{kumulativni}}(t) - PD_{\text{kumulativni}}(t-1)}{1 - PD_{\text{kumulativni}}(t-1)}$$

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8 Obezbjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)

Korak 3:

Na osnovu dobijenih uslovnih vjerovatnoća PD-a, Banka će iz istih matrica obračunati marginalne vrijednosti PD-a koja označava default tačno u godini n za sve ročnosti i buckete. Za marginalne vrijednosti PD-a od 5-te godine dalje, Banka koristi konstantan jednostavni ponderisani prosjek marginalnih vrijednosti PD-a do te godine.

Banka računa marginalnu vjerovatnoću koristeći formulu:

$$PD_{\text{marginalni}}(t) = PD_{\text{uslovni}}(t) \cdot (1 - PD_{\text{kumulativni}}(t-1))$$

*Napomena: Marginalni, kumulativni i uslovni PD u prvoj godini ($t=1$) su isti, zato je svejedno koji se koristi prilikom računanja dvanaestomjesečnih kreditnih gubitaka. Kod očekivanih kreditnih gubitaka za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta koristi se samo marginalni PD. Radi dalje konsistentnosti, za vrijednost parametra rizičnosti PD smatramo vrijednost marginalne vjerovatnoće PD.

Korak 4:

Dobijene marginalne vrijednosti PD-a za sve ročnosti i buckete, Banka koristi makroekonomska prilagođavanja kako je to opisano u uvodu – uključivanje budućih informacija.

PD za hartije od vrijednosti

Parametar PD za hartije od vrijednosti se koristi prema vrijednostima i skali rejting agencije Moody's, odnosno S&P, te u skladu sa prognozom očekivanja promjene rejtinga u narednoj godini, radi se makroekonomsko prilagođavanje ponderisano vjerovatnoćom kako je to opisano u uvodu.

(ii) LGD

Parametar LGD se za hartije od vrijednosti koristi prema vrijednostima i skali rejting agencije Moody's, odnosno S&P.

Za obračun LGD-a u segmentu Corporate-pravna lica kao i u segmentu Retail-fizička lica, koristiće se formula:

$$LGD = (1 - CR) * \left(\frac{EAD - \max\{0, \text{efektivna vrijednost kolaterala}\}}{EAD} \right)$$

gdje je:

LGD – Loss Given Default,

CR – Cure Rate, stopa ozdravljanja dobijena iz migracijskih matrica na 12-mjesečnom nivou (za stage 3 iznosi 0)

Za slučaj da je efektivna vrijednost kolaterala jednaka ili veća od iznosa EAD-a, a s ciljem da

LGD ne bude jednak nuli, u formuli $\left(\frac{EAD - \max\{0, \text{efektivna vrijednost kolaterala}\}}{EAD} \right)$ se koristi fiksna vrijednost od 5% .Procenat je određen ekspertski na način da u obzir uzima visoku vrijednost kolaterala, a s druge strane uzima u obzir odrednicu MSFI 9 da procjena očekivanih kreditnih gubitaka treba uvijek odražavati mogućnost da nastanu kreditni gubici čak i ako je najvjerovatniji izostanak kreditnog gubitka (MSFI 9, 5.5.41).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezbjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)**

Parametar LGD nije makroekonomski prilagođen, s obzirom da se prilagođavanje radi na nivou PD-a, uzeto je u obzir množenjem u formuli obezbjeđenja.

Za obračun obezbjeđenja u okviru homogenih grupa Corporate sa prvoklasnim kolateralom i Retail sa prvoklasnim kolateralom, Banka primjenjuje fiksni procenat u iznosu od 0,1% u odnosu na EAD.

(iii) Izloženost (EAD)

Za iznos izloženosti u svrhu obračuna očekivanih kreditnih gubitaka na dvanaestomjesečnom i nivou vijeka trajanja finansijskog instrumenta se uzima iznos izloženosti prema definiciji u uvodu, a prema planu amortizacije.

Za vanbilansne izloženosti kao osnovica za obračun obezbjeđenja, upotrebljava se iznos vanbilansne izloženosti zajedno sa faktorom kreditne konverzije, kako je to definisano Metodologijom za procjenu obezbjeđenja i očekivanog gubitka (tj. kao proizvod vanbilasne izloženosti i faktora kreditne konverzije).

(iv) Faktor kreditne konverzije (CCF)

U skladu sa članom 13. Odluke o adekvatnosti kapitala, Banka upotrebljava vrijednosti faktora kreditne konverzije za različite tipove vanbilansne izloženosti.

Obračun obezbjeđenja**(i) Obračun obezbjeđenja na grupnoj osnovi**

Obračun obezbjeđenja za plasmane na grupnoj osnovi vrši se prema formulama ispod za sve segmente, odnosno za sve klijente kod kojih je ne postoji objektivni dokaz obezbjeđenja, ukoliko se radi o materijalno značajnim klijentima ili za klijente kod kojih postoji dokaz o obezbjeđenju, ali čija izloženost nije materijalno značajna.

- Obračun 12mesečnih očekivanih kreditnih gubitaka

Za izloženosti koje su klasifikovane u Stage 1 i za koje se obračunava očekivani kreditni gubitak na dvanaestomjesečnoj nivou na grupnoj osnovi, upotrebljava se formula:

$$12EL = PD_s \cdot LGD_s \cdot EAD_s$$

gdje je:

12EL	Dvanaestomjesečni očekivani gubitak
EADs	Izloženost u momentu izvještajnog datuma
PDs	Vjerovatnoća ulaska u status neizvršenja obaveze prilagođena za buduća očekivanja
LGDs	Gubitak u slučaju defaulta tj. stopa oporavka koja ukazuje na to koji je dio (procenat) ugovora koji su se nalazili u statusu neizvršenja obaveze izašao na prirodan način (uzimajući u obzir i vrijednost kolatarala za pojedinačne ugovore) tokom datog vremenskog perioda

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8 Obezvrjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)

- Obračun očekivanih kreditnih gubitaka za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta

Za izloženosti koje su klasifikovane u Stage 2 i 3, a za koje se obračun očekivanih kreditnih gubitaka za period vijeka trajanja finansijskih instrumenata radi na grupnoj osnovi, upotrebljava se formula:

(a) Za nedefaultne izloženosti

$$LEL = \sum_{t=1}^{Ročnost} EAD_s[t] \cdot mPD_s[t] \cdot LGD_s[t]$$

gdje je:

LEL	očekivani kreditni gubitak za period vijeka trajanja finansijskog instrumenta
mPDs[t]	za makroekonomska očekivanja kroz vjerovatnoćom ponderisana scenarija prilagođen vektor PD-a
LGDs[t]	Vektor LGD-a
EADs[t]	Vektor izloženosti kreditnom riziku
DFs[t]	Diskontni faktor

(b) Za defaultne izloženosti

Upotrebljava se ista formula kao i u prethodnom dijelu s tim da je PD vektor=1 po svim tačkama krive.

(ii) Obračun obezvrjeđenja na pojedinačnoj osnovi

Nakon što se izvrši selekcija pojedinačno značajnih plasmana i utvrdi postojanje jednog ili više objektivnih dokaza obezvrjeđenja potraživanja, obezvrjeđenje se procjenjuje na pojedinačnoj osnovi.

Iznos obezvrjeđenja u skladu sa MSFI se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstava i sadašnje vrijednosti vjerovatnoćom ponderisanih scenarija procijenjenih novčanih tokova diskontovanih na sadašnju vrijednost odnosno vrijednost na dan izvještavanja.

Obezvrjeđenje (Pind) se na pojedinačnoj osnovi obračunava kao:

$$P_{ind} = CA - RA$$

gdje je:

CA	Knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva
RA	Iznos koji Banka očekuje da naplati po pojedinačno obezvrjeđenom sredstvu kroz vjerovatnoćom ponderisana scenarija. RA se definiše kao sadašnja vrijednost procijenjenih budućih novčanih tokova CFt.

Obračun RA je prikazan u sljedećoj matematičkoj formuli:

$$RA = \sum_{t=0}^t \frac{CF_t}{(1+r)^t}$$

pri čemu je:

t	Očekivani period naplate potraživanja od strane Banke. Novčani tokovi se dodaju mjesečno.
---	---

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezvjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)**

Procjena iznosa koji Banka očekuje da naplati po pojedinačno obezvređenom sredstvu se radi u skladu sa principom vjerovatnoćom ponderisanih pretpostavki, tako da Banka radi procjenu u dva različita scenarija kojima dodjeljuje vjerovatnoću i iznos naplate, a konačan iznos RA zbir iznosa naplate po scenariju ponderisanog sa njegovom vjerovatnoćom.

Faktor diskontovanja r označava inicijalno ugovorenu efektivnu kamatnu stopu obračunatu za određeni kredit ukoliko se radi o kreditu koji je klasifikovan u Stage 3, odnosno kreditno prilagođenoj efektivnoj kamatnoj stopi ukoliko se radi o POCI imovini.

Banka razmatra sljedeću vezu između godišnje EKS i mjesečne EKS.

$$EKS_{p.m.} = (1 + EKS_{p.a.})^{1/12} - 1$$

Procjena klijenta sastoji se od procjene budućih novčanih tokova. Očekivane buduće novčane tokove čine:

- Budući novčani tokovi iz redovnog poslovanja;
- Budući novčani tokovi iz naplate kolaterala;

Za diskontovanje novčanih tokova koristi se efektivna kamatna stopa ili kreditno prilagođena efektivna kamatna stopa (iskazana na mjesečnom nivou) u zavisnosti o kojem tipu imovine se radi.

Za obračun obezvrjeđenja stavki vanbilansa i diskontovanje novčnih tokova, efektivna kamatna stopa se može utvrditi na jedan od sljedećih načina:

- kod odobrenih, a neiskorišćenih kredita – postoji efektivna kamatna stopa;
- kod garancija, akreditiva i ostalih vanbilansnih potraživanja, Banka koristiti kamatnu stopu od 10%.

Dodatno, uzima se u obzir ročnost od 12-24 mjeseci, jer se smatra da bi se potencijalna vanbilansna stavka, ukoliko bi pala na teret Banke pretvorila u kredit, ročnosti 12-24 mjeseci i eventualno svi ostali uslovi koji bi uticali na visinu efektivne kamatne stope.

Sljedeći parametri koji se smatraju značajnim:

- Ugovorena efektivna kamatna stopa;
- Datum odobrenja i datum dospjeća plasmana;
- Očekivana naplata iz tokova gotovine (glavnica, kamata, naknada) iz originalnog plana otplate ili korigovanog u skladu sa docnjom ili iskustvom;
- Očekivana naplata iz kolaterala, ukoliko se naplata ne očekuje iz tokova redovnog poslovanja. Kolateral se unosi umanjen za odgovarajuće umanjenje odnosno „haircut“, definisan procedurom.

Uzimajući u obzir odrednicu MSFI 9 da procjena očekivanih kreditnih gubitaka treba uvijek odražavati mogućnost da nastanu kreditni gubici čak i ako je najvjerovatniji izostanak kreditnog gubitka, Banka je definisala procenat od 0,1% kao minimalni iznos obezvrjeđenja po pojedinačnoj partiji.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezvjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)**Prezentacija

Obezvjeđenje za ECL u bilansu stanja se prikazuje na sljedeći način:

- Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, obezvjeđenje umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva;
- Za vanbilansne izloženosti (preuzete obaveze za nepovučene kredite i finansijske garancije) obezvjeđenje se priznaje kao rezerva u pasivi bilansa stanja;
- Za djelimično povučene kreditne linije, gdje Banka ne može odvojeno da identifikuje ECL, očekivani kreditni gubici su zajedno iskazani, kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti povučenih kreditnih linija. Obezvjeđenje se evidentira u mjeri u kojoj kombinovani ECL premašuje bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva;
- Za dužničke instrumente koji su klasifikovani kao FVOCI obezvjeđenje se ne priznaje u bilansu stanja, budući da knjigovodstvena vrijednost ovih sredstava mora da bude jednaka njihovoj fer vrijednosti.

Rezervacije

U skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), Banka je dužna da, zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavku aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

- Klasifikaciona grupa A (Dobra aktiva) - klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu;
- Klasifikaciona grupa B (Aktiva sa posebnom napomenom), sa podgrupama B1 i B2 - klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
- Klasifikaciona grupa C (Substandardna aktiva), sa podgrupama C1 i C2 - klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
- Klasifikaciona grupa D (Sumnjiva aktiva) klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
- Klasifikaciona grupa E (Gubitak) klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.8 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Obezbjeđenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)****Rezervacije (nastavak)**

Obračun rezervacija vrši se na mjesečnoj osnovi. Na osnovu urađene klasifikacije za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke, na mjesečnom nivou, Banka obračunava rezervacije za potencijalne gubitke, primjenom procenata iz sljedeće tabele:

Kategorija rizika	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa gore navedenom tabelom i zbira iznosa obezbjeđenja za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom MSFI 9.

Pozitivna razlika između obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa obezbjeđenja za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, predstavlja odbitnu stavku od sopstvenih sredstava Banke.

3.9. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva

Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva iskazani su na dan 31. decembra 2019. godine po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se u potpunosti otpiše u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

	2019	Stopa u % 2018
Građevinski objekti	1	1
Računari i računarska oprema	20	20
Namještaj i druga oprema	11	11
Vozila	15	15
Ulaganje u tuđe objekte	15	15
Nematerijalna ulaganja	20	20

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG” br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 055/16) vrijednost građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, odnosno opreme i aplikativnih softvera primjenom degresivnog metoda za cijeli period, bez obzira na datum aktivacije. Građevinski objekti pripadaju grupi I na koju se primjenjuje stopa od 5%, dok su ostala sredstva, oprema i aplikativni softveri, raspoređeni u grupe od II do V, na koje se primjenjuju stope od 15% do 30%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.10. Obezbjeđenje materijalne i nematerijalne imovine**

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknativ iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvređenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvređenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknativnoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvređivanja sredstava.

Rukovodstvo Banke smatra da ukupna vrijednost materijalne i nematerijalne imovine sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine nije precijenjena.

3.11. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu nastalu kao rezultat prethodnih događaja;
- u većoj mjeri je vjerovatno da će namirenje obaveze zahtijevati odliv sredstava; i
- iznos obaveze se može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se ponovo procjenjuju na datum svakog bilansa stanja i koriguju se na način da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida kroz bilans uspjeha.

3.12. Stečena aktiva

Stečena aktiva predstavlja imovinu koja je postala vlasništvo Banke po osnovu naplate potraživanja za plasmane koji su bili obezbijeđeni navedenom imovinom. Banka evidentira primljena sredstva po nižoj od bruto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrijednosti sredstva obezbijeđenja umanjenoj za troškove prodaje.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“, br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 i 82/17) ukupna ulaganja Banke u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od iznosa osnovnog kapitala Banke. Izuzetno, Banka može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa osnovnog kapitala, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos osnovnog kapitala banke izračunat u skladu sa stavom 1 ovog člana, Banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava Banke;
- 2) nakon umanjenja osnovnog kapitala Banke izvršenog u skladu sa tačkom 1) ovog stava, nivo sopstvenih sredstava i koeficijent solventnosti Banke prelaze zakonom propisani minimum.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.12. Stečena aktiva (nastavak)**

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom Banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, Banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 3) 0% ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 4) 30% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 5) 50% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 6) 75% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

3.13. Beneficije za zaposlene***/a/ Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih***

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

/b/ Obaveze po osnovu otpremnina

Sadašnja vrijednost budućih obaveza u skladu sa Opštim kolektivnim ugovorom Crne Gore, kao što su otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova, po procjeni rukovodstva Banke, nemaju materijalno značajnijeg efekta na finansijske izvještaje posmatrane u cjelini, ali, u skladu sa računovodstvenim propisima primjenljivim u Crnoj Gori, izvršena su rezervisanja po osnovu navedenih beneficija zaposlenih, primjenom aktuarskog obračuna.

3.14. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, koja je obično jednaka nabavnoj vrijednosti, uključujući nastale transakcione troškove. U narednim periodima, obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Sve razlike između ostvarenog priliva, umanjenog za transakcione troškove i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspjeha kao kamatni rashodi u period korišćenja kredita, primjenom metoda efektivne kamatne stope.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE**

Rukovodstvo vrši procjene i donosi pretpostavke koje utiču na vrijednost sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Računovodstvene procjene i pretpostavke se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, retko biti jednake ostvarenim rezultatima. Najznačajnija korišćenja procjena i prosuđivanja su sljedeća:

Obezbjeđenje vrijednosti kredita

Banka prati i provjerava kvalitet kreditnog portfolia mjesečno, kako na individualnoj tako i na kolektivnoj osnovi, sa ciljem tekuće procjene potrebnog iznosa obezbjeđenja. Prilikom određivanja visine obezbjeđenja na individualnoj osnovi, Banka procjenjuje vrijednost budućih novčanih tokova, pored ostalog i iz sredstava obezbjeđenja, koristeći određeni stepen umanjenja vrijednosti kolaterala (hair-cuts) i određeni period naplate.

Rukovodstvo koristi procjene bazirane na istorijskim gubicima za sredstva sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika, kako bi se procijenio nivo umanjenja vrijednosti kolaterala i period naplate. Metodologija i pretpostavke koje se koriste u procjeni iznosa i perioda budućih novčanih tokova, pregledaju se redovno, kako bi se eliminisale sve razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih iskustava.

Stresno testiranje za kreditni rizik predviđa uticaj nepovoljnih makroekonomskih uslova na nenaplativost i stope gubitka. Na osnovu istorijskog iskustva, procjenjuje se veza između makroekonomskih faktora i faktora rizika i primjenjuje se referentna vrijednost za postojeće izloženosti kako bi se procijenila dodatna stopa nenaplativosti i obezbjeđenja potrebnog da se odgovori na identifikovani rizik. Pretpostavka u ovim scenarijima je da se izloženost ne mijenja u toku jedne godine.

Kreditni koji nose manji rizik i krediti niže izloženosti provjeravaju se kolektivno.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu se dobija na osnovu objavljene tržišne cijene na datum vrednovanja.

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Iako tehnike vrednovanja u dobroj mjeri odražavaju tržišne uslove na dan odmjerenja, isti se ipak mogu razikovati od tržišnih uslova prije i poslije toga dana.

Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument. Promjena procjena tih faktora bi mogla uticati na prikazanu fer vrijednost finansijskih instrumenata.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (nastavak)*****Dugoročne naknade zaposlenima***

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna, uz primjenu aktuarskih pretpostavki: diskontna stopa, budući rast zarada u skladu sa stopom inflacije i napredovanja, i rast zarada po osnovu minulog rada, kao i promjene u broju zaposlenih koji stiču pravo za isplatu naknade. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti. Aktuarski obračun vrši nezavisni aktuar.

Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, zgrada, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. decembar 2019. godine****5. UPRAVLJANJE RIZICIMA****5.1. Uvod**

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Strategije politike, procedure i druga akta za upravljanje rizicima su dizajnirana da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Akta za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Služba za nadzor, upravljanje i izvještavanje o rizicima odgovorna je za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima o čemu se mjesečno izvještava Komitet za upravljanje aktivom i pasivom i Odbor direktora.

5.2. Kreditni rizik

Banka je izložena kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Kreditni rizik je identifikovan kao najznačajniji rizik u portfoliju Banke. Banka vrši rezervisanja za očekivane kreditne gubitke kako je to definisano Metodologijom za procjenu obezvređenja i očekivanog gubitka po MSFI 9 (poglavlje 3.3.8). Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

5.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuní sve ugovorene obaveze prema Banci. Strateško opredjeljenje Banke usmjereno je na osiguranju optimalne diversifikacije rizika i izvora prihoda u pravcu povećanja rentabilnosti i segmentu pružanja postojećih proizvoda i usluga, kao i promovisanju i afirmaciji novih. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenata je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuní svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu obezvređenja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori

Za stavke bilansne aktive i vanbilansa po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, Banka vrši procjenu obezvređenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke). U skladu sa metodologijom, Banka je sva finansijska sredstva podijelila u grupe (portfolija) sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika, a imajući u vidu trenutnu veličinu i strukturu kreditnog portfolija, segmentacija je izvršena na: plasmane pravnim licima i preduzetnicima i plasmane stanovništvu. Banka na dan izvještavanja, utvrđuje da li je došlo do obezvređenja finansijskog sredstva. Objektivni dokazi koji ukazuju da je došlo do obezvređenja plasmana su objašnjeni u napomeni 3.8.8.

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnoj evidenciji

UKUPNA IZLOŽENOST
KREDITNOM RIZIKU

U hiljadama EUR

	31.12.2019.		31.12.2018.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive				
Gotovina i sredstva kod Centralne banke	91.764	91.764	93.503	93.503
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	13.737	13.725	17.116	17.113
Kreditni i potraživanja od komitenata	92.564	89.593	92.874	91.165
Ostala finansijska sredstva	34	12	23	10
Hartije od vrijednosti	109.975	109.975	54.235	54.235
Ostala sredstva	5.588	5.467	2.720	2.665
	313.662	310.536	260.471	258.691
II. Vanbilansne stavke				
Plative garancije	4.218	4.066	2.129	2.073
Činidbene garancije	1.568	1.512	835	825
Preuzete neopozive obaveze	8.425	8.305	2.942	2.914
Ostalo	482	481	723	683
	14.693	14.364	6.629	6.495
Ukupno (I+II)	328.355	324.899	266.867	264.979

Katalogom prihvatljivih kolaterala definišu se tipovi kolaterala (instrumenti osiguranja naplate plasmana Banke) i utvrđuje se koje stvari i prava imaju tretman kolaterala, odnosno koje stvari i prava i pod kojim uslovima Banka uzima u obzir prilikom analize i procjene kreditnog rizika dužnika. Upravljanje kreditnim rizikom na taj način se djelimično kontroliše.

Uzimajući u obzir rizik promjene vrijednosti kolaterala, prilikom procjenjivanja novčanih tokova iz kolaterala, Banka na sve nepokretnosti primjenjuje hair-cut od najmanje 30%, pa do 100% zavisno od tipa kolaterala i lokacije, dok se na kolateral u vidu zaloge na pokretnim stvarima primjenjuje hair-cut od 90%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnoj evidenciji (nastavak)

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihami i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i
- polise osiguranja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

U hiljadama
EUR

31.12.2019.	S1	S2	S3	Ukupno	Obezvjeđenje S1	Obezvjeđenje S2	Obezvjeđenje S3	Ukupno Obezvjeđenje	Neto
Stambeni	481	321	298	1,100	2	24	238	264	836
Gotovinski	2.362	37	274	2.673	31	9	275	315	2.358
Turistički	15	48	-	63	-	-	-	-	63
Ostalo	822	29	453	1.304	12	5	444	461	843
Mikrobiznis	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	3.680	435	1.025	5.140	45	38	957	1.040	4.100
Velika i srednja preduzeća	76.268	5.687	3.302	85.256	602	477	794	1.873	83.383
Mala preduzeća	119	-	45	164	-	-	45	46	118
Država	1.993	-	-	1.993	11	-	-	11	1.982
Ostalo	10	-	-	10	-	-	-	-	10
Privredni klijenti	78.390	5.687	3.347	87.423	613	478	840	1.930	85.493
Ukupno	82.069	6.122	4.372	92.563	658	515	1.797	2.970	89.593
Banke	13.737	-	-	13.737	12	-	-	12	13.725

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

U hiljadama
EUR

31.12.2018.	S1	S2	S3	Ukupno	Obezvjeđenje S1	Obezvjeđenje S2	Obezvjeđenje S3	Ukupno Obezvjeđenje	Neto
Stambeni	612	74	40	726	5	10	5	20	706
Gotovinski	1.322	232	677	2.231	46	10	436	492	1.739
Turistički	35	89	449	573	-	1	90	91	482
Ostalo	543	4	50	597	4	1	21	26	571
Mikrobiznis	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	2.512	399	1.216	4.127	55	22	552	629	3.498
Velika i srednja preduzeća	75.090	5.718	2.788	83.596	364	392	270	1.026	82.570
Mala preduzeća	66	1	46	113	1	-	46	47	66
Država	5.000	-	-	5.000	5	-	-	5	4.995
Ostalo	38	-	-	38	2	-	-	2	36
Privredni klijenti	80.194	5.719	2.834	88.747	372	392	316	1.080	87.667
Ukupno	82.706	6.118	4.050	92.874	427	414	868	1.709	91.165
Banke	17.119	-	-	-	6	-	-	-	17.113

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

Tabela promjena na računima ispravki vrijednosti – kreditni portfolio:

	31.12.2018.	Povećanje obezvrjeđenja	Ukidanje obezvrjeđenja	U hiljadama EUR 31.12.2019.
Stanovništvo	629	1.230	(819)	1.040
Privreda	1.080	2.113	(1.263)	1.930
Ukupno	1.709	3.343	(2.082)	2.970
Potraživanja od banaka	6	37	(31)	12

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje:

Neobezvrjeđena potraživanja po danima docnje - neproblematična potraživanja

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 1	U hiljadama EUR				
31.12.2019.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Ukupno
Stambeni	161	321	-	-	482
Gotovinski	1.677	685	-	-	2.362
Turistički	10	5	-	-	15
Ostalo	252	541	28	-	821
Mikro biznis	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	2.100	1.552	28	-	3.680
Velika i srednja preduzeća	54.639	21.629	-	-	76.268
Mala preduzeća	62	57	-	-	119
Država	1.993	-	-	-	1.993
Ostalo	3	7	-	-	10
Privredni klijenti	56.697	21.693	-	-	78.390
Ukupno	58.797	23.245	28	-	82.070
od čega: restrukturirana	16.051	4.458	-	-	20.509
Potraživanja od banaka	13.737	-	-	-	13.737

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje: (nastavak)

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 1					U hiljadama EUR
31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Ukupno
Stambeni	147	465	-	-	612
Gotovinski	802	520	-	-	1.322
Turistički	5	30	-	-	35
Ostalo	30	513	-	-	543
Mikro biznis	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	984	1.528	-	-	2.512
Velika i srednja preduzeća	71.874	3.216	-	-	75.090
Mala preduzeća	55	11	-	-	66
Država	5.000	-	-	-	5.000
Ostalo	-	33	-	5	38
Privredni klijenti	76.929	3.260	-	5	80.194
Ukupno	77.913	4.788	-	5	82.706
od čega: restrukturirana	29	27	-	-	56
Potraživanja od banaka	17.119	-	-	-	17.119

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 2						U hiljadama EUR
31.12.2019.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	-	292	29	-	-	321
Gotovinski	9	4	14	10	-	37
Turistički	-	-	48	-	-	48
Ostalo	11	5	13	-	-	29
Mikro biznis	-	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	20	301	104	10	-	435
Velika i srednja preduzeća	1.430	2.206	24	2.027	-	5.687
Mala preduzeća	-	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.430	2.206	24	2.027	-	5.687
Ukupno	1.450	2.507	128	2.037	-	6.122
od čega: restrukturirana	870	213	4	-	-	1.087
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje: (nastavak)

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 2						U hiljadama EUR
31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	-	71	3	-	-	74
Gotovinski	5	64	120	43	-	232
Turistički	-	24	65	-	-	89
Ostalo	-	-	4	-	-	4
Mikro biznis	-	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	5	159	192	43	-	399
Velika i srednja preduzeća	1.628	2.869	1.221	-	-	5.718
Mala preduzeća	-	-	-	1	-	1
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.628	2.869	1.221	1	-	5.719
Ukupno	1.633	3.028	1.413	44	-	6.118
od čega: restrukturirana	119	1.248	3	-	-	1.370
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-
POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3						U hiljadama EUR
31.12.2019.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	-	-	-	-	298	298
Gotovinski	-	-	2	-	273	275
Turistički	-	-	-	-	-	-
Ostalo	6	-	-	2	444	452
Mikro biznis	-	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	6	-	2	2	1.015	1.025
Velika i srednja preduzeća	793	416	1.063	588	443	3.303
Mala preduzeća	-	-	-	-	45	45
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	793	416	1.063	588	488	3.347
Ukupno	799	416	1.065	590	1.503	4.372
od čega: restrukturirana	540	-	1.063	588	596	2.787
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje: (nastavak)

Obezvrjeđena potraživanja po danima docnje - problematična potraživanja

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3

**U hiljadama
EUR**

31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	-	-	-	-	40	40
Gotovinski	30	5	-	5	637	677
Turistički	-	-	-	-	449	449
Ostalo	-	-	-	-	50	50
Mikro biznis	-	-	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	30	5	-	5	1.176	1.216
Velika i srednja preduzeća	1.453	183	734	48	370	2.788
Mala preduzeća	-	-	-	-	46	46
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.453	183	734	48	416	2.834
Ukupno	1.483	188	734	53	1.592	4.050
od čega: restrukturirana	869	-	734	30	825	2.458
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje: (nastavak)

Pregled problematičnih potraživanja, sredstava obezbjeđenja za ista potraživanja, kao i promjena na ovim potraživanjima data je u narednim tabelama:

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3

	U hiljadama EUR						
31.12.2019.	Bruto izloženost	Obezvrjeđenje	S 3 Potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Obezvrjeđenje S 3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za S 3
Stanovništvo	5.140	1.040	1.025	432	957	19,95%	2.285
Stambeni	1.100	264	298	27	238	27,13%	1.134
Gotovinski	2.673	315	275	239	275	10,27%	248
Turistički	63	-	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	1.304	461	452	166	444	34,69%	903
Mirko biznis	-	-	-	-	-	0,00%	-
Privredni klijenti	87.423	1.930	3.347	2.355	840	3,83%	6.398
Poljoprivreda	190	158	158	-	158	83,38%	87
Prerađivačka industrija	279	144	197	141	142	70,62%	525
Električna energija	-	-	-	-	-	0,00%	-
Građevinarstvo	1.867	72	598	587	29	32,04%	1.942
Trgovina na veliko i malo	21.284	611	76	30	74	0,36%	133
Uslužne djelatnosti	53.173	599	1.210	534	323	2,28%	1.730
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	151	-	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	10.479	346	1.108	1.063	114	10,58%	1.981
Ukupno	92.563	2.970	4.372	2.787	1.797	4,72%	8.683
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje: (nastavak)

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3

	U hiljadama EUR						
31.12.2018.	Bruto izloženost	Obezvjeđenje	S 3 Potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Obezvjeđenje S 3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za S 3
Stanovništvo	4.416	629	1.216	639	552	27,54%	4.261
Stambeni	726	20	40	-	5	5,51%	88
Gotovinski	2.231	492	677	222	436	26,85%	1.680
Turistički	573	91	449	417	90	178,35%	1.491
Ostalo	886	26	50	-	21	5,64%	1.002
Mirko biznis	-	-	-	-	-	0,00%	-
Privredni klijenti	89.458	1.080	2.834	1.819	316	3,16%	5.983
Poljoprivreda	84	43	42	-	42	50,00%	87
Prerađivačka industrija	832	153	302	186	144	36,30%	503
Električna energija	142	31	142	-	31	100%	520
Građevinarstvo	15.571	43	18	-	1	0,12%	81
Trgovina na veliko i malo	4.128	156	89	30	15	2,16%	235
Uslužne djelatnosti	14.099	196	909	869	18	6,45%	1.573
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	32.081	32	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	22.521	426	1.332	734	65	5,91%	2.984
Ukupno	93.874	1.709	4.050	2.458	868	4,31%	10.244
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i potraživanja

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- produžila rok otplate za glavnice ili kamatu,
- smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit,
- preuzela potraživanje dužnika prema trećem licu, na ime potpune ili djelimične naplate kredita;
- smanjila iznos duga, glavnice ili kamate;
- kapitalizovala kamatu po kreditu odobrenom dužniku;
- zamijenila postojeći ili postojeće kredite novim kreditom (obnavljanje kredita);
- napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita. Banka je restrukturirala u toku 2019. godine kredite u iznosu od EUR 20.498 hiljada, od čega se na pravna lica odnosi EUR 19.951 hiljada (2018: EUR 3.117 hiljada), na fizička lica 547 hiljada (2018: EUR 765 hiljade).

Podaci o restrukturiranim potraživanjima su prikazani u nastavku:

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i potraživanja (nastavak)

RESTRUKTURIRANI KREDITI I POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR

31.12.2019.	Restrukturirana potraživanja - Bruto izloženost	S1 Restrukturirana potraživanja	S2 Restrukturirana potraživanja	S3 Restrukturirana potraživanja	Obezvjeđenje restrukturiranih potraživanja	Obezvjeđenje S 1 restrukturiranih potraživanja	Obezvjeđenje S 2 restrukturiranih potraživanja	Obezvjeđenje S 3 restrukturiranih potraživanja	Učešće restukturira- nih potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjedenja za restukturirana potraživanja
Stanovništvo	1.314	672	210	432	441	1	13	427	25,56%	1.989
Stambeni	267	30	210	27	40	-	13	27	24,29%	643
Gotovinski	855	615	-	239	241	1	-	240	31,98%	845
Turistički	-	-	-	-	-	-	-	160	0,00%	-
Ostalo	192	27	-	166	160	-	-	-	14,69%	501
Mirko biznis	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Privredni klijenti	23.069	19.837	877	2.356	347	20	8	320	26,39%	26.250
Poljoprivreda	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Prerađivačka industrija	140	-	-	140	141	-	-	141	50,34%	421
Električna energija	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Građevinarstvo	588	-	-	588	29	-	-	-	31,47%	1,859
Trgovina na veliko i malo	41	-	11	30	30	-	-	29	0,19%	137
Uslužne djelatnosti	21.237	19.837	866	535	50	20	8	30	39,94%	22.109
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	-	-	-	-	-	-	-	23	0,00%	-
Ostalo	1.063	-	-	1.062	97	-	-	97	10,14%	1.724
Ukupno	24.383	20.509	1.087	2.788	788	21	21	747	26,34%	28.239
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i potraživanja (nastavak)

RESTRUKTURIRANI KREDITI I POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR

31.12.2018.	Restrukturirana potraživanja - Bruto izloženost	S1 Restrukturirana potraživanja	S2 Restrukturirana potraživanja	S3 Restrukturirana potraživanja	Obezbjeđenje restrukturiranih potraživanja	Obezbjeđenje S 1 restrukturiranih potraživanja	Obezbjeđenje S 2 restrukturiranih potraživanja	Obezbjeđenje S 3 restrukturiranih potraživanja	Učešće restrukturiranih potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za restrukturirana potraživanja
Stanovništvo	766	51	76	639	249	1	1	247	17,35%	2.124
Stambeni	28	25	3	-	-	-	-	-	3,86%	263
Gotovinski	298	26	50	222	160	1	-	159	11,82%	803
Turistički	440	-	23	417	89	-	1	88	76,79%	1.058
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Mirko biznis	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Privredni klijenti	3.118	5	1.294	1.819	201	-	123	78	3,49%-	8.378
Poljoprivreda	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Prerađivačka industrija	186	-	-	186	29	-	-	29	22,36%	503
Električna energija	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Građevinarstvo	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Trgovina na veliko i malo	65	-	35	30	6	-	1	5	1,57%	306
Uslužne djelatnosti	954	-	85	869	9	-	1	8	6,77%	3.970
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	1.913	5	1.174	734	157	-	121	36	8,49%	3.599
Ukupno	3.884	56	1.370	2.458	450	1	124	325	4,14%	10.502
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i potraživanja (nastavak)

PROMJENE RESTUKTURIRANIH S1 POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR

	Bruto restruktuirana S1 potraživanja 31.12.2018.	Nova restruktuirana S1 potraživanja	Smanjenje restruktuiranih S1 potraživanja	Bruto 31.12.2019.	Neto 31.12.2019.
Stambeni	25	10	(5)	30	30
Gotovinski	26	692	(103)	615	614
Turistički	-	-	-	-	-
Ostalo	-	26	-	27	27
Mirko biznis	-	-	-	-	-
Stanovništvo	51	728	(108)	671	671
Velika i srednja preduzeća	5	20.433	(600)	19.838	19.818
Mala preduzeća	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	5	20.433	(600)	19.838	19.818
Ukupno	56	21.161	(708)	20.509	20.488
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i potraživanja (nastavak)

PROMJENE RESTUKTURIRANIH S2 POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR

	Bruto restruktuirana S1 potraživanja 31.12.2018.	Nova restruktuirana S1 potraživanja	Smanjenje restruktuiranih S1 potraživanja	Bruto 31.12.2019.	Neto 31.12.2019.
Stambeni	3	208	(1)	210	197
Gotovinski	50	-	(50)	-	-
Turistički	23	-	(23)	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-
Mirko biznis	-	-	-	-	-
Stanovništvo	76	208	(74)	210	197
Velika i srednja preduzeća	1.294	-	(417)	877	869
Mala preduzeća	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.294	-	(417)	877	869
Ukupno	1.370	208	(491)	1.087	1.066
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i potraživanja (nastavak)

PROMJENE RESTUKTURIRANIH S3 POTRAŽIVANJA

U hiljadama EUR

	Bruto restruktuirana S1 potraživanja 31.12.2018.	Nova restruktuirana S1 potraživanja	Smanjenje restruktuiranih S1 potraživanja	Bruto 31.12.2019.	Neto 31.12.2019.
Stambeni	-	27	-	27	-
Gotovinski	222	25	(8)	239	-
Turistički	417	-	(417)	-	-
Ostalo	-	166	-	166	6
Mirko biznis	-	-	-	-	-
Stanovništvo	639	218	(425)	432	6
Velika i srednja preduzeća	1.819	589	(54)	2.355	2.035
Mala preduzeća	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.819	589	(54)	2.355	2.035
Ukupno	2.458	807	(479)	2.787	2.041
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

c) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija neto izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

RIZIK GEOGRAFSKE KONCENTRACIJE						U hiljadama EUR				
31.12.2019.	Potraživanja od S1 i S2 klijenata					Potraživanja od S 3 klijenta				
	Crna Gora	EU	Evropa-ostalo	Ostalo	Ukupno-neto	Crna Gora	EU	Evropa-ostalo	Ostalo	Ukupno-neto
Stanovništvo	2.882	30	818	300	4.030	66	-	3	-	69
Stambeni	776	-	-	-	776	61	-	-	-	61
Gotovinski	1.566	30	792	-	2.358	-	-	-	-	-
Turistički	63	-	-	-	63	-	-	-	-	-
Ostalo	477	-	26	300	833	5	-	3	-	8
Mirko biznis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	56.383	1.795	687	24.118	82.983	2.510	-	-	-	2.510
Poljoprivreda	31	-	-	-	31	-	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	79	-	-	-	79	56	-	-	-	56
Električna energija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	1.226	-	-	-	1.226	569	-	-	-	569
Trgovina na veliko i malo	7.075	1.795	-	11.801	20.671	2	-	-	-	2
Uslužne djelatnosti	39.369	-	-	12.317	51.686	888	-	-	-	888
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	151	-	-	-	151	-	-	-	-	-
Ostalo	8.452	-	687	-	9.139	995	-	-	-	995
Ukupno	59.265	1.825	1.505	24.418	87.013	2.576	-	3	-	2.579
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

c) Geografska koncentracija (nastavak)

RIZIK KONCENTRACIJE

U hiljadama
EUR

31.12.2018.

	Potraživanja od S1 i S2 klijenata				
	Crna Gora	EU	Evropa-ostalo	Ostalo	Ukupno-neto
Stanovništvo	2.716	35	34	49	2.834
Stambeni	671	-	-	-	671
Gotovinski	1.380	35	34	49	1.498
Turistički	123	-	-	-	123
Ostalo	542	-	-	-	542
Mirko biznis	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	47.185	1.901	1.020	35.043	85.149
Poljoprivreda	41	-	-	-	41
Prerađivačka industrija	521	-	-	-	521
Električna energija	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	15.093	-	418	-	15.511
Trgovina na veliko i malo	3.898	-	-	-	3.898
Uslužne djelatnosti	11.112	1.901	-	-	13.013
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	-	-	-	32.048	32.048
Ostalo	16.520	-	602	2.995	20.117
Ukupno	49.901	1.936	1.054	35.092	87.983
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

	Potraživanja od S 3 klijenta				
	Crna Gora	EU	Evropa-ostalo	Ostalo	Ukupno-neto
	642	-	22	-	664
	35	-	-	-	35
	219	-	22	-	241
	359	-	-	-	359
	29	-	-	-	29
	-	-	-	-	-
	2.518	-	-	-	2.518
	-	-	-	-	-
	158	-	-	-	158
	112	-	-	-	112
	16	-	-	-	16
	74	-	-	-	74
	891	-	-	-	891
	-	-	-	-	-
	1.267	-	-	-	1.267
	3.160	-	22	-	3.182
	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

d) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima neto izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	Banke i Ministarstvo finansija	Transport, saobraćaji telekomunikacije	Usluge, turizam i ugostiteljstvo	Trgovina i trgovina nekretninama	Građevinarstvo	Rudarstvo	Administracija	Stručne,naučne i tehn.djelatnosti	Poljoprivreda lov i ribolov	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>	15.729	3.685	15.830	35.393	15.619	1.280	1.610	9.730	61	293	4.100	103.330
-Kredit i potraživanja od banaka	13.725	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13.725
-Kredit i potraživanja od klijenata	1.992	3.685	15.830	35.393	15.619	1.280	1.610	9.730	61	293	4.100	89.593
Ostala finansijska sredstva	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>	109.703	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	109.703
-Hartije od vrijednosti	109.703	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	109.703
<i>Finansijska sredstva koja se drže radi prodaje</i>	272	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	272
-Hartije od vrijednosti	272	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	272
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5.467	-	5.467
31. decembar 2019. godine	125.704	3.685	15.830	35.393	15.619	1.280	1.610	9.730	61	5.760	4.100	218.772
31. decembar 2018. godine	76.358	2.734	11.962	36.072	15.472	1.513	1.165	12.580	73	2.861	4.191	164.981

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

e) Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA POKRIVENA KOLATERALIMA

U hiljadama EUR

31.12.2019.	S1 KLIJENTI				S2 KLIJENTI			S3 KLIJENTI			
	Nekretnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno
Stambeni	1,378	-	-	1,378	1,184	-	1,184	1,134	-	-	1,134
Gotovinski	293	720	331	1.344	-	-	-	213	-	34	248
Turistički	559	-	-	559	147	-	147	-	-	-	-
Ostalo	104	372	-	476	-	-	-	903	5	-	907
Mirko biznis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	2.334	1.092	331	3.757	1.133	-	1.331	2.250	5	34	2.289
Velika i srednja preduzeća	17.629	47.472	10.214	75.315	5.634	784	6.418	5.934	-	377	6.311
Mala preduzeća	435	-	-	435	-	-	-	87	-	-	87
Država	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	18.064	47.472	10.214	75.750	5.634	784	6.418	6.021	-	377	6.398
Ukupno	20.398	48.564	10.545	79.508	6.966	784	7.750	8.271	5	411	8.687
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Krediti i potraživanja (nastavak)

e) Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima (nastavak)

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA POKRIVENA KOLATERALIMA

U hiljadama EUR

31.12.2018.

	S1 KLIJENTI				S2 KLIJENTI			S3 KLIJENTI		
	Nekretnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Ostali kolaterali	Ukupno
Stambeni	560	-	52	612	74	-	74	37	3	40
Gotovinski	232	-	1.090	1.322	206	26	232	-	677	677
Turistički	34	-	1	35	89	-	89	449	-	449
Ostalo	-	439	104	543	-	4	4	-	50	50
Mirko biznis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	826	439	1.247	2.512	369	30	399	486	730	1.216
Velika i srednja preduzeća	2.513	57.695	14.882	75.090	5.023	695	5.718	2.670	118	2.788
Mala preduzeća	66	-	-	66	-	1	1	42	4	46
Država	-	-	5.000	5.000	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	13	25	38	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	2.579	57.708	19.907	80.194	5.023	696	5.719	2.712	122	2.834
Ukupno	3.405	58.147	21.154	82.706	5.392	726	6.118	3.198	852	4.050
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

(U hiljadama EUR)				
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2019. godine				
Do 1 godine	7.831	2.863	13	10.707
Od 1 do 5 godina	594	3.406	-	4.000
	8.425	6.269	13	14.707

(U hiljadama EUR)				
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2018. godine				
Do 1 godine	227	1.099	8	1.334
Od 1 do 5 godina	2.715	2.589	-	5.304
	2.942	3.688	8	6.638

5.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

5.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

(U hiljadama EUR)	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	3.140	6.680	167	33.397	43.384
Obaveze u devizama	2.473	6.811	148	33.312	42.744
<i>Neto otvorena pozicija:</i>					
- 31. decembra 2019. godine	667	(131)	19	85	640
- 31. decembra 2018. godine	(8)	12	126	17	147
<i>% osnovnog kapitala:</i>					
- 31. decembra 2019. godine	(5,86%)	(1,15%)	0,17%	0,75%	
- 31. decembra 2018. godine	(0,12%)	0,18%	1,91%	0,15%	
<i>Agregatna otvorena pozicija:</i>					
- 31. decembra 2019. godine	640				
- 31. decembra 2018. godine	147				
<i>% osnovnog kapitala:</i>					
- 31. decembra 2019. godine	5,62%				
- 31. decembra 2018. godine	(3,95%)				

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje sredstva i obaveze Banke u najznačajnijim valutama na dan 31. decembar 2019. godine:

godine:

				U hiljadama EUR	
	GBP	Ostale valute	Ukupno strane valute	Lokalna valuta (EUR)	Ukupno
FINANSIJSKA SREDSTVA					
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	45	732	777	90.987	91.764
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti					
-Kredit i potraživanja od banaka	1.003	4.656	5.659	8.066	13.725
-Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	-	89.593	89.593
-Ostala finansijska sredstva	-	-	-	12	12
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	5.163	28.748	33.911	(33.856)	55
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni rezultat					
-Hartije od vrijednosti	-	45	45	109.930	109.975
Ostala sredstva	469	2.523	2.992	2.455	5.467
Ukupna finansijska sredstva	6.680	36.704	43.384	267.207	310.591
FINANSIJSKE OBAVEZE					
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti					
-Depoziti klijenata	6.681	35.323	42.134	243.261	285.395
-Kredit klijenata koji nijesu banke	-	-	-	3.882	3.882
Derivativne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-	-	276	276
Ostale obaveze	-	610	610	6.866	7.476
Subordinisani dug	-	-	-	1.002	1.002
Ukupno finansijske obaveze	6.811	35.933	42.744	255.287	298.031
Neto devizna izloženost:					
- 31. decembar 2019. godine	(131)	771	640	11.920	12.560
- 31. decembar 2018. godine	(8.074)	(650)	(8.724)	11.829	3.105

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama uslijed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama uslijed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine
5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
5.3. Tržišni rizik (nastavak)
5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa(nastavak)

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembar 2019. godine:

	(U hiljadama EUR)		
	<u>Kamatonosno</u>	<u>Nekamatonosno</u>	<u>Ukupno</u>
FINANSIJSKA SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	10.099	81.665	91.764
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti			
-Kredit i potraživanja od banaka	1.221	12.504	13.725
-Kredit i potraživanja od klijenata	89.593	-	89.593
-Ostala finansijska sredstva	-	12	12
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni rezultat			
-Hartije od vrijednosti	109.703	-	109.703
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja			
-Hartije od vrijednosti	-	272	272
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	55	55
Ostala sredstva	15	5.452	5.467
Ukupna finansijska sredstva	210.631	99.960	310.591
FINANSIJSKE OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			
-Depoziti klijenata	57.774	227.621	285.395
-Kredit klijenata koji nijesu banke	3.882	-	3.882
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	276	276
Ostale obaveze	-	7.476	7.476
Subordinisani dug	1.002	-	1.002
Ukupno finansijske obaveze	62.658	235.373	298.031
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2019. godine	147.973	(135.413)	12.560
- 31. decembar 2018. godine	87.947	(84.842)	3.105

Kredit pravim licima su odobreni po sljedećim kamatnim stopama:

- Kratkoročni krediti sa fiksnom kamatnom stopom: 2,00% - 8,00%
- Dugoročni krediti sa fiksnom kamatnom stopom: 4,00% - 11,00%
- Krediti pokriveni novčanim kolateralom sa fiksnom kamatnom stopom od 2,00%-7,50%

Aktivne kamatne stope koje su primjenjene na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2019. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Gotovinski krediti	5,50% -11,00%
Studentski krediti	7,50%
Kredit za razvoj turizma	9,00%
Mikro krediti	13,00%
Krediti penzionerima	7,95% - 10,50%
Auto krediti namjenski	9,90%

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Pasivne kamatne stope koje su primjenjene na primljene depozite pravnih lica toku 2019. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Kratkoročni depoziti	0,25%-1,00%
Dugoročni depoziti	1,25%-2,30%

Pasivne kamatne stope koje su primjenjene na primljene depozite fizičkih lica u toku 2019. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	Kamatna stopa
Depoziti po viđenju	-
Oročeni depoziti u EUR:	
- od 1 - 3 mjeseci	0,10%
- od 3 – 6 mjeseci	0,50%
- od 7-12 mjeseci	0,75%
- od 13 do 24 mjeseca	1,25%
- od 24 do 36 mjeseci	1,75%
Oročeni depoziti u stranim valutama:	
- od 1 – 6	0,10%
- od 9 – 12	0,25%
- od 24 i više	0,50%

5.4 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva. Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstva da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine
5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
5.4 Rizik likvidnosti (nastavak)
5.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Ročna usklađenost bruto finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospijeca sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

(U hiljadama EUR)

	<u>Do 1 mjeseca</u>	<u>Od 1 do 3 mjeseca</u>	<u>Od 3 do 6 mjeseci</u>	<u>Od 6 do 12 mjeseci</u>	<u>Od 1 do 5 godina</u>	<u>Preko 5 godina</u>	<u>Ukupno</u>
Finansijska sredstva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	81.665	-	-	-	10.099	-	91.764
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti							
-Kredit i potraživanja od banaka	11.708	-	1.220	-	809	-	13.737
-Kredit i potraživanja od Klijenata	2.440	843	2.581	18.013	29.201	39.049	92.127
-Ostala finansijska sredstva	34	-	-	-	-	-	34
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni rezultat							
-Hartije od vrijednosti	700	33.989	5.000	12.000	3.990	52.234	107.913
Finansijska sredstva koja se drže radi prodaje							
-Hartije od vrijednosti	-	-	272	-	-	-	272
Derivatna finansijska sredstva kao instrument zaštite	15	40	-	-	-	-	55
Ostala sredstva	3.862	228	905	47	3.010	-	8.052
	100.424	35.100	9.978	30.060	47.109	91.283	313.955
Finansijske obaveze							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti							
-Depoziti klijenata	33.526	8.712	5.225	34.870	198.635	4.427	285.395
-Kredit klijenata koji nijesu banke	7	156	213	503	2.160	843	3.882
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	276	-	-	-	-	-	276
Ostale obaveze	2.341	382	1.338	2.466	949	-	7.476
Subordinisani dug	-	-	-	2	-	1.000	1.002
	36.150	9.250	6.776	37.841	201.744	6.270	298.031
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2019. godine	64.274	25.850	3.202	(7.781)	(154.635)	85.013	15.924
Kumulativni Gap	64.274	90.124	93.326	85.545	(69.090)	15.923	
% od ukupnog izvora sredstava	20,5%	28,7%	29,7%	27,2%	(22,0%)	5,1%	-
- 31. decembra 2018. godine	72.788	6.872	(1.286)	(13.935)	(100.110)	38.837	3.139
Kumulativni Gap	72.788	79.660	78.374	64.439	(35.671)	3.166	
% od ukupnog izvora sredstava	27,9%	30,6%	30,1%	24,7%	(13,7%)	1,2%	-

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine**5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****5.4 Rizik likvidnosti (nastavak)****5.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)**

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2019. godine ukazuje na postojanje ročne neusaglašenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza u okviru ročnosti od 1 do 5 godina. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava.

Nastali negativni GAP-ovi su dominantno posljedica visokog nivoa depozita po viđenju s jedne strane, a odobrenih kredita i kupljenih hartija od vrijednosti na duže vremenske rokove, s druge strane. Banka je spremna da preuzme rizik ove neusklađenosti isključivo zahvaljujući činjenici da za sve hartije od vrijednosti koje ima u portfoliu postoji razvijeno sekundarno tržište, te samim tim kupljene hartije od vrijednosti imaju tretman sekundarne rezerve likvidnosti.

Banka je, na osnovu iskustvene metode u 2019. godini, razvila Metodologiju za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju, odnosno vršila je adekvatniji preraspored depozita po vidjenju, po kojoj kumulativni GAP pokriva sve negativne GAP-ove u ostalim vremenskim intervalima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.4 Rizik likvidnosti (nastavak)

5.4.2. Ročnost finansijskih obaveza prema preostalom roku dospelja (nediskontovani tokovi gotovine)

31. decembar 2019. godine

	(U hiljadama EUR)						
	Po viđenju	Do 1 Mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
FINANSIJSKE OBAVEZE							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti							
-Depoziti klijenata	227.942	-	800	24.091	28.118	4.444	285.395
-Krediti klijenata koji nijesu banke	7	156	213	503	2.160	843	3.882
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	276	-	-	-	-	-	276
Ostale obaveze	7.061	403	11	1	-	-	7.476
Subordinisani dug	-	-	-	2	-	1.000	1.002
	235.286	559	1.024	24.597	30.278	6.287	298.031

31. decembar 2018. godine

	(U hiljadama EUR)						
	Po viđenju	Do 1 Mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
FINANSIJSKE OBAVEZE							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti							
-Depoziti klijenata	177.596	316	1.360	26.576	35.571	3.596	245.015
-Krediti klijenata koji nijesu banke	5	-	283	822	2.869	1.196	5.175
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	45	-	113	-	-	-	158
Ostale obaveze	1.465	3	-	133	121	-	1.722
Subordinisani dug	-	-	-	-	-	5.031	5.031
	179.111	319	1.756	27.531	38.561	9.823	257.101

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5 Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	Knjigovodstvena vrijednost		(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.	Fer vrijednost 2019.	2018.
Finansijska sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	91.764	93.503	91.764	93.503
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti				
-Kredit i potraživanja od banaka	13.725	17.113	13.725	17.113
-Kredit i potraživanja od klijenata	89.593	91.165	89.593	91.165
-Ostala finansijska sredstva	12	10	12	10
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat				
-Hartije od vrijednosti	108.543	54.277	109.703	54.235
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja				
-Hartije od vrijednosti	318	-	272	-
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	54	1	54	1
Ostala sredstva	5.467	2.458	5.467	2.458
Ukupna sredstva	309.476	258.527	310.590	258.484
Finansijske obaveze				
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti				
-Depoziti klijenata	285.395	245.015	285.395	245.015
-Kredit klijenata koji nijesu banke	3.882	5.175	3.882	5.175
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	276	158	276	158
Ostale obaveze	7.476	1.722	7.476	1.722
Subordinisani dug	1.002	5.031	1.002	5.031
Ukupne obaveze	298.031	257.101	298.031	257.101

Ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene fer vrijednosti se mogu razlikovati od ostvarenih prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:

a) Kredit i potraživanja od banaka

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate.

Fer vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

b) Kredit i potraživanja od klijenata

U cilju utvrđivanja fer vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2019. godine****5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****5.5 Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)**

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome fer vrijednost kredita je klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan bilansa stanja. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

c) Hartije od vrijednosti

Obveznice se vrednuju po fer vrijednosti na osnovu tržišnih cijena. Na dan 31. decembra 2019. godine, tržišne cijene obveznica vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su bile dostupne.

Državne zapise emituje Ministarstvo finansija Crne Gore sa rokom dospeljeća od 182 dana (dospijevaju u februaru 2019.godine). S obzirom na ročnost navedenih obveznica, rukovodstvo Banke je mišljenja da knjigovodstvena vrijednost ovih finansijskih instrumenata odražava njihovu fer vrijednost na dan bilansa.

f) Finansijske obaveze

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospeljeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena fer vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava fer vrijednost depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospeljeća dužim od godinu dana.

Fer vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimativna knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

g) Hijerarhija fer vrijednosti

Računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori, kao i primjena MSFI 13, zahtijevaju objelodanjivanje mjerenja fer vrijednosti prema sljedećim hijerarhijskim nivoima:

- kotirane cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za ista sredstva ili iste obaveze (nivo1);
- informacije, osim kotiranih cijena uključenih u nivo 1, koje su zasnovane na dostupnim tržišnim podacima za sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. cijene) ili indirektno (tj. izvedeni iz cijena) (nivo 2),
- informacije o sredstvu ili obavezi koje nijesu zasnovane na dostupnim tržišnim podacima (nivo 3).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5 Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

g) Hijerarhija fer vrijednosti (nastavak)

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilansa stanja. Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se različitim tehnikama procjene. Banka primjenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja. Te metode uključuju kotirane tržišne cijene ili kotirane cijene za slične instrumente, te procijenjene diskontovane vrijednosti novčanih tokova.

h) Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka

Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka obuhvataju gotovinu i gotovinske ekvivalente u trezoru banke i na računima kod Centralne banke Crne Gore.

Fer vrijednost ovih finansijskih sredstava je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

i) Ostala finansijska potraživanja

Ostala finansijska potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca, potraživanja iz kartičnog poslovanja, privremene račune i ostala finansijska potraživanja.

Fer vrijednost ovih finansijskih sredstava je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji su vrednovani po fer vrijednosti

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti data je u narednoj tabeli:

31. decembar 2019. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat				
-Hartije od vrijednosti	75.498	33.989	216	109.703
Finansijska sredstva koja se drže radi prodaje				
-Hartije od vrijednosti	272	-	-	272
Derivatna finansijska sredstva kao instrument zaštite	-	55	-	55
Ukupna sredstva	75.770	34.044	216	110.030
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	276	-	276
Ukupne obaveze	-	276	-	276
31. decembar 2018. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat				
-Hartije od vrijednosti	54.235	-	-	54.235
Ukupna sredstva	54.235	-	-	54.235
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	158	-	158
Ukupne obaveze	-	158	-	158

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2019. godine****5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****5.6. Upravljanje kapitalom**

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 38/11, 55/12 i 82/17). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore. Sopstvena sredstva Banke sastoje se od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisije premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko je skupština akcionara, donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital Banke.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala Banke su:

- 1) gubitak iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- 4) nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 5) nerealizovani gubitak po osnovu vrednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- 6) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- 7) iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital Banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital Banke su:

- 1) nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- 4) subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 5) hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 6) revalorizacija rezerve za nepokretnosti u vlasništvu Banke.

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

- 1) stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije;
- 2) potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom Banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (nastavak)

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2019. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke iznosi 20,08% (2018. godine: 25,40%). Usaglašenost Banke sa regulatornim pokazateljima je data u Napomeni 26.

5.7. Analize osjetljivosti

5.7.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženošću deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	2019. Iznos u stranoj valuti	(U hiljadama EUR) Promjena kursa	
			10%	-10%
Finansijska sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	91.764	777	78	(78)
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti				
-Kredit i potraživanja od banaka	13.725	5.659	566	(566)
Finansijska sredstva koja se drže radi prodaje	272	45	5	(5)
Ostala sredstva	5.467	2.992	299	(299)
Vanbilans - Ugovori o kupovini stranih valuta	33.911	33.911	3.391	(3.391)
Ukupno finansijska sredstva i vanbilansna aktiva izložena deviznom riziku	145.139	43.384	4.339	(4.339)
Finansijske obaveze				
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti				
-Depoziti klijenata	285.395	42.134	4.213	(4.213)
-Kredit klijenata koji nijesu banke	3.882	-	-	-
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	276	-	-	-
Ostale obaveze	7.476	610	61	(61)
Ukupno finansijske obaveze	297.029	42.744	4.274	(4.274)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2019. godine			64	(64)
- 31. decembar 2018. godine			15	(15)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.7.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik, nastavak)

Na dan 31. decembra 2019. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se smanjila, odnosno povećala za iznos od EUR 64 hiljade (31. decembar 2018. godine: dobit bi se smanjila, odnosno povećala za iznos od EUR 15 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR, kao i da se, kroz derivate koji služe za zaštitu od deviznog rizika, smanjuje otvorena pozicija Banke deviznom riziku.

5.7.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p.

	(U hiljadama EUR)		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa	+0.4 b.p.	-0.4 b.p.
	2018.	EUR KS	EUR KS
Finansijska sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	91.764	-	-
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti			
-Kredit i potraživanja od banaka	13.725	-	-
-Kredit i potraživanja od klijenata	89.605	358	(358)
-Ostala finansijska potraživanja	12	-	-
Finansijska sredstva po fer vrijednosti			
kroz ostali ukupni rezultat			
-Hartije od vrijednosti	109.703	439	(439)
Ostala sredstva	5.467	-	-
	310.276	797	(797)
Finansijske obaveze			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			
-Depoziti klijenata	285.395	1.141	(1.141)
-Kredit klijenata koji nijesu banke	3.882	16	(16)
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	276	-	-
Subordinisani dug	1.002	4	(4)
	290.555	1.161	(1.161)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2019. godine		(364)	364
- 31. decembar 2018. godine		(439)	439

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0,4 p.p. dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 364 hiljade.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine
6. PRIHODI I RASHODI KAMATA**a) Prihodi od kamata i slični prihodi**

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Depoziti kod inostranih banaka	89	43
Kredit:		
- preduzećima	2.977	2.538
- fizičkim licima	306	316
	<u>3.372</u>	<u>2.897</u>
Hartije od vrijednosti	1.062	922
	<u>4.434</u>	<u>3.819</u>
Prihodi od naknada na kredite	136	122
	<u>4.570</u>	<u>3.941</u>

b) Rashodi kamata i slični rashodi

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Depoziti kod inostranih banaka	75	-
Depoziti:		
- preduzeća	826	507
- fizičkih lica	185	296
Hartije od vrijednosti	-	348
Kredit i ostale pozajmice	79	176
	<u>1.165</u>	<u>1.327</u>

7. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA**a) Troškovi obezvređenja**

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Kredit i potraživanja od klijenata	1.253	353
Kredit i potraživanja od banaka	5	5
Hartije od vrijednosti	416	64
Vanbilansne izloženosti	194	(173)
Ostala aktiva	1.287	(2)
	<u>3.155</u>	<u>247</u>

b) Promjene na računima ispravke vrijednosti u 2019. godini

	Kredit klijentima	Kredit bankama	Hartije od vrijednosti	Vanbilan- sne izloženosti	Ostala aktiva	Rezervisanja za otpremne	Ukupno
Stanje na dan 31. decembar 2018. godine	1.709	6	39	134	39	2	1.929
Povećanje rezervisanja u toku godine	3.343	37	610	391	1.296	-	5.677
Ukidanje rezervisanja u toku godine	(2.082)	(31)	(157)	(197)	(55)	-	(2.522)
Stanje na dan 31. decembar 2019. godine	<u>2.970</u>	<u>12</u>	<u>492</u>	<u>328</u>	<u>1.280</u>	<u>2</u>	<u>5.084</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) Prihodi od naknada i provizija

(U hiljadama EUR)

	2019.	2018.
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	2.907	1.321
Naknada za otvaranje i održavanje računa	403	410
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	618	534
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	231	168
Naknade od brokerskih i kastodi poslova	124	65
Naknade po komisionim poslovima	1.431	627
Naknade po vanbilansnim poslovima	64	73
Naknade po osnovu mjenjačkih poslova	1.280	-
Ostale naknade i provizije	39	245
	7.097	3.443

b) Rashodi naknada i provizija

(U hiljadama EUR)

	2019.	2018.
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1.378	1.102
Naknade Centralnoj banci	418	403
Naknade za Visa i Master	367	221
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	143	124
Naknade za elektronsko bankarstvo	93	104
Ostale naknade	180	107
	2.579	2.061

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

(U hiljadama EUR)

	2019.	2018.
Neto zarade	912	731
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	595	510
Naknade članovima Odbora direktora	66	125
Putni troškovi i dnevnice	35	52
Naknade za povremene poslove	20	20
Obuka zaposlenih	16	2
Ostale neto naknade zaposlenima	-	10
	1.644	1.450

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI I TROŠKOVI AMORTIZACIJE

10a. Opšti administrativni troškovi

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Troškovi predstavništva	352	307
Održavanje kompjutera i opreme	184	163
Razni troškovi	126	107
Troškovi zakupa	85	84
Članarine i donacije	40	116
Troškovi obezbjeđenja	59	71
Reklamiranje i marketing	207	18
Troškovi komunikacionih mreža	42	42
Intelektualne usluge	52	45
Troškovi električne energije i goriva	48	47
Osiguranje	49	51
Telefon	33	38
Troškovi reprezentacije	91	42
Drugi troškovi	138	72
	1.506	1.203

10b. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Nekretnine, postrojenja i oprema (napomena 16)	206	197
Nematerijalna sredstva (napomena 17)	192	174
	398	371

11. OSTALI PRIHODI

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Prihodi od naplate otpisanih kredita	4	4
Prihodi od zakupa	10	5
Ostali vanredni prihodi	74	5
	88	14

12. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Obračunati tekući porez	410	62
Obračunati odloženi porez	(114)	11
	296	73

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

12. POREZ NA DOBIT (nastavak)

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	3.537	1.113
Troškovi amortizacije u bilansu uspjeha	398	371
Troškovi amortizacije za poreske svrhe	(423)	(512)
Rashodi po osnovu obezvrjeđenja imovine koji se ne priznaju u poreske svrhe	1.236	-
Ostalo	66	166
Ukupno	4.814	1.138
Kapitalni dobici	(75)	(224)
Kapitalni gubici	-	-
Efekti primjene zakonske regulative na dan 01.01.2013.g.	-	101
Dobitak u poreskom bilansu	4.817	914
Gubitak u poreskom bilansu	-	-
Iskorišteni poreski gubici iz prethodnih godina	-	432
Ukupni kapitalni dobici tekuće godine	75	224
Iznos poreza za kapitalne dobitke	7	20
Iznos poreza iz poreske prijave	440	65
Odloženi porez na dobit	(114)	11
Trošak poreza na dobit	326	76
Umanjenje poreske obaveze po osnovu pravovremene uplate	26	3
Ukupan trošak poreza na dobit	300	73
Efektivna poreska stopa	8,48%	6,5%

c) Odloženi porez

Odloženi poreski prihod je priznat u iznosu od EUR 114 hiljada i to kao:

- Prihod u iznosu od EUR 111 hiljada kao 9% od iznosa obezvrjeđenja ostale imovine koja se ne priznaje u poreske svrhe, ali će biti priznat u trenutku otuđenja imovine,
- Prihod u iznosu od EUR 6 hiljada kao 9% od iznosa ostalih troškova koji se ne priznaju u poreske svrhe, ali će biti priznati u trenutku isplate,
- Rashod u iznosu od EUR 2 hiljade kao 9% na razliku između sadašnje knjigovodstvene vrijednosti i poreske osnovice osnovnih sredstava nastale kao posledica razlike obračunate računovodstvene i poreske amortizacije osnovnih sredstava za 2019. godinu.

Odložene poreske obaveze u iznosu od EUR 149 hiljada su priznate za dobitke u fer vrijednosti dužničkih instrumenata koji su klasifikovani u model FVOCI.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

13. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	105	149
- u stranoj valuti	-	8
Gotovina u trezoru:		
- u EUR	13.262	12.829
- u stranoj valuti	-	571
Gotovina u bankomatima	-	-
Žiro račun	58.198	61.051
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	20.199	18.895
	91.764	93.503

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 35/11, 22/12, 61/12 i 57/13, 52/14, 7/15 i 70/17) (u daljem tekstu: Odluka), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 7,5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 6,5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti (za potrebe sastavljanja Pojedinačnog iskaza o tokovima gotovine)

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Gotovina u blagajni		
- u EUR	105	149
- u stranoj valuti	-	8
Gotovina u trezoru		
- u EUR	13.262	12.829
- u stranoj valuti	-	571
-		
Žiro račun	58.198	61.051
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	20.199	18.895
Kredit i potraživanja od banaka	13.307	16.319
	105.071	109.822

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke Crne Gore u inostranstvu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Do 31. decembra 2019. godine:

- na 50% sredstava izdvojene obavezne rezerve Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Banka može za održavanje dnevne likvidnosti da koristi do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve. Na korišćeni iznos obavezne rezerve koji vrati istog dana, Banka ne plaća naknadu. Banka je dužna da na iznos sredstava obavezne rezerve koji ne vrati istog dana, plaća mjesečno naknadu po stopi utvrđenoj posebnim propisom Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

14. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

14.a. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Korespodentni računi i oročena sredstva kod inostranih banaka	13.737	17.119
Obezvrjeđenje (napomena 8b)	(12)	(6)
Ukupno	13.725	17.113

14.b. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
<i>Kredit:</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	87.056	88.294
- fizička lica	4.909	4.191
- ostalo - preduzetnici i nevladine organizacije	162	101
	92.127	92.586
<i>Od toga:</i>		
<i>Kratkoročni kredit:</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	11.357	5.972
- fizička lica	51	58
	11.408	6.030
<i>Dugoročni kredit:</i>		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	75.634	82.322
- fizička lica	4.933	4.133
- ostalo - preduzetnici i nevladine organizacije	152	101
	80.719	86.556
<i>Potraživanja o osnovu kamata:</i>		
-kredit	402	327
<i>Vremenska razgraničenja:</i>		
-kamata po kreditima	358	251
-naknade po kreditima	(324)	(290)
	92.563	92.874
<i>Minus:</i>		
Obezvrjeđenje kredita (napomena 8b)	(2.703)	(1.576)
Obezvrjeđenje kamata (napomena 8b)	(267)	(133)
	(2.970)	(1.709)
	89.593	91.165

Kratkoročni krediti privrednim društvima se najvećim dijelom odobravaju za obrtna sredstva sa rokom od mjesec dana do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobreni na period od 12 do 240 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti hotelijerstva, trgovine, vađenje rude i kamena i energetike, usluga itd.

Kredit stanovništva obuhvataju gotovinske kredite, kredite za stambenu izgradnju, turističke kredite, penzionerske kredite, te mikro kredite, odobrene na period od 12 do 240 mjeseci.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

14. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

14.b. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Građevinarstvo	16.231	15.028
Stanovništvo	4.935	4.191
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	4.126	3.467
Saobraćaj i skladištenje	1.000	1.122
Trgovina i trgovina nekretninama	35.473	36.072
Prerađivačka industrija	746	789
Usluge pružanja smještaja i ishrane	16.423	11.962
Državna uprava i obavezno socijalno osiguranja	2.011	5.000
Snabdijevanje električnom energijom	-	141
Vađenje rude i kamena	584	724
Zdravstvo i socijalna zaštita	1.065	1.165
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	4.922	10.938
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	63	73
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.674	127
Informisanje i komunikacija	2.830	1.612
Ostale uslužne djelatnosti	44	175
	92.127	92.586

Transferi bruto izloženosti po Stage/ovima prikazani su u sljedećoj tabeli:

(U hiljadama EUR)	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
31. decembar 2018.	82.706	6.118	4.050	92.874
Nova potraživanja	40.306	-	-	40.306
Smanjenje / Otplata potraživanja	(38.340)	(1.614)	(663)	(40.617)
Prelazak u Stage 1	775	(766)	(9)	-
Prelazak u Stage 2	(2.705)	3.599	(894)	-
Prelazak u Stage 3	(673)	(1.215)	1.888	-
31. decembar 2019.	82.069	6.122	4.372	92.563

Transferi obezvrjeđenja po Stage/ovima prikazani su u sljedećoj tabeli:

(U hiljadama EUR)	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
31. decembar 2018.	427	414	868	1.709
Nova potraživanja	826	-	-	826
Smanjenje/Otplata potraživanja	(222)	(107)	(118)	(447)
Obezvrjeđenje u toku godine	234	26	622	882
Prelazak u Stage 1	2	(2)	-	-
Prelazak u Stage 2	(346)	354	(8)	-
Prelazak u Stage 3	(263)	(170)	433	-
31. decembar 2019.	658	515	1.797	2.970

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dužničke hartije od vrijednosti	109.488	54.020
Ulaganje u kapital zavisnih pravnih lica (FVOCI opcija)	215	215
	109.703	54.235
Obezbjeđenje dužničkih hartija od vrijednosti	(492)	(39)

Državne obveznice na dan 31. decembar 2019. godine iznose EUR 71.534 hiljada (31. decembar 2018: EUR 29.027 hiljada) i odnose se na euro obveznice koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore sa fiksnom kamatnom stopom od 2,55% do 5,75% i rokom dospeljeća od marta 2021. godine do oktobra 2029. godine.

Na dan 31. decembra 2019. godine državni zapisi iznose EUR 33.989 hiljada (31. decembar 2018: EUR 24.993 hiljada) i emitovale ih je Ministarstvo finansija Crne Gore sa rokom dospeljeća od 182 dana odnosno do februara 2020. godine. Stope prinosa kretele su se od 0,20% do 0,50%.

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2019. i 2018. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

(U hiljadama EUR)	Građevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Investicije u toku	Ukupno
<i>Nabavna vrijednost</i>				
Stanje, 1. januar 2018. godine	2.839	1.867	72	4.778
Povećanja	-	113	334	447
Prenosi na nematerijalna ulaganja	-	-	(275)	(275)
Otuđenje i rashodovanje	-	(555)	(115)	(670)
<i>Stanje, 31. decembar 2018. godine</i>	2.839	1.425	16	4.280
Povećanja	-	77	241	318
Prenosi na nematerijalna ulaganja	-	-	(71)	(71)
Smanjenje-otpisi	-	(31)	-	(31)
Prenosi	-	-	(83)	(115)
<i>Stanje, 31. decembar 2019. godine</i>	-	45	87	133
<i>Ispravka vrijednosti</i>				
Stanje, 1. januar 2018. godine	(79)	(1.235)	-	(1.314)
Amortizacija (napomena 12b)	(29)	(169)	-	(197)
Otuđenje i rashodovanje	-	552	-	552
<i>Stanje, 31. decembra 2018.</i>	(108)	(852)	-	(959)
Amortizacija (napomena 12b)	(28)	(178)	-	(206)
Otuđenje i rashodovanje	-	12	-	12
<i>Stanje, 31. decembar 2019. godine</i>	(136)	(166)	-	(194)
<i>Sadašnja vrijednost:</i>				
- 31. decembra 2018. godine	2.704	453	103	3.259
- 31. decembra 2017. godine	2.732	573	16	3.320

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka nema imovinu pod zalogom koja služi kao instrument obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

17. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2019. godine i 2018. godine:

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januar	1.435	1.437
Otpis	(143)	(277)
Donos sa nekretnina, postrojenja i oprema (napomena 18)	71	275
<i>Stanje, 31. decembra</i>	1.363	1.435
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januar	750	845
Amortizacija (napomena 12b)	192	174
Otpis	(81)	(269)
	861	750
<i>Neotpisana vrijednost na dan 31. decembra</i>	502	685

18. OSTALA SREDSTVA

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	2.525	3.939
Potraživanje od kupaca	401	392
Potraživanja po kartičnom poslovanju	905	827
Potraživanja od korespondentskih banaka	3.563	972
Unaprijed plaćeni troškovi	229	341
Ostala potraživanja	361	122
	7.984	6.593

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

19. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

19.a. Depoziti klijenata

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Depoziti po viđenju:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	169.662	101.435
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	-	-
- fondovi	339	320
- regulatorne agencije	134	134
- preduzetnici	40	47
- fizička lica	57.145	75.605
- neprofitne organizacije	38	19
- ostali	264	32
	<u>227.622</u>	<u>177.592</u>
Kratkoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	20.441	21.457
- fizička lica	5.567	4.606
	<u>26.008</u>	<u>26.063</u>
Dugoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	20.669	5.702
- fizička lica	10.783	35.434
	<u>31.452</u>	<u>41.136</u>
Kamate na depozite	<u>314</u>	<u>224</u>
	<u>285.395</u>	<u>245.015</u>

19.b. Krediti klijenata koji nijesu banke

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Evropska Investiciona Banka	280	600
Obaveze po osnovu kamate	<u>2</u>	<u>4</u>
	282	604
Investiciono razvojni fond A.D., Podgorica	<u>3.600</u>	<u>4.571</u>
Ukupno	<u>3.882</u>	<u>5.175</u>

Obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama od entiteta koji nijesu banke sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznose EUR 282 hiljada (31. decemabr 2018: EUR 604 hiljade) i odnose se na obaveze prema Evropskoj investicionoj banci za finansiranje malih i srednjih preduzeća. Kamatna stopa po uzetim kreditima kod EIB-a kreće se od 2,19% do 3,66%. Rok dospeljeća je od 7 do 11 godina. Po navedenim kreditima Banka nema obavezu ispunjenja finansijskih pokazatelja.

Na dan 31. decembra 2018. godine, obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama u iznosu od EUR 3.600 hiljada (31. decembar 2018: EUR 4.571 hiljada) odnose se na obaveze prema Investiciono razvojnem fondu Crne Gore po osnovu više dugoročnih kredita. Kamatna stopa po uzetim kreditima kreće se od 1% do 4%. Rok dospeljeća je od 3 do 10 godina. Po navedenim kreditima Banka nema obavezu ispunjenja finansijskih pokazatelja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

19. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

19.b. Krediti clijenata koji nijesu banke (nastavak)

Dospijeće po godinama prikazano je u sljedećim tabelama:

Evropska investiciona banka:

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Do 1 godine	280	320
Do 2 godine	-	218
Do 3 godine	-	62
Do 4 godine	-	-
Do 5 godina	-	-
	280	600

Investiciono razvojni fond:

(U hiljadama EUR)	2019.	2018.
Do 1 godine	658	788
Do 2 godine	667	713
Do 3 godine	663	723
Do 4 godine	419	720
Do 5 godina	350	433
Preko 5 godina	843	1.194
	3.600	4.571

20. OSTALE OBAVEZE

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obaveze prema dobavljačima	172	95
Primljeni avansi	97	88
Obaveze po kastodi poslovima	5.970	775
Obaveze po osnovu brokerskih poslova	54	216
Obaveze po osnovu neraspoređenih uplata	1.082	223
Ostale obaveze	105	325
	7.480	1.722

21. SUBORDINISANI DUG

Na dan 31. decembra 2019. godine dio subordinisanog duga Banke u iznosu od EUR 1.002 hiljade (31. decembar 2018: EUR 5.031 hiljade) se odnosi se na sredstva dobijena od SDS Management DMCC, gdje je jedan iznos od EUR 751 hiljada, sa kamatnom stopom od 0,50% i rokom dospeljeća 24. avgust 2023. godine i drugi iznos od EUR 251 hiljada sa kamatnom stopom 0,50% i rokom dospeljeća 03. jun 2023. godine (preuzet od NER Holdinga LTD na osnovu Ugovora o ustupanju potraživanja).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2019. godine****21. SUBORDINISANI DUG (nastavak)**

Na Skupštini akcionara Banke, održanoj 28. maja 2018. godine donijeta je Odluka o emisiji zamjenljivih obveznica unaprijed poznatom kupcu SDS Management DCC Dubai u ukupnom iznosu od EUR 2.024 hiljade. Na osnovu rješenja Komisije za hartije od vrijednosti od 22. juna 2018. godine Banka je uspješno izvršila emisiju zamjenljivih obveznica u navedenom iznosu sa rokom dospeljeća od 5 godina i 6 mjeseci i sa prinosom po fiksnoj kamatnoj stopi od 1% na godišnjem nivou. Na dan 31. decembra 2018. godine stanje ovih obveznica iznosi EUR 4.029 hiljada koje predstavljaju drugi dio ukupnog subordinisanog duga koji na dan 31. decembar 2018. godine iznosi ukupno EUR 5.031 hiljada (31. decembar 2017. godine: EUR 2.997 hiljada).

Navedene obveznice u iznosu od EUR 4,024 hiljada su konvertovane u akcijski kapital Odlukom Skupštine akcionara Banke održanoj 10. oktobra 2019. godine (Napomena 22).

22. AKCIJSKI KAPITAL

Na dan 31. decembra 2019. godine akcijski kapital Banke čini 23.954 hiljada običnih akcija (31. decembra 2018: godine 16.002 običnih akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 0,50605821 (31. decembra 2018: pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 0,50605821)

Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) je definisao minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5 miliona.

Na vanrednoj Skupštini akcionara Banke održanoj 10. oktobra 2019. godine, donijeta je Odluka o povećanju kapitala emitovanjem akcija po osnovu konverzije zamjenljivih obveznica (hibridni instrument) u akcije u iznosu od EUR 4,024 hiljada. Promjene su registrovane u Centralnom registru privrednih subjekata 20. novembra 2019. godine.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2019. godine i 2018. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	2019.			2018.		
	Broj akcija	(U hiljadama EUR)	% učešća	Broj akcija	(U hiljadama EUR)	% učešća
Sigma Delta Holdings	21.606	10.934	90,20%	13.653	6.910	85,32%
Sigma Delta Investments	2.288	1.158	9,55%	2.288	1.158	14,30%
Seriatos Gerasimos	20	10	0,08%	20	10	0,12%
Saveljić Tijana	15	8	0,06%	15	8	0,09%
Aleksić Milutin	8	4	0,03%	8	4	0,05%
Ostali	17	8	0,08%	18	8	0,12%
	23.954	12.122	100.00%	16.002	8.098	100.00%

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

23. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

(u hiljadama EUR)	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
	2019.	2018.
Osnovni kapital (minimalni iznos EUR 5 miliona)	12.122	8.098
Sopstvena sredstva Banke (minimalni iznos EUR 5 miliona)	12.381	11.606
Koeficijent solventnosti (minimalni iznos 10%)	20,08%	25,40%
Dnevni koeficijent likvidnosti na dan 31. decembra (minimalni koeficijent 0,9)	1,41%	1,85%
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava na dan 31. decembra (minimalni koeficijent 1)	1,38%	1,81%
Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (limit 25% sopstvenih sredstava Banke)	11,92%	20,43%
Zbir velikih izloženosti (limit 800% sopstvenih sredstava Banke)	190,22%	144,37%
Ukupna izloženost prema licima povezanim s Bankom (limit 200% sopstvenih sredstava Banke)	16,34%	8,44%
Ukupna izloženost prema zaposlenom u Banci (limit 1% sopstvenih sredstava Banke)	0,41%	0,45%
Ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor (limit 2% sopstvenih sredstava Banke)	0,24%	0,10%
Ukupna izloženost prema akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara (limit 20% sopstvenih sredstava Banke)	1,47%	4,73%
Ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tog akcionara (limit 10% sopstvenih sredstava Banke)	0,02%	0,05%

Banka na dan 31. decembra 2019. godine, nije imala izloženost prema jednom ili grupi povezanih lica koja je veća od 25% sopstvenih sredstava.

24. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Neopozive obaveze po osnovu kredita – nepovučene kreditne linije	8.425	2.942
Neopozivi dokumentarni akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	13	8
Izdane platve garancije	6.267	3.688
Ostala vanbilansna evidencija banke – komisioni poslovi	93.261	40.156
Ostala vanbilansna evidencija banke	163	231
Kolateral po osnovu potraživanja	105.928	110.474
	199.352	150.861
	214.057	157.499
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj evidenciji (napomena 8b)	(328)	(135)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

25. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, br. 44/10, 40/11 i br. 73/17) je definisano da značajan uticaj na poslovanje Banke, imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Odboru direktora ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način. U skladu sa Zakonom o bankama, transakcije sa povezanim licima su prikazane u narednim tabelama:

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
<i>Kredit i potraživanja</i>		
-fizička lica	502	263
-pravna lica:		
Adriatic Properties d.o.o., Budva	10.500	10.500
Golden Estate d.o.o., Podgorica	4.400	4.400
Nova Pobjeda d.o.o., Podgorica	145	156
Adriatic Yachting Servises d.o.o., Budva	10	10
Portal Press d.o.o., Podgorica	10	10
Benatureyou Limired Gibraltar	-	5
Innovative Recycling S.A. Švajcarska	414	-
	<u>15.981</u>	<u>15.344</u>
<i>Ostala potraživanja:</i>		
Nova Pobjeda d.o.o. Podgorica	348	379
	<u>348</u>	<u>379</u>
Ukupno kredit i potraživanja	<u>16.329</u>	<u>15.723</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

25. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Depoziti:

-fizička lica	1.507	1.415
-pravna lica:		
Golden Estate d.o.o., Podgorica	20	12
SDS Management DMCC Dubai	9.435	3.237
Adriatic Properties d.o.o., Budva	1.005	1.642
Sigma Delta Holdings d.o.o., Podgorica	73	77
Nova Pobjeda d.o.o., Podgorica	187	3
Adriatic Yachting services d.o.o., Budva	200	59
Sigma Delta Investments d.o.o., Podgorica	43	25
Universal Capital Development d.o.o., Podgorica	6	3
First Financial Holdings d.o.o., Podgorica	127	9
Epidaurus hotel d.o.o., Zagreb	5	5
Vires d.o.o., Podgorica	203	209
Adriatic Procurement d.o.o., Budva	9	57
Novine d.o.o., Podgorica	1	-
Portal Press d.o.o., Podgorica	6	-
Dnevne novine d.o.o., Podgorica	14	1
Monte Rock Internacional Dubai	178	635
RMR Europe Investments Limited Kipar	6	250
Viable Finance GMBH	100	100
Ebenus Events Managements LLC Emirati	68	77
SDS Gulf Limited	524	55
Benatureyou Limited Gibraltar	7	19
Global Solutions d.o.o. Podgorica	-	8
Nightsapphire Resorts LTD Kipar	2	2
Novi Tender Oglasi d.o.o. Podgorica	9	2
Pure Angel d.o.o. Budva	181	-
Seven Hills Holdings Limited	11	-
RMR Blue Essence Investment LTD Kipar	5	-
Mystic Quartz resorts LTD Kipar	1	-
Media – Nea d.o.o. Podgorica	9	1

Ukupno depoziti

13.942 **7.905**

Kredit/(Depoziti), neto

2.387 **7.818**

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

25. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
<i>Prihodi od kamata:</i>		
-fizička lica	24	9
-pravna lica:		
Adriatic Properties d.o.o., Budva	250	250
SDS management DMCC, Dubai - UAE	-	19
Golden Estate d.o.o., Podgorica	87	88
Nova Pobjeda d.o.o., Podgorica	5	4
<i>Ukupno prihodi od kamata</i>	<u>366</u>	<u>370</u>
<i>Prihodi od naknada:</i>		
-fizička lica	1	1
-pravna lica:		
Adriatic Properties d.o.o. Budva	8	5
Golden Estate d.o.o. Podgorica	4	4
Nova Pobjeda d.o.o. Podgorica	-	1
Innovative Recycling S.A. Švajcarska	1	-
<i>Ukupno prihodi od naknada</i>	<u>14</u>	<u>11</u>
<i>Prihodi od provizija po osnovu komisionih poslova</i>		
Adriatic Properties d.o.o. Budva	80	81
Nightsapphire resorts LTD Kipar	11	7
RMR Innovative Recyucling International	1	-
Ocean Jasper resorts LTD Kipar	14	-
RMR Blue Essence Investment LTD Kipar	17	-
Mystic Quartz resorts LTD Kipar	1	-
Pure Larimar resorts LTD Kipar	2	-
Tiger Eye resorts LTD Kipar	30	-
<i>Ukupno prihodi od provizija po osnovu komisionih poslova</i>	<u>156</u>	<u>88</u>
<i>Prihodi od kamata-ostala potraživanja:</i>		
-Nova Pobjeda d.o.o. Podgorica	11	12
<i>Ukupno prihodi od kamata, naknada i provizija</i>	<u>547</u>	<u>481</u>
<i>Rashodi od kamata i naknada:</i>		
-SDS Menagement DMCC Dubai	7	5
<i>Ukupno rashodi</i>	<u>7</u>	<u>5</u>
<i>Neto prihodi</i>	<u>540</u>	<u>476</u>

Naknade menadžmentu i Odboru direktora po osnovu bruto zarada i naknada u 2019. godini iznose EUR 255 hiljada (2018: EUR 287 hiljada).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

26. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za godinu.

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit za godinu (u hiljadama EUR)	3.241	1.040
Broj običnih akcija na kraju godine	23.954.114	16.002.000
 Ponderisani prosječni broj običnih akcija u opticaju	 16.895.251	 16.002.000
Osnovna zarada po akciji u EUR	0,1353	0,0650
Razrijeđena zarada po akciji u EUR	0,1918	0,0650

27. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2019. godine protiv Banke se vodi više sudskih sporova od strane fizičkih lica, u kojima se tužbenim zahtjevima traži poništaj ili utvrđivanje, odnosno činidba, te nisu usmjereni na naknadu štete i samim tim nije određena visina tužbenog zahtjeva (2018: EUR nije određena visina tužbenog zahtjeva).

Na dan 31. decembra 2019. godine, rukovodstvo Banke smatra da neće biti negativnog ishoda po osnovu sudskih sporova tako da nije vršila rezervisanja po ovom osnovu.

Pored navedenog, Banka vodi i više postupaka protiv pravnih i fizičkih lica radi naplate potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 2.333 hiljada (2018: EUR 2.144 hiljada).

28. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine bili su:

	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
USD	1,11890	1,14540
CHF	1,08710	1,12270
GBP	0,85208	0,90273

28. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Brzo širenje COVID-19, kao i status pandemije proglašen od strane Svjetske Zdravstvene Organizacije (WHO) sa povezanim društvenim i ekonomskim efektima, kako na globalnom planu, tako i u Crnoj Gori, mogu za posljedicu imati revidiranje pretpostavki i procjena na kojima poslovni entiteti zasnivaju svoje operacije.

Banka je, kao društveno odgovoran entitet, preduzela sve neophodne mjere u cilju zaštite svojih zaposlenih, klijenata, kreditora i poslovnih partnera. Mjere su preduzete na način da se stvore bezbjedni uslovi za nesmetan rad Banke, poštujući preporuke Instituta za javno zdravlje Crne Gore, kao i mjere Nacionalnog koordinacionog tijela za zarazne bolesti.

Sami tok pandemije i pratećih društvenih i ekonomskih efekata je nepredvidiv, stoga je pred svim poslovnim subjektima veliki izazov predviđanja svih implikacija na poslovne performanse. Takođe, neizvjesnost se odnosi i na set mjera za suzbijanje širenja virusa, koje su već preduzete i koje će se potencijalno preduzeti u budućnosti. Mjere mogu imati značajan uticaj na poslovno okruženje u Crnoj Gori, i posljedično na poslovanje Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine**28. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (nastavak)**

Rukovodstvo Banke smatra da će se efekti trenutne situacije na ekonomiju Crne Gore i poslovanje Banke vidjeti u pogledu likvidnosti i kvaliteta kreditnog portfolija. Na likvidnost Banke najviše će uticati moratorijum na otplatu kredita i drugih potraživanja od pravnih i fizičkih lica i periodu od najmanje 90 dana, počevši od 31. marta 2020. godine, kao i povezani događaji. Pored toga, novonastala pandemija mogla bi uticati na distribuciju kredita i iznos obezvrjeđenja. Rukovodstvo Banke nije u mogućnosti da predvidi eventualne efekte na finansijske izvještaje. Osim gore navedenog, Rukovodstvo Banke smatra da nema drugih značajnih događaja nakon datuma izvještavanja koji bi uticali na pojedinačne finansijske izvještaje za 2019. godinu.

Podgorica, 31. mart 2020. godine

Danijela Jović
Glavni izvršni direktor

Miroslav Pavlović
Izvršni direktor

Lana Kalezić
Rukovodilac Službe finansija i računovodstva

Izvještaj menadžmenta za 2019. godinu

Sadržaj:

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	95
2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	99
3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	109
4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ.....	111
5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	115
6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA.....	116
7. FILIJALE I PREDSTAVNIŠTVA BANKE	116
8. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	116
9. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA.....	118
10. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA.....	118
11. PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA I SISTEM INTERNE KONTROLE.....	121

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

1.1 Opšte informacije

Universal Capital Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu „Banka“ ili „UCB“) počela je sa radom 1. decembra 2007. godine pod imenom First Financial Bank A.D., Podgorica, u skladu sa Licencom izdatom od strane Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu „CBCG“) 12.07.2007. godine, a u skladu sa Zakonom o bankama i ostalim pozitivnim propisima. Prva transakcija je obavljena 17.12.2007. godine.

Opšti ekonomski ambijent poslovanja u Crnoj Gori je u toku 2019. godine je bio pozitivan, uz godišnji rast BDP-a približno 3,5% podstaknut snažnim razvojem sektora građevinarstva, turizma i snadbjevanja električnom energijom. Banka je u 2019. godini, već nekoliko godina za redom, ostvarila rast svih pokazatelja poslovanja, pozicionirajući se kao 6. banka na tržištu po veličini aktive od ukupno 13 banaka koje aktivno posluju na crnogorskom tržištu. Takođe, UCB je u 2019. godini bila najbrže rastuća banka u Crnoj Gori, uz povećanje neto prihoda (kamate + naknade) za 50% u odnosu na 2018. godinu, što je za rezultat imalo značajno povećanje profitabilnosti. Iskazani parametri pokazuju da je UCB stabilna i rastuća finansijska institucija koja uživa značajno povjerenje svojih klijenata, sa posebnom orijentacijom na investicione i razvojne projekte i servisiranje kako međunarodnih tako i klijenata u zemlji.

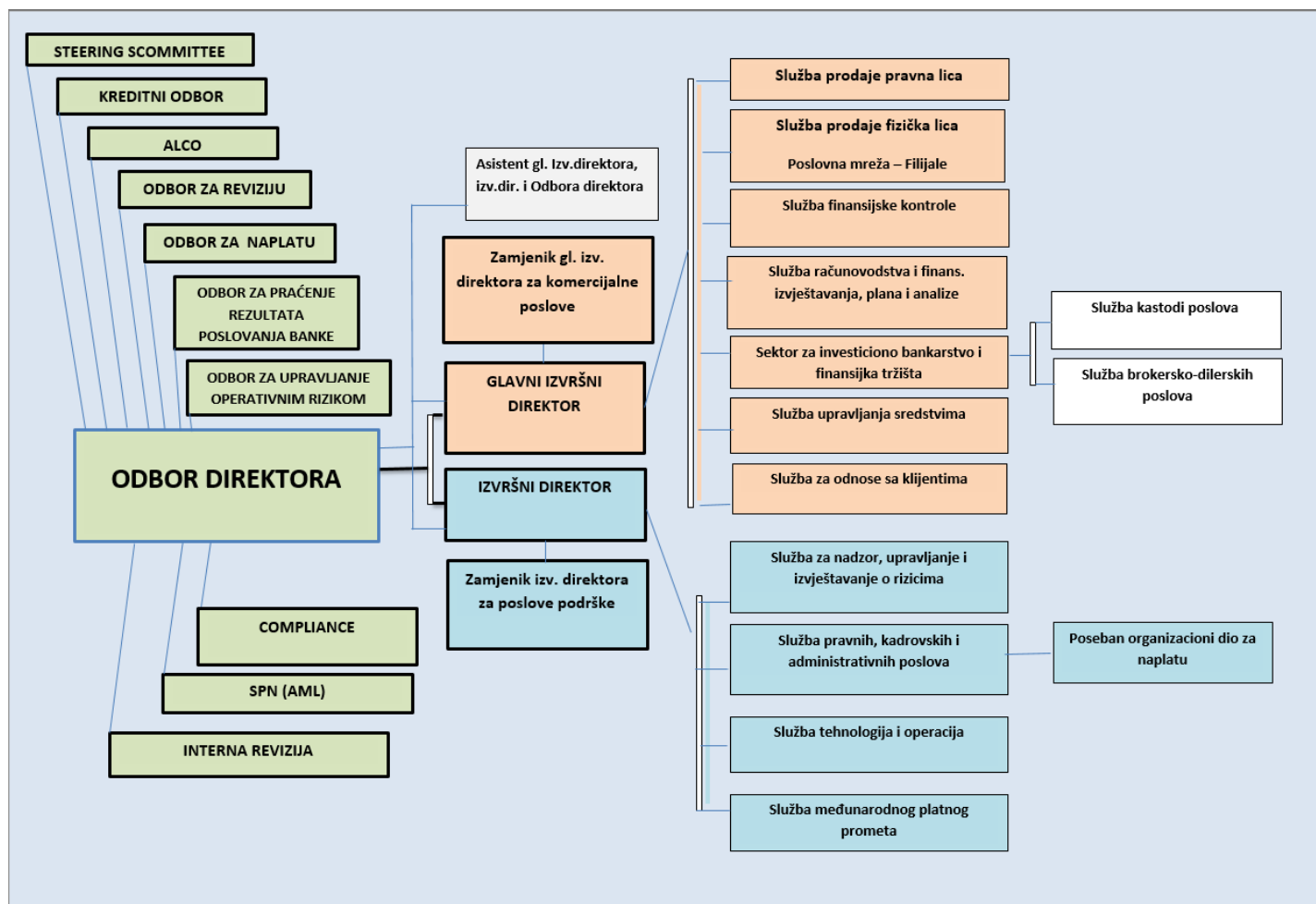
Banka obavlja svoje poslovanje u skladu sa Zakonom o bankama (u daljem tekstu „Zakon“) kao i ostalim zakonskim i podzakonskim aktima koji regulišu njeno poslovanje.

Svojom adekvatnom uslugom, stručnim kadrovima i razvijanjem bankarskih proizvoda, kao i aktivnom učešću na daljem razvijanju domaćeg finansijskog tržišta, Banka je ostvarila značajnu ulogu u bankarskom sektoru Crne Gore.

1.2 Osnovne informacije Banke

- Rješenje CBCG – dozvola za rad (Licenca) br. 0101-2933/3-2 od 12.07.2007. godine. Datum donošenja osnivačkog akta je 09.02.2007 godine.
- Datum donošenja Statuta – 18.09.2007 godine.
- PIB – 02684462
- RegistarSKI broj – 4-0008441
- PDV broj – 30/31-15112-8

1.3 Organizaciona struktura

1.4 Djelatnost

U skladu sa Zakonom o bankama i Statutom, Banka obavlja poslove primanja novčanih depozita i davanja kredita za sopstveni račun.

Pored bankarskih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće poslove:

- 1) izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza;
- 2) kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeiting i dr.);
- 3) izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata;
- 4) platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet;
- 5) finansijski lizing;
- 6) poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti (Banka je licencirani učesnik na tržištu hartija od vrijednosti sa brokerskim, dilerskim i kastodi odjeljenjem);
- 7) trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
 - finansijskim derivatima;
- 8) depo poslove;
- 9) izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;
- 10) iznajmljivanje sefova;
- 11) poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima te banke, u skladu sa statutom banke.

Banka može, uz prethodno odobrenje CBCG, obavljati i druge poslove, u skladu sa Zakonom. Šifra djelatnosti banke je 6419 – ostalo monetarno posredovanje.

1.5 Vlasništvo i struktura kapitala

Struktura akcionara na 31.12.2019.

Rbr	Naziv akcionara	Iznos	Broj akcija	Procenat vlasništva
1	Sigma Delta Holdings doo	10,934,025.26	21,606,260.00	90.20%
2	Sigma Delta Investments doo	1,157,962.40	2,288,200.00	9.55%
3	Seriatos Gerasimos	10,121.16	20,000.00	0.08%
	Ostali manjinski akcionari:	7,590.87	15,000.00	0.17%
	UKUPNO	12,122,176	23,954,114	100.00%

1.6 Radna snaga

Banka je na dan 31.12.2019. godine imala 70 zaposlenih radnika. Od navedenog, 42 zaposlenih je ženskog, a 28 muškog pola. Kvalifikaciona struktura je prikazana u pregledu koji slijedi:

VSS	60 radnika
VŠS	5 radnika
SSS	4 radnika
NK	1 radnik

Kvalifikaciona struktura u okviru samih polova:

MUŠKARCI:	ŽENE:
VSS - 24 radnika	VSS - 36 radnika
VŠS - 2 radnika	VŠS - 3 radnika
SSS - 2 radnika	SSS - 2 radnik
NK - 0 radnika	NK - 1 radnik
Ukupno: 28 radnika	Ukupno: 42 radnika

Starosna struktura zaposlenih u Banci: 68 radnika je ispod 50 godina, a 2 radnik preko 50 godina starosti.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

BILANS STANJA – AKTIVA BANKE – 31.12.2019.

	Sredstva	31.12.2019	31.12.2018	2019/ 2018
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	91,764	93,503	98
2.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	103,330	108,289	95
2. a)	Kredit i potraživanja od banaka	13,725	17,113	80
2. b)	Kredit i potraživanja od klijenata	89,593	91,165	98
2. c)	Hartije od vrijednosti	0	0	
2. d)	Ostala finansijska sredstva	12	10	112
3.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	109,703	54,235	202
3. a)	Kredit i potraživanja od banaka	0	0	
3. b)	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0	
3. c)	Hartije od vrijednosti	109,703	54,235	202
3. d)	Ostala finansijska sredstva	0	0	
4.	Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	272	0	
4. a)	Kredit i potraživanja od banaka	0	0	
4. b)	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0	
4. c)	Hartije od vrijednosti	272	0	
4. d)	Ostala finansijska sredstva	0	0	
5.	Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	0	0	
5. a)	Kredit i potraživanja od banaka	0	0	
5. b)	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0	
5. c)	Hartije od vrijednosti	0	0	
5. d)	Ostala finansijska sredstva	0	0	
6.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	55	1	
7.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0	
8.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	0	0	
9.	Investicione nekretnine	159	163	97
10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	3,259	3,320	98
11.	Nematerijalna sredstva	502	685	73
12.	Tekuća poreska sredstva	0	3	0
13.	Odložena poreska sredstva	150	37	409
14.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0	
15.	Ostala sredstva	7,985	6,593	121
16.	UKUPNA SREDSTVA:	317,177	266,828	119

U strukturi aktive se izdvajaju:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka bilježe pad u odnosu na 31.12.2018. godine za 1,739 hiljada eura odnosno 1.9%;
- Krediti i potraživanja od clijenata bilježe pad u odnosu na 31.12.2018. godine za 1,572 hiljada eura ili 1.7%;
- Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat bilježe rast od 55,468 hiljada eura ili 102.3%.

Dat je grafički prikaz strukture aktive banke na dan 31.12.2019:

BILANS STANJA – PASIVA BANKE 31.12.2019.
OBAVEZE

	OBAVEZE	31.12.2019	31.12.2018	2019/ 2018
17.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	289,277	250,190	116
17. a)	Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0	
17. b)	Depoziti klijenata	285,395	245,015	116
17. c)	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	
17. d)	Kreditni klijenata koji nijesu banke	3,882	5,175	75
17. e)	Hartije od vrijednosti	0	0	
17. f)	Ostale finansijske obaveze	0	0	
18.	Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	0	0	
18. a)	Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0	
18. b)	Depoziti klijenata	0	0	
18. c)	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	
18. d)	Kreditni klijenata koji nijesu banke	0	0	
18. e)	Hartije od vrijednosti	0	0	
18. f)	Ostale finansijske obaveze	0	0	
19.	Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	0	0	
19. a)	Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0	
19. b)	Depoziti klijenata	0	0	
19. c)	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	
19. d)	Kreditni klijenata koji nijesu banke	0	0	
19. e)	Ostale finansijske obaveze	0	0	
20.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	276	158	174
21.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0	
22.	Rezerve	330	135	244
23.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0	
24.	Tekuće poreske obaveze	404	64	633
25.	Odložene poreske obaveze	212	61	346
26.	Ostale obaveze	7,480	1,722	434
27.	Subordinisani dug	1,002	5,031	20
28	UKUPNE OBAVEZE:	298,980	257,362	116

U strukturi ukupnih obaveza najznačajnije učešće (95%) imaju depoziti klijenata sa iznosom od 285,395 hiljada eura, što predstavlja rast u odnosu na 31.12.2018. godine od 40,380 hiljada eura odnosno 16.5%.

Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata koji nisu banke iznose 3,882 hiljada eura, i odnose se na dugoročne pozajmice od Evropske investicione banke i Investiciono razvojnog fonda Crne Gore.

Subordinisani dug na dan 31.12.2019. godine iznosi 1.002 hiljada eura.

KAPITAL

	KAPITAL	31.12.2019.	31.12.2018.	2019/ 2018
29	Akcijski kapital	12,122	8,098	150
30	Emisione premije	0	0	
31	Neraspoređena dobit	1,662	621	268
32	Dobit/gubitak tekuće godine	3,241	1,040	311
33	Ostale rezerve	1,172	-293	-400
34.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	0	0	
35.	UKUPAN KAPITAL: (29. do 34.)	18,197	9,467	192
36.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE: (28. + 35.)	317,177	266,828	119

Ukupan kapital Banke na dan 31.12.2019. godine iznosi 18,197 hiljada eura, a akcijski kapital 12,122 hiljada eura. Odlukom Skupštine akcionara, hibridni instrumenti u iznosu od 4,024 hiljada eura su konvertovani u akcijski kapital Banke u novembru 2019. godine.

Ukupna sopstvena sredstva Banke na dan 31.12.2019. godine iznose 12.381 hiljada eura.

BILANS USPJEHA ZA GODINU ZAVRŠENU 31.12.2019.

	BILANS USPJEHA	31.12.2019	31.12.2018	2019/ 2018
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	4,570	3,941	116
2.	Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	0	0	0
3.	Rashodi od kamata i slični rashodi	1,165	1,327	88
I	NETO PRIHODI OD KAMATA (1 + 2 - 3)	3,405	2,614	130
4.	Prihodi od naknada i provizija	7,097	3,443	206
5.	Rashodi naknada i provizija	2,579	2,061	125
II	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (4 - 5)	4,518	1,382	327
6.	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	30	197	15
7.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-36	-175	20
8.	Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	0	0	0
9.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	0	0	0
10.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	2,323	422	550
11.	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	-32	17	-190
12.	Ostali prihodi	88	14	636
13.	Troškovi zaposlenih	1,644	1,450	113
14.	Troškovi amortizacije	398	371	107
15.	Opšti i administrativni troškovi	1,506	1,203	125
16.	Neto dobici/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	0	0	0
17.	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	3,155	247	1,275
18.	Troškovi rezervisanja	0	0	
19.	Ostali rashodi	56	86	66
III	DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA : I+II+6+7+8+9+10+11+12-13-14-15+16-17-18-19	3,537	1,113	318
21.	Porez na dobit	296	72	409
22.	NETO PROFIT/GUBITAK (III - 21)	3,241	1,040	311

2.1 Analiza finansijskih izvještaja i racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja jedan od metoda analize finansijskih izvještaja, koja koristi podatke iz bilansa stanja i bilansa uspjeha. Svrha ove analize je da ukaže na specifičnosti bankarskog poslovanja, kao i da prikaže uporedne podatke za tekuću i prethodnu poslovnu godinu. Pored osnovnih parametara, kao što su operativni profit, prinos na kapital, prinos na aktivu i sl., dati su pokazatelji finansijskog položaja i pokazatelji ekonomičnosti. U svim pogledima, kao što tabele ispod pokazuju, Banka je značajno unaprijedila poslovanje u toku 2019. godine.

<i>Najbitnije stavke bilansa uspjeha</i>	<i>Prihodi od kamata i slični prihodi</i>	<i>Prihod od naknada i provizija</i>	<i>Rashodi od kamata i slični rashodi</i>	<i>Rashodi naknada i provizija</i>	OPERATIVNI PROFIT
2019	4,570	7,097	1,165	2,579	7,922
2018	3,941	3,443	1,327	2,061	3,996
2019/2018	115.95%	206.12%	87.80%	125.13%	198.26%

ROE (Return on Equity) - Prinos na kapital	2019	2018
<i>Neto profit nakon oporezivanja</i>	3,241	1,040
<i>Akcionarski kapital</i>	12,122	8,098
Neto profit nakon oporezivanja / Akcionarski kapital	26.73%	12.84%

ROA (Return on assets) - Prinos na aktivu	2019	2018
<i>Neto profit nakon oporezivanja</i>	3,241	1,040
<i>Ukupna aktiva</i>	317,177	266,828
Neto profit nakon oporezivanja / Ukupna aktiva	1.02%	0.39%

Kamatna marža	2019	2018
<i>Prihodi po osnovu kamata</i>	4,570	3,941
<i>Rashodi po osnovu kamata</i>	1,165	1,327
<i>Ukupna aktiva</i>	317,177	266,828
(Prihodi po osnovu kamata - Rashodi po osnovu kamata) / Ukupna aktiva	1.07%	0.98%

Koeficijent operativnog profita	2019	2018
<i>Operativni profit</i>	7,922	3,996
<i>Ukupna aktiva</i>	317,177	266,828
Operativni profit / Ukupna aktiva	2.50%	1.50%

Neto profit po zaposlenom	2019	2018
<i>Neto profit nakon oporezivanja</i>	3,241	1,040
<i>Broj zaposlenih</i>	63	58
Neto profit / Broj zaposlenih	51,441 €	17,931 €

Pokazatelji finansijskog položaja:

S1	2019	2018
Akcionarski kapital	12,122	8,098
Ukupna aktiva	317,177	266,828
Akcionarski kapital / Ukupna aktiva	3.82%	3.03%

S2	2019	2018
Ukupne obaveze	298,980	257,362
Ukupna aktiva	317,177	266,828
Ukupne obaveze / Ukupna aktiva	94.26%	96.45%

S3	2019	2018
Poslovni prihodi	11,666	7,384
Poslovni rashodi	3,744	3,388
Poslovni prihodi / Poslovni rashodi	311.60%	217.95%

S4	2019	2018
Ukupni prihodi	14,107	8,034
Poslovni rashodi na ime kamata	1,165	1,327
Ukupni prihodi / Poslovni rashodi na ime kamata	1210.87%	605.43%

Pokazatelji ekonomičnosti:

E1	2019	2018
Ukupni prihodi	14,107	8,034
Ukupni rashodi	10,571	6,920
Ukupni prihodi / Ukupni rashodi	133.46%	116.10%

E2	2019	2018
Poslovni rashodi	3,744	3,388
Poslovni prihodi	11,666	7,384
Poslovni rashodi / Poslovni prihodi	32.09%	45.88%

E3	2019	2018
Materijalni troškovi i zarade	3,206	2,653
Ukupni rashodi	10,571	6,920
Materijalni troškovi i zarade / Ukupni rashodi	30.33%	38.34%

E4	2019	2018
Poslovni rashodi od kamata	1,165	1,327
Ukupni rashodi	10,571	6,920
Poslovni rashodi od kamata / Ukupni rashodi	11.02%	19.18%

Pregled najznačajnijih bilansnih pozicija:

Opis	31.12.2019	31.12.2018
Likvidna aktiva	105,489	110,616
Ukupni krediti	89,593	91,165
Ukupna aktiva	317,177	266,828
Ukupna pasiva	317,177	266,828
Ukupni depoziti	285,395	245,015
Ukupne pozajmice	3,882	5,175
Ukupne obaveze	298,980	257,362
Osnovna sredstva	3,259	3,320
Ostala aktiva	7,985	6,593
Ukupni kapital	18,197	9,467

Struktura aktive i pasive:

Likvidna aktiva/ukupna aktiva	33.26%	41.46%
Kredit/ukupna aktiva	28.25%	34.17%
Kapital/ ukupna aktiva	5.74%	3.55%

Struktura pasive:

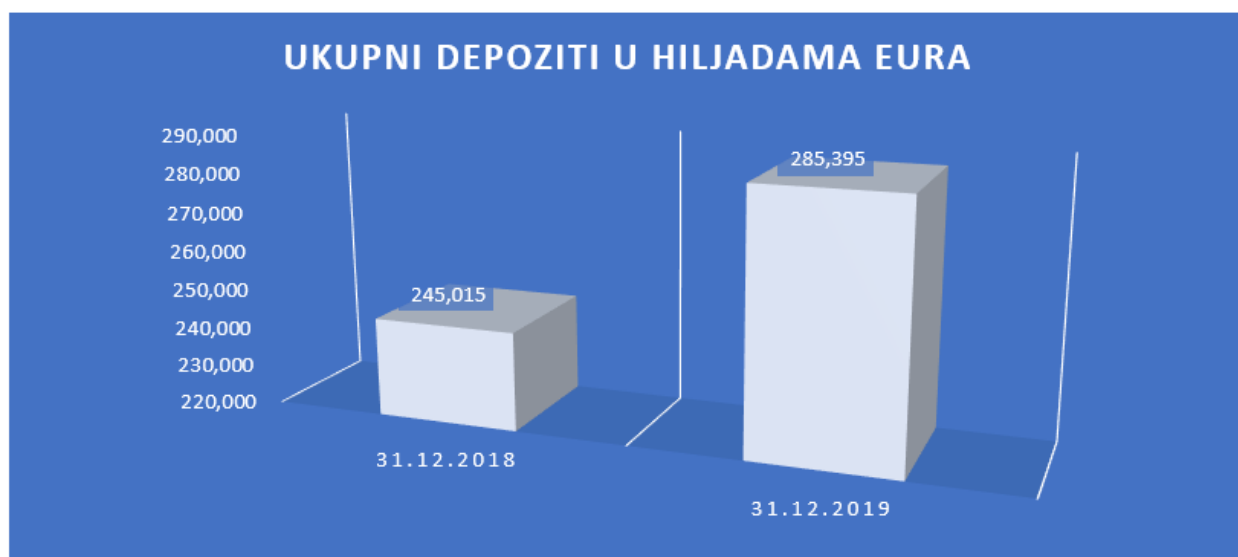
Depoziti/ukupna pasiva	89.98%	91.83%
Pozajmice/ukupna pasiva	1.22%	1.94%

Pokazatelji likvidnosti:

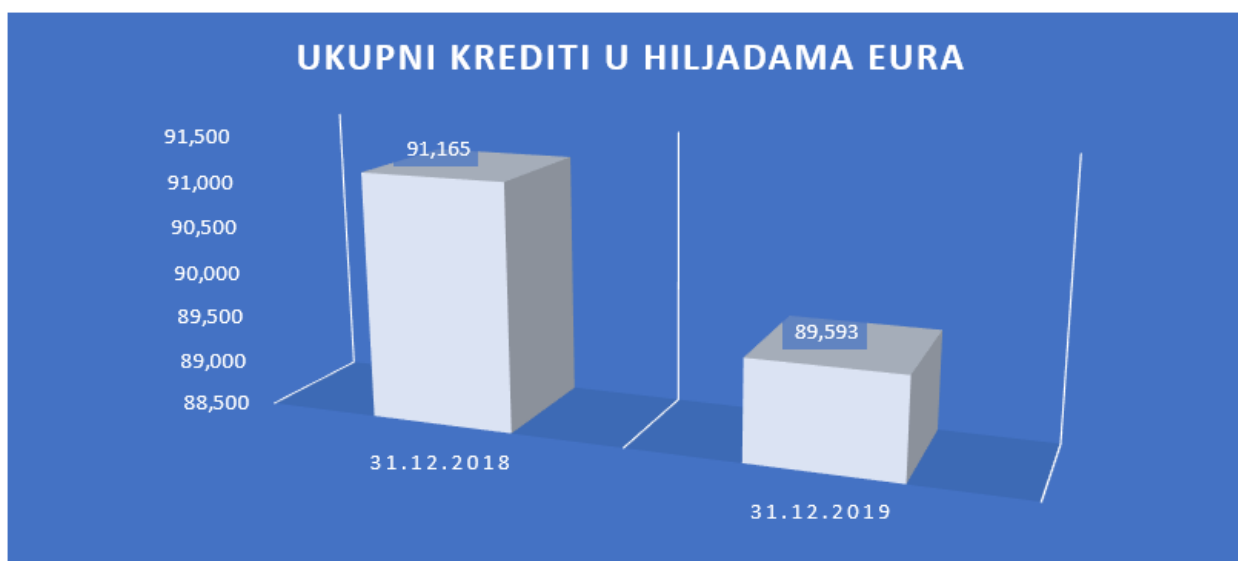
Likvidna aktiva/depoziti	36.96%	45.15%
Kredit/depoziti	31.39%	37.21%

Likvidna aktiva se na dan 31.12.2019. godine smanjila za 4.63%, odnosno za 5,127 hiljada eura u odnosu na dan 31.12.2018. godine. U istom periodu došlo je do pada portfolija kredita za 1.72%, odnosno 1,572 hiljada eura. Racio likvidna aktiva/ukupna aktiva je u padu sa 41.46% na 31.12.2018. godina na 33.26% na dan 31.12.2019. godine, što je rezultat ulaganja u portfolio hartija od vrijednosti, koji predstavlja sekundarni izvor likvidnosti.

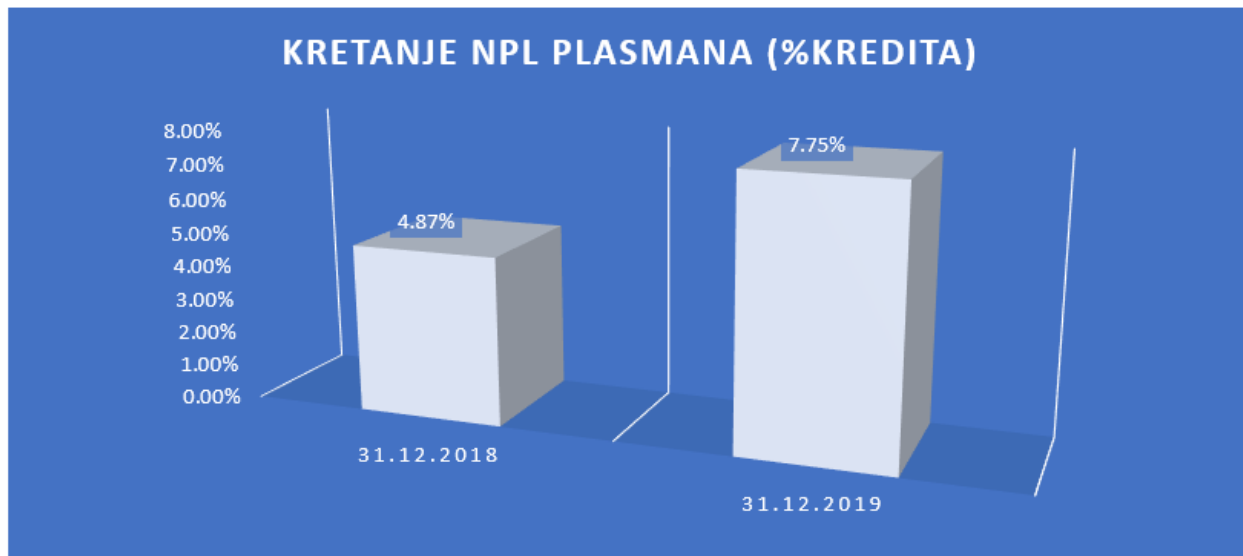
U 2019. godini došlo je do značajnog rasta depozita, povećanje je ostvareno za 16.48% u odnosu na depozite iz 2018. godine ili 40,280 hiljada eura. Na 31.12.2019. godine depoziti čine 89.98% ukupne pasive.

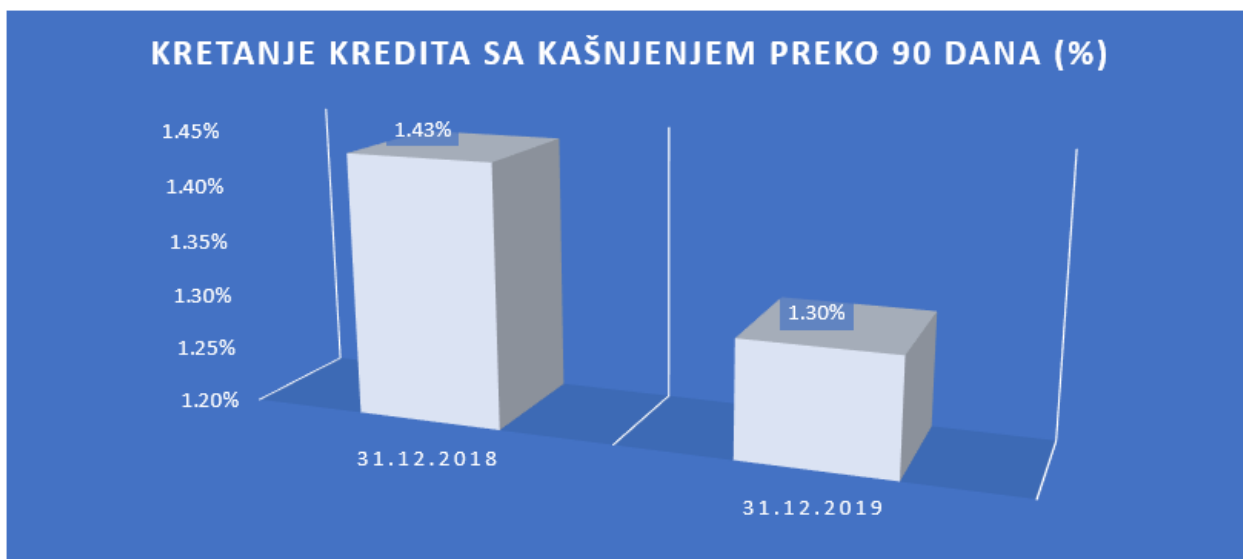
Ukupni krediti na dan 31.12.2019. godine su za 1.72% niži u odnosu na 31.12.2018. godine. Racio krediti/depoziti na 31.12.2019. godine iznosio je 31.39% dok je na 31.12.2018. godine 37.21%.

Pregled nekvalitetnih kredita po godinama:

Povećanje udjela NPL plasmana rezultat je više faktora, uključujući pad ukupnog portfolija, kao i promjenama u finansijskim pokazateljima klijenata i djelimično restrukturiranjem obaveza klijenata. Međutim, ako posmatramo kretanje kredita sa kašnjenjem preko 90 dana, u 2019. godini došlo je do pada njihovog udjela, i pored pada ukupnog portfolija, što je indikator poboljšanja naplate problematičnih potraživanja:

Na 31.12.2019. godine koeficijent solventnosti iznosio je 20.08% što je značajno iznad zakonom propisanog minimuma (koji iznosi 10%).

2.2 Podaci o članovima Upravnih i Nadzornih tijela

Podaci o članovima Odbora direktora i Odbora za reviziju su sledeći:

<u>Odbor direktora</u>	<u>Ime i prezime</u>
Predsjednik	Božo Milatović
Član	Louis Joseph Freeh
Član	Georgios Lychnos
Član	Miloš Pavlović
Član	Alfredo Longo

<u>Odbor za reviziju</u>	<u>Ime i prezime</u>
Predsjednik	Goran Bencun
Član	Sonja Burzan
Član	Lazar Mišurović

Iako nije zakonski obavezna da usvaja Kodeks korporativnog upravljanja, u skladu sa Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i ostalim pozitivnim propisima i zakonskim odredbama, Banka bira članove gore navedenih tijela na način da Skupština banke imenuje Odbor direktora, a dalje Odbor direktora imenuje Odbor za reviziju i obavlja svoje cjelokupno poslovanje.

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Banka vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9. Zakona o životnoj sredini, Banka obavlja sljedeće aktivnosti na obezbjeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

Banka nije, shodno kriterijumima definisanim Zakonom, prepoznata kao zagađivač, i po tom osnovu ne plaća nikakve kazne ili penale. Takođe, u doglednoj budućnosti ne planira nikakav projekat koji bi mogao da ima negativan uticaj na životnu sredinu.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko se bude smatralo da određeni projekat ili poslovna aktivnost koju Banka planira, može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražiće se saglasnost nadležnih organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

U procesu odobravanja kredita, Banka ocjenjuje rizik od ugrožavanja životne sredine , pri čemu ne daje podršku projektima kod kojih je navedeni rizik ocijeni kao visok.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

	POZICIJA	31.12.2019.	PLAN 31.12.2020	2020/2019
	SREDSTVA			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	91,764	105,748	115
2.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	103,330	116,942	113
2. a)	kredit i potraživanja od banaka	13,725	17,107	125
2. b)	kredit i potraživanja od klijenata	89,593	99,820	111
2. c)	hartije od vrijednosti	0	0	
2. d)	ostala finansijska sredstva	12	15	
3.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	109,703	90,925	83
3. a)	kredit i potraživanja od banaka	0	0	
3. b)	kredit i potraživanja od klijenata	0	0	
3. c)	hartije od vrijednosti	109,703	90,925	83
3. d)	ostala finansijska sredstva	0	0	
4.	Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	272	220	81
4. a)	kredit i potraživanja od banaka	0	0	
4. b)	kredit i potraživanja od klijenata	0	0	
4. c)	hartije od vrijednosti	272	220	81
4. d)	ostala finansijska sredstva	0	0	
5.	Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	0	0	
5. a)	kredit i potraživanja od banaka	0	0	
5. b)	kredit i potraživanja od klijenata	0	0	
5. c)	hartije od vrijednosti	0	0	
5. d)	ostala finansijska sredstva	0	0	
6.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	55	0	
7.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0	
8.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	0	0	
9.	Investicione nekretnine	159	186	100
10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	3,259	3,496	107
11.	Nematerijalna sredstva	502	355	71
12.	Tekuća poreska sredstva	0	2	
13.	Odložena poreska sredstva	150	104	69
14.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0	
15.	Ostala sredstva	7,985	7,481	94
16.	UKUPNA SREDSTVA:	317,177	325,460	103

	POZICIJA	31.12.2019.	PLAN 31.12.20	2020 /2019
17.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	289,277	296,654	103
17. a)	depoziti banaka i centralnih banaka	0		
17. b)	depoziti clijenata	285,395	293,400	103
17. c)	kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	
17. d)	kreditni clijenata, koji nisu banke	3,882	3,254	84
17. e)	hartije od vrijednosti	0	0	
17. f)	ostale finansijske obaveze	0	0	
18.	Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	0	0	
18. a)	depoziti banaka i centralnih banaka	0	0	
18. b)	depoziti clijenata	0	0	
18. c)	kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	
18. d)	kreditni clijenata, koji nisu banke	0	0	
18. e)	hartije od vrijednosti	0	0	
18. f)	ostale finansijske obaveze	0	0	
19.	Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	0	0	
19. a)	depoziti banaka i centralnih banaka	0	0	
19. b)	depoziti clijenata	0	0	
19. c)	kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	
19. d)	kreditni clijenata, koji nisu banke	0	0	
19. e)	ostale finansijske obaveze	0	0	
20.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	276	0	0
21.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0	
22.	Rezerve	330	0	0
23.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0	
24.	Tekuće poreske obaveze	404	301	75
25.	Odložene poreske obaveze	212	75	35
26.	Ostale obaveze	7,480	8,000	107
27.	Subordinisani dug	1,002	0	0
28.	UKUPNE OBAVEZE:	298,980	305,029	102
	KAPITAL			
29.	Akcijski kapital	12,122	12,122	100
30.	Emisione premije	0	0	
31.	Neraspoređena dobit	1,662	4,161	250
32.	Dobit/gubitak tekuće godine	3,241	3,047	94
33.	Ostale rezerve	1,172	1,100	94
34.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	0	0	
35.	UKUPAN KAPITAL:	18,197	20,430	112
36.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE:	317,177	325,460	103

Planiran je rast bruto kredita od 11% u 2020. u odnosu na 2019. godinu. U naredne dvije godine je planiran blag rast kreditnog portfolia. Akcenat u narednom poslovanju je stavljen na privlačenje visoko kvalitetnih klijenata, sa niskim kreditnim rizikom, a sve u cilju optimiziranja poslovanja Banke. Ulaganje u HoV se snižava u dijelu djelimičnog re-investiranja sredstava u kreditni portfolio i likvidnu aktivu.

Rezerve za potencijalne gubitke prate rast kreditnog portfolia, oslanjajući se na procenat ispravki koji je Banka imala u prethodnom periodu (primarno u 2018. i 2019. godini) i uvažavajući očekivanja koja su projektovana primjenom MSFI 9.

Banka stavlja akcenat na komisione poslove gdje se javlja kao posrednik, bez preuzimanja kreditnog rizika.

U narednom periodu Banka planira, u dijelu ulaganja u infrastrukturu, sljedeće aktivnosti: zamjena servera, automatizacija back-upa, zamjena rutera, nadogradnja softvera za virtuelizaciju, zamjena VOIP centrale, SMS gateway, razvoj data warehouse i CRM-a (client relationship management).

Banka će, i u narednom periodu, pojačati napore za poboljšanje tržišne pozicije, kroz poboljšanje kvaliteta usluga svojim klijentima kako na domaćem tako i na inostranim tržištima.

Grafik prikazuje zemlje u kojima posluju klijenti Banke:

BILANS USPJEHA

	POZICIJA	31.12.2019	PLAN 31.12.2020	plan /ostvareno
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	4,570	5,500	120.36
2.	Prihodi od kamata na obezvređene plasmane	0	0	
3.	Rashodi od kamata i slični rashodi	1,165	1,155	99.14
I	NETO PRIHODI OD KAMATA (1+2-3)	3,405	4,345	127.62
4	Prihodi od naknada i provizija	7,097	5,258	74.08
5	Rashodi naknada i provizija	2,579	2,688	104.24
II	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (4-5)	4,518	2,569	56.87
6	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	30	12	40.09
7	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-36	0	-
8	Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	0	6	
9	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	0	0	
10	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	2,323	651	28.01
11	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	-32	52	(164.15)
12	Ostali prihodi	88	14	16.09
13	Troškovi zaposlenih	1,644	1,808	110.00
14	Troškovi amortizacije	398	458	115.09
15	Opšti i administrativni troškovi	1,506	1,393	92.55
16	Neto dobiti/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	0	0	
17	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	3,155	600	19.02
18	Troškovi rezervisanja	0	0	
19	Ostali rashodi	56	28	50.50
20	DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	3,537	3,361	95.03
21	Porez na dobit	296	314	106.03
22	NETO PROFIT/GUBITAK	3,241	3,047	94.03

Prosječna aktivna kamatna stopa na odobrene kredite planirana je u iznosu od 5% na godišnjem nivou.

Tokom 2019. godine se značajno povećalo ulaganje u HoV što je za poljedicu imalo povećanje prihoda od kamata po tom osnovu. Prosječna naknada na odobrene kredite planirana je u iznosu od 0.3%, jednokratno. Planirano je održavanje odnosa operativni troškovi/osnovni prihod na nivou ispod 90%.

Uvažavajući načelo opreznosti, planirani prihodi od međunarodnog platnog prometa su na nivou prosjeka 2018. i 2019. godine.

Banka će, kao što se vidi iz planiranog budžeta, a vodeći računa o izloženosti rizicima poslovanja u granicama tolerancije, ostvarivati pozitivan finansijski rezultat, istovremeno, pridržavajući se osnovnih principa poslovanja: likvidnosti, sigurnosti i solventnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i rentabilnosti i principa integracije kvaliteta.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1 Istraživanje i razvoj

Od početka poslovanja Banka koristi savremene tehnologije u bankarskom poslovanju po pitanju Core Sistema, hardvera, softvera, sigurnosno-bezbjedonosnih sistema i protokola i sredstava interne i externe komunikacije.

Banka kontinuirano modernizuje opremu uvođenjem novih i ažuriranjem postojećih softvera, hardvera, prostornog obezbjeđenja i nadzora, opremom koja je u skladu sa današnjim poslovnim potrebama i bezbjedonosnim standardima.

Automatizacija poslovanja se odvija kontinuirano u sektorima Banke u kojima je moguće izvršiti i omogućiti autonomno odvijanje određenih poslovnih procesa uz značajno izražen sistem interne kontrole.

5.2 Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

Banka kontinuirano ulaže u profesionalni razvoj zaposlenih na svim nivoima. Banka je i u prošloj godini vodila računa o svojim kadrovima i njihovom stručnom usavršavanju.

Banka aktivno učestvuje u procesu stručnog osposobljavanja visokoškolskog kadra iniciranog od strane Vlade Crne Gore.

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Od osnivanja do 31.12.2019. godine Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.

7. FILIJALE I PREDSTAVNIŠTVA BANKE

Na dan 31.12.2019. godine Banka pored centrale, ima 3 filijale i jedno predstavništvo u inostranstvu kako je navedeno:

1. Filijala Sveti Stefan otvorena 28.10.2009. godine – (radi u periodu od 01.05. do 31.10. poslovne godine);
2. Filijala Maestral (Hotel „Maestral“ – Pržno- Sveti Stefan) otvorena 14.07.2017. godine;
3. Filijala Podgorica 2 (Bulevar Svetog Petra Cetinskog br. 129) otvorena 02.10.2017. godine.

Universal Capital Bank DIFC - Dubai – Ujedinjeni Arapski Emirati - Rješenje CBCG za osnivanje predstavništva br. 0102-7225/4 od 10.02.2015. godine. Predstavništvo je počelo sa radom 01.10.2015. godine.

8. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

S obzirom da je upravljanje rizicima ključni element upravljanja poslovanjem, i veliku izloženost rizicima bankarskog sektora, sistem upravljanja rizicima obuhvata:

- Strategija upravljanja rizicima 2019-2021;
- Strategija upravljanja kreditnim rizikom;
- Strategija upravljanja likvidnošću banke;
- Politika upravljanja rizikom likvidnosti;
- Politika upravljanja tržišnim rizikom;
- Politika upravljanja rizikom zemlje;
- Metodologija za procjenu obezvređenja i očekivanog gubitka po MSFI 9;
- Metodologija bonitetne klasifikacije;
- Metodologija za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita;
- Metodologija za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik koncentracije;

- Odluka o metodologiji obračuna potrebnog kapitala za rezidualni rizik;
- Odluka o metodologiji obračuna potrebnog kapitala za rizik kamatne stope;
- Procedura za testiranje izloženosti kreditnom riziku;
- Procedura za testiranje rizika likvidnosti primjenom stres scenarija;
- Procedura za stresno testiranje deviznog rizika;
- Smjernice kojim se propisuju vrste i tehnike ublažavanja kreditnog rizika; i
- Smjernice za detaljnu kategorizaciju visokorizičnih djelatnosti.

Osnovni ciljevi u okviru sistema upravljanja rizicima su:

1. Minimiziranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke kroz odgovarajuće testiranje kreditne sposobnosti zajmotražioca i adekvatne sisteme kreditne zaštite; i
2. Kontinuirano praćenje i održavanje nivoa adekvatnosti kapitala iznad nivoa utvrđenim od strane regulatora.

Banka ima obavezu vrednovanja finansijskih sredstava po amortizovanoj vrijednosti. Stavke aktive i vanbilansa koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti su kako je navedeno:

- 1) Krediti i potraživanja od banaka (uključujući sredstva kod banaka, kamate i naknade);
- 2) Krediti i potraživanja od klijenata (uključujući kamate i naknade, potraživanja po osnovu lizinga, forfetinga i faktoringa);
- 3) Izdate garancije;
- 4) Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti);
- 5) Avali i akcepti mjenica;
- 6) Ostala jemstva;
- 7) Nepokrivena kreditna pisma (akreditivi);
- 8) Dužničke vrijednosne papire mjerene po amortizacionom trošku;
- 9) Izloženosti kod finansijskih institucija i Centralne banke;
- 10) Finansijsku imovinu koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz drugu sveobuhvatnu dobit.

Banka je u obavezi, da za sve stavke aktive po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku vrši procjenu obezvređenja (za stavke bilansne aktive) odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke).

9. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Banka je kao osnovni prepoznala kreditni rizik. Banka je dužna da efikasno upravlja istim kao i da održava nivo i kvalitet kreditnog portfolia u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i usvojenom kreditnom politikom.

Banka prati kreditni rizik koji proizilazi iz ukupnog portfolia kao i rizike vezane za pojedinačne izloženosti. Istovremeno, Banka je dužna da blagovremeno preduzme aktivnosti za poboljšanje kreditnog portfolia, a posebno kredita koji pripadaju kategoriji nekvalitetne aktive.

Pored kreditnog i rizik likvidnosti je prepoznat kao materijalno značajan i isti predstavlja vjerovatnoću da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, a posebno imajući u vidu visoku koncentraciju po pojedinim izloženostima.

10. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Banka priprema stresna scenaria u cilju testiranja određenih vrsta rizika.

Prilikom stresnog testiranja kreditnog rizika Banka primjenjuje dva stres scenarija, koji se zasnivaju na dvije grupe pretpostavki, te bonitetnoj klasifikaciji do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja, i to:

1. Osnovne pretpostavke: (i) krediti koji su u potpunosti pokriveni novčanim kolateralom (100%) i/ili dužničkim hartija od vrijednost centralne vlade i centralne banke kojima se u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka dodijeljuje ponder kreditnog rizika 0% – bez promjene bonitetne klasifikacija; (ii) ne uzima se u obzir mogućnost naplate iz kolaterala; (iii) krediti koji su u kašnjenju preko 90 dana, nastavljaju sa kašnjenjem – nema oporavka; (iv) dio kredita koji je u kašnjenju između 60 i 90 dana nastavlja sa kašnjenjem.
2. Pretpostavke automatizovanog kretanja bonitetne klasifikacije klijenta na osnovu dana kašnjenja u otplati (za kredite koji nisu u potpunosti pokriveni novčanim kolateralom i/ili dužničkim hartija od vrijednost centralne vlade i centralne banke kojima se u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka dodijeljuje ponder kreditnog rizika 0%).

Nakon izvršenog stresnog testiranja korišćenjem gore navedenih osnovnih pretpostavki, kao i pretpostavki automatizovanog kretanja bonitetne klasifikacije klijenta na osnovu dana kašnjenja u otplati, Banka vrši korekciju novo određenih bonitetnih klasifikacija u stresnim scenarijima (scenario 1 i scenario 2) korišćenjem aktuelne bonitetne klasifikacije klijenta do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja, kako bi se uključili pokazatelji okrenuti prema budućnosti, i to:

- Ukoliko je aktuelna bonitetna klasifikacija klijenta do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja niža u odnosu na inicijalno dobijenu bonitetnu klasifikaciju klijenta (u scenariju 1 i scenariju 2), primjenjuje se aktuelna niža bonitetna klasifikacija u scenariju 1, dok se u scenariju 2 primjenjuje za jednu kategoriju lošija bonitetna klasifikacija od aktuelne niže bonitetne klasifikacije do dva (2) mjeseca unaprijed od datuma stresnog testiranja.

Stresno testiranje kreditnog rizika po poziciji hartija od vrijednosti (HOV) vrši se korišćenjem pretpostavki stresnih scenarija na slijedeći način:

Scenario 1 (umjereno pesimistična očekivanja):

Pogoršanje od jednog (1) izgleda u klasifikacionoj grupi za HOV na osnovu rejtinga utvrđenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija te odgovarajuće povećanje ispravke vrijednosti po poziciji HOV.

Scenario 2 (veoma pesimistična očekivanja):

Pogoršanje od dva (2) izgleda u klasifikacionoj grupi za HOV na osnovu rejtinga utvrđenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija te odgovarajuće povećanje ispravke vrijednosti po poziciji HOV.

Stres scenariji koje Banka primjenjuje prilikom testiranja likvidnosti za osnov imaju izradu pet modela GAP izvještaja, koji se baziraju na različitim pretpostavkama, odnosno kombinacijama mogućih promjena pozicijama finansijske aktive i finansijskih obaveza, kako slijedi:

- Stres scenario I – pretpostavke: pad a vista i oročenih depozita za 10% i 10% kredita sa ročnošću za naplatu do 90 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 91-180 dana;
- Stres scenario II – pretpostavke: pad a vista i oročenih depozita za 20%, zatim 15% kredita sa ročnošću za naplatu do 90 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 91-180 dana i pad najveće garancije na teret banke;
- Stres sceanio III – pretpostavke: odliv najvećeg deponenta banke, 20% kredita sa ročnošću za naplatu do 90 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 91-180 dana i pad tržišne vrijednosti HOV raspoloživih za prodaju za 10%;
- Stres scenario IV – pretpostavke: pad a vista i oročenih depozita za 30%, zatim 20% kredita sa ročnošću za naplatu do 180 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već za period 181-365 dana i pad 5 najvećih garancija na teret banke;
- Stres scenario V - pretpostavke: pad a vista i oročenih depozita za 30%, tri najveća kredita banke, odobrenih na bazi mekog kolaterala, sa ročnošću za naplatu do 365 dana se neće naplatiti u očekivanom roku, već će se prilivi po tom osnovu prolongirati za period 1-5 godina.

Na osnovu predočenih pretpostavki Banka testira likvidnost i ustanovljava načine prevazilaženja ugrožene likvidnosti. U tom slučaju Banka bi: stimulisala nove depozite, koristila namjenski opredjeljena sredstva, obustavila ili smanjila nove kreditne plasmane, pooštrila mjere za naplatu dospjelih potraživanja, prodala ostatak portfolia HOV raspoloživih za prodaju.

Takođe, Banka prati i operativni rizik. Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke uslijed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima, kao i uslijed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja, uključujući i pravni rizik.

Banka je razvila Politiku upravljanja operativnim rizikom sa svrhom uspostavljanja efikasnih i operativnih principa i načela funkcionisanja procesa upravljanja operativnim rizicima u Banci.

U cilju uspostavljanja efikasnijeg sistema identifikacije rizika, njihove procjene, monitoringa, smanjenja i kontrole, Banka koristi kategorizaciju rizika u skladu sa preporukama Bazelskog komiteta, sa izvršenom podjelom na:

- Interne prevare;
- Eksterne prevare;
- Odnos prema zaposlenima i bezbjednost radnog okruženja;
- Klijenti, proizvodi i poslovna praksa;
- Šteta na fiksnoj imovini banke;
- Prekid u poslovanju i pad sistema banke;
- Izvršenje, isporuka i upravljanje procesima u banci.

Upravljanje operativnim rizikom podrazumijeva adekvatnu organizaciju internih procesa rada zaposlenih u Banci, ali i preventivno djelovanje u odnosu na eksterne rizike, a ogleda se u:

- Identifikaciji postojećih izvora operativnog rizika i izvora koji mogu nastati uvođenjem poslovnih proizvoda, sistema ili aktivnosti;
- Mjerenju operativnog rizika, tačnom i blagovremenom procjenom tog rizika;
- Monitoringu operativnog rizika, analiziranjem stanja, promjena i trendova izloženosti tom riziku;
- Kontrolu operativnog rizika, održavanjem rizika na prihvatljivom nivou za Banku, ili njegovim smanjenjem, odnosno eliminisanjem.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je da se obezbijedi minimiziranje negativnih efekata na kapital i finansijski rezultat Banke po osnovu događaja operativnog rizika, odnosno da nivo izloženosti istom bude u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i politikama banke.

11. PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA I SISTEM INTERNE KONTROLE

Iako nije zakonski obavezna da usvaja Kodeks korporativnog upravljanja, u skladu sa Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i ostalim pozitivnim propisima i zakonskim odredbama, kao i podzakonskim aktima izdatim od strane Centralne banke Crne Gore, Banka imenuje članove odgovarajućih Odbora na način da Skupština banke imenuje Odbor direktora, a dalje Odbor direktora imenuje stalna tijela, koja su:

- Odbor za reviziju,
- Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO),
- Odbor za razvoj i upravljanje promjenama informacionog sistema,
- Odbor za upravljanje operativnim rizikom,
- Odbor za naplatu.

Nadležnost upravnih i nadzornih tijela Banke su zasnovana na pomenutim zakonskim propisima i internim aktima Banke i u samoj primjeni ne postoje odstupanja.

Interna kontrola kao poseban organizacioni segment u Banci ima za cilj da: obezbeđuje permanentnu procjenu i adekvatnost funkcionisanja sistema internih kontrola; uspostavlja i razvija procedure identifikacije, procjene, kontrolisanja i limitiranja svih značajnih rizika u poslovanju, utvrđuje efikasnu organizacionu strukturu Banke, precizno definiše ovlašćenja i odgovornosti na svim nivoima u Banci, kroz opšta i druga akta Banke, uspostavlja efikasnost informacionog sistema u funkciji sistema interne kontrole i utvrđuje smjernice za stalni nadzor i periodičnu kontrolu efektivnosti, razvoja i usavršavanja sistema interne kontrole.

Odbor direktora, na predlog Odbora za reviziju, usvaja izvještaj o funkcionisanju sistema internih kontrola, sa stavovima i prijedlozima Odbora za reviziju za unapređenje sistema internih kontrola u Banci, i dostavlja ga Centralnoj banci Crne Gore dva puta godišnje, do kraja marta tekuće godine za drugo polugodište prethodne godine i do kraja septembra tekuće godine za prvo polugodište tekuće godine.

Interna revizija je, na osnovu Zakona o bankama, definisana kao nezavisna funkcija u bankama, koja obezbeđuje: ocjenu adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole, identifikaciju ključnih rizičnih područja poslovanja banke i ocjena primjene i efektivnosti politika za upravljanje i metodologija za procjenu rizika, procjenu kvaliteta i pouzdanosti informacionog sistema, preispitivanje tačnosti, pravovremenosti i pouzdanosti računovodstvenih i finansijskih izvještaja i evidencija, ocjenu usklađenosti nivoa kapitala i rizika u poslovanju banke, testiranje transakcija i funkcionisanja posebnih procedura sistema interne kontrole, ocjenu funkcije praćenja usklađenosti akata i poslovanja banke sa zakonom, propisima i utvrđenim politikama i procedurama, davanje odgovarajućih preporuka za otklanjanje uočenih nepravilnosti i za unapređenje postojećih postupaka i sistema rada.

Cilj interne revizije je da utvrdi da li se poslovne aktivnosti odvijaju u skladu sa internim i eksternim aktima, kvalitetno procijeni adekvatnost i efektivnost sistema internih kontrola, da obezbijedi operativne preporuke za otklanjanje utvrđenih ili mogućih nepravilnosti u odvijanju poslovnih procesa, u širem smislu, i da redovnim i sadržajnim izvještavanjem Odbora za reviziju i Odbora direktora doprinese ostvarivanju poslovnih ciljeva banke.

Potpisano u ime Universal Capital bank A.D., Podgorica, dana 31. marta 2020. godine:

Danijela Jović
Glavni izvršni direktor

Lana Kalezić
Rukovodilac službe računovodstva i finansija

Miloš Pavlović
Izvršni direktor